

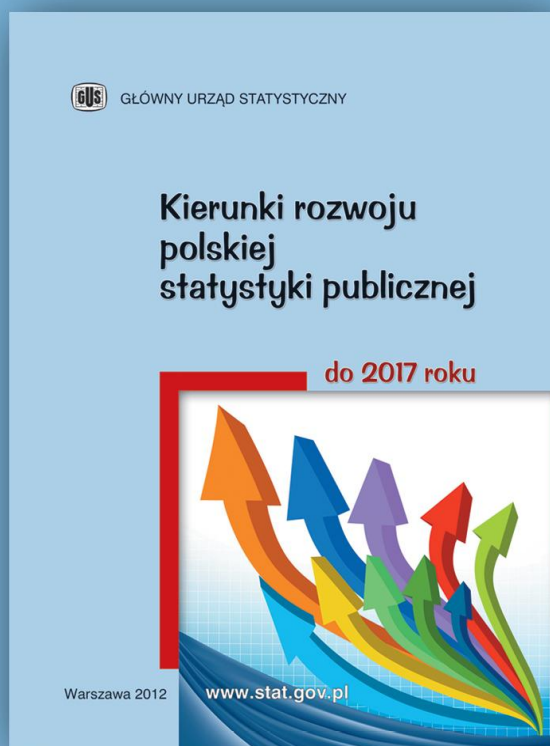

GŁÓWNY URZĄD STATYSTYCZNY

RAPORT POŚREDNI

z realizacji
Kierunków rozwoju
polskiej
statystyki publicznej
do 2017 roku

2012–2014

Warszawa, sierpień 2015 r.

Spis treści

WPROWADZENIE	3
I. CELE STRATEGICZNE DO 2017 ROKU	4
Geneza powstania i opis dokumentu strategicznego <i>Kierunki rozwoju polskiej statystyki publicznej do 2017 roku</i>	4
Ogólne podsumowanie stopnia realizacji celów strategicznych	5
II. KIERUNKI ROZWOJU POLSKIEJ STATYSTYKI PUBLICZNEJ DO 2017 ROKU WEDŁUG OBSZARÓW STRATEGICZNYCH	13
1. Polska statystyka publiczna na arenie krajowej i międzynarodowej	13
2. Integracja systemu statystyki publicznej	25
3. Modernizacja badań statystycznych	31
a. Statystyka demograficzna i społeczna	31
b. Statystyka gospodarcza	38
c. Statystyka makroekonomiczna	45
d. Statystyka wielodziedzinowa	52
e. Spisy powszechne	60
4. Zbieranie, przetwarzanie i analiza danych statystycznych	63
5. Udostępnianie informacji statystycznych	77
6. Zarządzanie zasobami statystyki publicznej	86
III. NOWE DZIAŁANIA ROZWOJOWE, PRIORYTETY ORAZ CZYNNIKI WARUNKUJĄCE REALIZACJĘ PLANOWANYCH DZIAŁAŃ	93
Nowe i zmodyfikowane działania rozwojowe w latach 2012-2017	93
Czynniki warunkujące realizację działań rozwojowych planowanych na lata 2015-2017	96
Priorytety rozwoju polskiej statystyki publicznej po 2017 roku	98
 Spis diagramów	
Porównanie schematu budowy dokumentów: <i>Kierunki rozwoju polskiej statystyki publicznej do 2017 roku</i> oraz <i>Raport pośredni za lata 2012-2014 z realizacji Kierunków rozwoju</i>	4
 Spis załączników	
1. Wykaz skrótów	101

WPROWADZENIE

Pod koniec 2014 roku polska statystyka publiczna znalazła się na półmetku realizacji wieloletniego programu rozwoju, tj. wyznaczonych celów oraz planowanych działań rozwojowych, które zostały odzwierciedlone w dokumencie *Kierunki rozwoju polskiej statystyki publicznej do 2017 roku*.

Podobnie jak w 2012 roku, kiedy opracowując ww. kierunkowy dokument strategiczny, kierowaliśmy się potrzebą poinformowania partnerów oraz użytkowników informacji statystycznych o przyjętej wizji rozwoju polskiej statystyki publicznej i naszych zamierzeniach w dążeniu do jej osiągnięcia, tak przygotowując niniejszy raport, pragniemy przekazać informacje o postępie w realizacji zaplanowanych prac rozwojowych.

Raport pośredni z realizacji Kierunków rozwoju polskiej statystyki publicznej do 2017 roku ma strukturę (układ i zawartość rozdziałów) zbliżoną do występującej w dokumencie programowym. Pozwoli to Państwu w łatwy sposób znaleźć odniesienie efektów dotychczasowych prac opisanych w *Raporcie* do zamierzeń opisanych w *Kierunkach rozwoju*.

Znajdują się tu zarówno informacje o charakterze sprawozdawczo-ewaluacyjnym (zrealizowane działania i ocena realizacji celów), jak i o charakterze wytycznych do dalszych prac (następne działania), z uwzględnieniem ewentualnych korekt w planach przyjętych w 2012 r. na etapie tworzenia *Kierunków rozwoju*.

Zaplanowane i realizowane w latach 2012-2014 działania rozwojowe dotyczyły głównie wzrostu roli i znaczenia polskiej statystyki publicznej na arenie międzynarodowej, wzmocnienia pozycji w krajowym systemie informacyjnym i kreowania pozytywnego wizerunku w społeczeństwie, wzbogacania oferty informacyjnej w powiązaniu z potrzebami użytkowników oraz ułatwiania dostępu do zasobów informacyjnych statystyki. Aby tego dokonać, niezbędne były działania związane z podnoszeniem efektywności produkcji statystycznej, przejawiające się zarówno w reorganizacji procesu statystycznego, jak i w modernizacji środowiska informatycznego wspomagającego ten proces.

Osiągnięciu wielu rezultatów wymienionych działań, zwłaszcza w zakresie rozwoju narzędzi informatycznych, sprzyjało wsparcie otrzymane ze środków Unii Europejskiej w ramach projektu SISP i SISP-2 (System Informacyjny Statystyki Publicznej).

Dziękując wszystkim partnerom: organom prowadzącym i współprowadzącym badania w ramach statystyki publicznej, dostawcom danych oraz użytkownikom informacji statystycznych za dotychczasową współpracę, a także pracownikom jednostek statystyki publicznej za bieżącą pracę i zaangażowanie w realizację wizji rozwoju, przekazuję niniejsze opracowanie z nadzieją, że docenią Państwo dokonania statystyki publicznej w okresie ostatnich trzech lat oraz pozytywnie ocenią zamierzenia na lata następne.

Prezes
Głównego Urzędu Statystycznego

prof. dr hab. Janusz Witkowski

Warszawa, sierpień 2015 r.

Rozdział I

CELE STRATEGICZNE DO 2017 ROKU

Geneza powstania i opis dokumentu strategicznego *Kierunki rozwoju polskiej statystyki publicznej do 2017 roku*

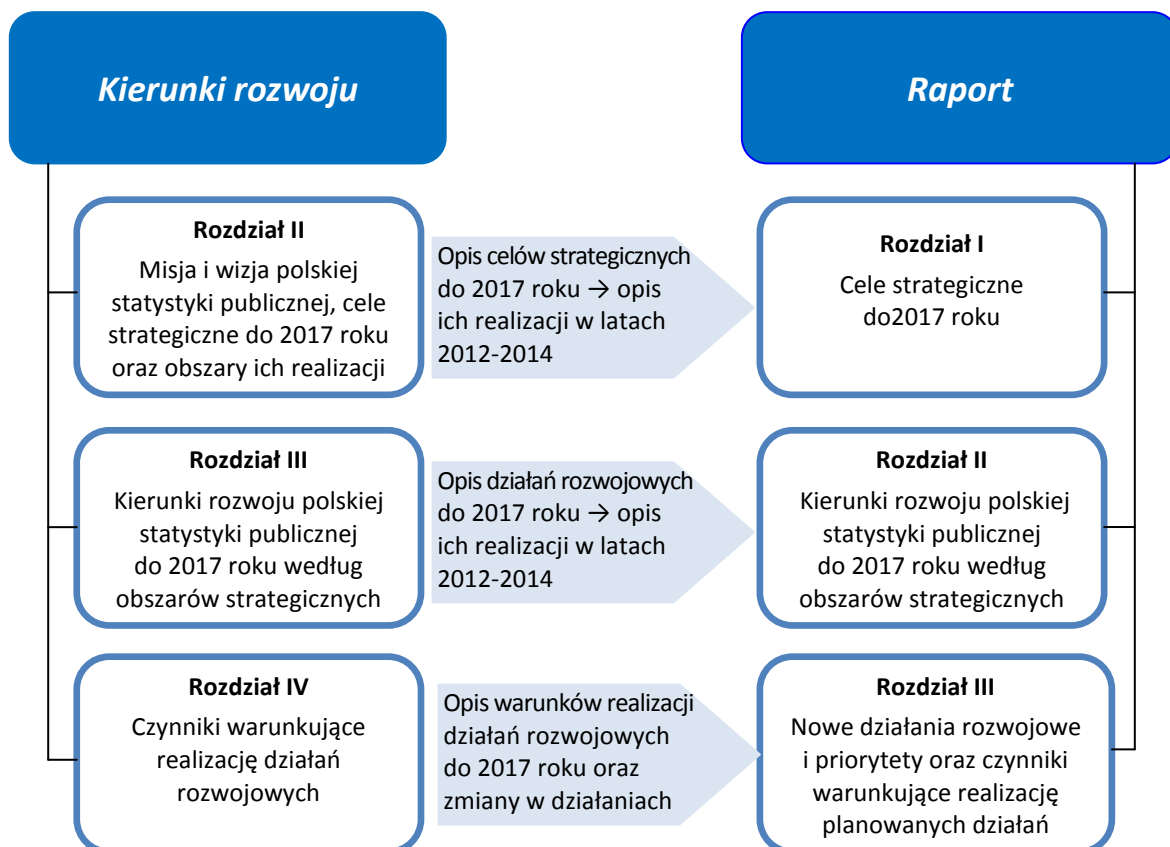
Dokument *Kierunki rozwoju polskiej statystyki publicznej do 2017 roku* (zwany dalej *Kierunki rozwoju*) został zatwierdzony i przyjęty do realizacji na mocy zarządzenia wewnętrznego Prezesa GUS nr 17 z 18 maja 2012 r. Powstał w momencie, kiedy służby statystyki publicznej, rozumiejąc potrzebę dostosowania do zmian w otoczeniu, planowały lub częściowo rozpoczęły działania zmierzające do unowocześnienia i usprawnienia swojej działalności.

Sformułowana została misja statystyki publicznej, wizja rozwoju do 2017 r. oraz cele strategiczne, których realizacja pozwoli zmienić wizję w rzeczywistość. Działania rozwojowe, zmierzające do osiągnięcia wyznaczonych celów strategicznych, zgrupowano w pięciu obszarach strategicznych i przyporządkowano do celów operacyjnych ustalonych dla każdego obszaru.

Dokument ten pełni dla służb statystyki publicznej funkcję ramowego, horyzontalnego programu rozwoju, a dla otoczenia zewnętrznego – informatora i przewodnika po zamierzeniach statystyki publicznej w okresie 2012-2017.

Pierwsza połowa opisanej w nim perspektywy czasowej minęła wraz z zakończeniem 2014 r.

Porównanie schematu budowy dokumentów: *Kierunki rozwoju polskiej statystyki publicznej do 2017 roku* oraz *Raport pośredni za lata 2012-2014 z realizacji Kierunków rozwoju*

Ogólne podsumowanie stopnia realizacji celów strategicznych

Formułując wizję rozwoju do 2017 roku Prezes GUS wyznaczył do realizacji przez służby polskiej statystyki publicznej następujące **cele strategiczne** prowadzące do jej osiągnięcia:

- ◆ Wzmocnienie roli polskiej statystyki publicznej na arenie międzynarodowej oraz umocnienie pozycji profesjonalnego lidera w dostarczaniu wiarygodnych, rzetelnych i niezależnych informacji statystycznych w kraju;
- ◆ Wzmocnienie pozycji statystyki publicznej w systemie informacyjnym państwa;
- ◆ Kontynuowanie rozwoju metodologii badań statystycznych oraz wprowadzanie nowej tematyki badawczej odpowiadającej potrzebom użytkowników krajowych i międzynarodowych, w tym priorytetom europejskiego programu statystycznego na lata 2013-2017,
- ◆ Udoskonalenie procesu produkcji statystycznej i udostępniania danych;
- ◆ Udoskonalenie systemu zarządzania organizacją i zasobami ludzkimi służb statystyki publicznej.

Po pierwszej połowie wyznaczonego okresu, tj. w latach 2012-2014, odnotowujemy znaczący postęp w realizacji wyznaczonych celów strategicznych.

Cel strategiczny:

- ◆ *Wzmocnienie roli polskiej statystyki publicznej na arenie międzynarodowej oraz umocnienie pozycji profesjonalnego lidera w dostarczaniu wiarygodnych, rzetelnych i niezależnych informacji statystycznych w kraju*

Dążenie polskiej statystyki publicznej do zapewnienia sobie należytej pozycji aktywnego uczestnika Europejskiego Systemu Statystycznego (ESS) jest konsekwentnie i z sukcesem realizowane.

W latach 2012-2014 odnotowano dużą aktywność polskich ekspertów z poszczególnych dziedzin statystyki na forum międzynarodowym. Przejawiała się ona uczestnictwem w wielu zespołach i grupach roboczych, których celem działania było wypracowanie rozwiązań mających wpływ na kształt i sposób funkcjonowania statystyki europejskiej lub światowej. Zapisy w projektowanych aktach prawnych były aktywnie negocjowane, a prezentowane stanowiska polskiej statystyki publicznej – spójne, co wzmacniało skuteczność działania na poziomie ESS i Rady. Do wzrostu efektywności działania i skutecznego reprezentowania interesów statystyki polskiej na forum Grupy Roboczej Rady ds. statystyki przyczyniła się m.in. zmiana organizacji współpracy międzynarodowej wewnątrz GUS, polegająca na wzmocnieniu koordynacji działań w tym zakresie.

Polska statystyka publiczna wspierała również transformację i modernizację systemów statystycznych państw uczestniczących w programie Partnerstwa Wschodniego poprzez realizację na ich rzecz

projektów współpracy rozwojowej. Kraje korzystające z wiedzy i doświadczenia polskich ekspertów, m.in. Gruzja i Mołdawia, są zainteresowane dalszym wsparciem z ich strony w celu wzmocnienia zdolności instytucjonalnych służb statystycznych, będących ważnym partnerem krajowych instytucji rządowych i samorządowych.

Należy także wspomnieć o intensywnym rozwoju współpracy transgranicznej, prowadzonej przez polskie urzędy statystyczne z regionów przygranicznych ze swoimi odpowiednikami z krajów sąsiadujących. Podejmowanych jest wiele wspólnych inicjatyw, które przynoszą pozytywne efekty każdej ze stron. Należą do nich m.in.: wspólne badania statystyczne, dotyczące zjawisk charakterystycznych dla regionów przygranicznych, wspólne publikacje i banki danych oraz spotkania i konferencje służące wymianie doświadczeń.

Realizacja wymienionych działań rozwojowych przyczynia się do silniejszego zaznaczenia obecności i roli polskiej statystyki publicznej na arenie międzynarodowej.

W omawianym okresie (2012-2014) zrealizowano również wiele działań zmierzających do ugruntowania pozycji krajowego lidera w dostarczaniu wysokiej jakości informacji statystycznych. Profesjonalizm służb statystyki publicznej oraz wysoki standard przygotowywanych informacji, wzmacniane były dodatkowo poprzez współpracę ze środowiskiem naukowym. Duży nacisk położono na rozwój współpracy i komunikacji statystyki z otoczeniem. Popularyzacja wiedzy o funkcjonowaniu statystyki publicznej, jak również wiedzy statystycznej miała na celu kształtowanie świadomości użytkowników na temat znaczenia i korzyści płynących z wykorzystywania danych dostarczanych przez statystykę publiczną oraz stosowania porównywalnych i jednolitych standardów informacyjnych. Działaniom edukacyjnym towarzyszyły działania związane z rozbudową kontaktów z mediami o nowe metody współpracy, udoskonaleniem strategii zaspokojenia potrzeb informacyjnych użytkowników oraz stworzeniem nowych form współpracy partnerskiej z różnymi grupami odbiorców informacji statystycznych. Dzięki podejmowanym inicjatywom rozwojowym wzrosło zainteresowanie statystyką publiczną oraz produktami jej działalności.

Cel strategiczny:

- ◆ *Wzmocnienie pozycji statystyki publicznej w systemie informacyjnym państwa*

Przeprowadzone działania miały przede wszystkim na celu wzmocnienie postrzegania statystyki publicznej – w ramach której realizowane są badania prowadzone nie tylko przez Prezesa GUS, ale również przez naczelne i centralne organy administracji państwowej, Narodowy Bank Polski oraz inne upoważnione ustawowo podmioty – jako producenta spójnych, komplementarnych, przejrzystych metodologicznie informacji statystycznych, a Głównego Urzędu Statystycznego – jako instytucji wiodącej w kwestii wyznaczania standardów tworzenia statystyk oraz koordynatora działań z zakresu statystyki.

Jedną z głównych inicjatyw było przygotowanie nowelizacji ustawy z dnia 29 czerwca 1995 r. o statystyce publicznej. Ustawa z dnia 9 kwietnia 2015 r. o zmianie ustawy o statystyce publicznej oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. poz. 855) wprowadziła szereg nowych rozwiązań, w tym odnoszących się

do koordynacyjnej roli Prezesa GUS. Głównie narzędzie koordynacyjne, jakim jest roczny *Program badań statystycznych statystyki publicznej* (Pbssp), będzie od 2018 r. opracowywany w nowej formule, uwzględniającej zintegrowane podejście do procesu zbierania i przetwarzania danych. Znowelizowane przepisy zapewniają nie tylko szerszy dostęp do danych obecnie gromadzonych w systemach informacyjnych administracji publicznej, ale także upoważniają Prezesa GUS do zgłaszania do gestorów tych systemów wniosków dotyczących ich zawartości informacyjnej, aby możliwe było jak najszersze wykorzystanie administracyjnych źródeł danych dla celów statystycznych. W efekcie działania te mają zapewnić stopniową rezygnację z prowadzenia pracochłonnych i kosztownych badań źródłowych, a tym samym redukcję istniejących obciążeń informacyjnych ponoszonych przez respondentów. Udział Prezesa GUS w kształtowaniu prowadzonych i powstających systemów administracji publicznej wyraża się również dbałością o stosowanie w nich standardów identyfikacyjnych, klasyfikacyjnych i definicyjnych, co wpływa na ich spójność i umożliwia szersze wykorzystanie przez różne jednostki administracji publicznej.

Równoległe z działaniami zapewniającymi wzmocnienie podstawy prawnej do standaryzacji i koordynacji badań statystyki publicznej prowadzono intensywne prace nad stworzeniem, w ramach projektów SISP i SISP-2, narzędzi wspomagających te procesy. Zbudowano System Metadanych Statystycznych (SMS) wraz z Repozytorium Standardów Informacyjnych (RSI) oraz utworzono serwer klasyfikacji, na którym umieszczono 12 klasyfikacji. SMS jest dostępny dla użytkowników zewnętrznych, co oznacza, że jednostki spoza GUS i urzędów statystycznych (np. prowadzące badania w ramach programu badań czy gestorzy administracyjnych systemów informacyjnych) będą mogły korzystać z metadanych zgromadzonych w SMS, a w wybranych obszarach będą je również tworzyć. Obsługę wymiany danych i metadanych statystycznych zapewni zbudowany w tym celu system GUS SDMX.

Przedstawione wyżej działania rozwojowe były ściśle powiązane z rozwojem metodologii badań (opisanym w obszarze 3.), w szczególności w zakresie dostarczania danych i wskaźników statystycznych dla celów przygotowywania oraz monitorowania krajowych i europejskich strategii i planów rozwoju.

Przeprowadzone działania wzbogacają ofertę informacyjną statystyki publicznej, podnoszą spójność i jakość udostępnianych danych oraz metadanych statystycznych, co w połączeniu z zaangażowaniem we współpracę z otoczeniem, zwłaszcza na poziomie regionalnym, przyczynia się do wzmocnienia roli statystyki publicznej w systemie informacyjnym państwa. Przejawem tego są zapisy w Umowie Partnerstwa, gdzie, w ramach prac dotyczących spełnienia przez Polskę warunkowości ex-ante dla funduszy europejskich 2014-2020, GUS został wskazany jako instytucja współpracująca z Ministerstwem Infrastruktury i Rozwoju dla celu tematycznego 7. *Systemy statystyczne i wskaźniki rezultatu*. GUS został określony jako horyzontalna instytucja dysponująca niezbędną wiedzą ekspercką oraz wyznaczającą standardy informacyjne, co jest kluczowe dla prowadzenia skutecznej polityki opartej na faktach i obiektywnych danych oraz zarządzania zorientowanego na wynik.

Cel strategiczny:

- ◆ *Kontynuowanie rozwoju metodologii badań statystycznych oraz wprowadzanie nowej tematyki badawczej odpowiadającej potrzebom użytkowników krajowych i międzynarodowych, w tym priorytetom europejskiego programu statystycznego na lata 2013-2017*

Prace związane z opracowaniem programów badań statystycznych statystyki publicznej na lata 2012-2014 poprzedzane były dokonywaniem przez jednostki autorskie przeglądu tematycznego i metodologicznego badań ujętych w programach.

W analizach dokonywanych w ramach przeglądów badań brano pod uwagę zgłoszone i przewidywane potrzeby różnych grup użytkowników krajowych i międzynarodowych, przepisy prawa krajowego i międzynarodowego, generujące zobowiązania dla polskiej statystyki oraz zainteresowanie wynikami badań. Kolejne aspekty brane pod uwagę to doskonalenie metodologii i metodyki badań, poprawa ich jakości, zwiększenie efektywności. Wyniki przeprowadzanych analiz znalazły odzwierciedlenie w programach badań oraz w realizowanych pracach metodologicznych. Zawartość tematyczna programów była także przedmiotem oceny Rady Statystyki oraz Komisji Programowej. Komisja Metodologiczna opiniowała metodologię badań nowych i znacznie zmienionych.

W programach badań na lata 2012-2014 wprowadzono 24 nowe badania, natomiast ze względu na brak zainteresowania wynikami lub nieaktualność tematyki zrezygnowano z 7 badań. Badania nowe dotyczyły ważnych kwestii odnoszących się do stanu i zmian zachodzących w społeczeństwie, gospodarce i środowisku naturalnym. Można tu przytoczyć przykłady wzbudzającej duże zainteresowanie tematyki badań społecznych, jak: sytuacja na rynku pracy migrantów i ich potomków, finanse instytucji kultury, deprivacja materialna, dobrobyt, zjawiska ubóstwa, warunki życia rodzin w Polsce, procesy wykluczenia społecznego. W zakresie szeroko rozumianej tematyki gospodarczej badania nowe lub znacznie zmodyfikowane dotyczyły: wydatków budżetu państwa oraz jednostek sektora finansów publicznych w układzie zadaniowym, usług płatniczych, danych fiskalnych na potrzeby nadzoru budżetowego UE, nanotechnologii, audytu miejskiego, zasobów budynkowych, cen nieruchomości mieszkalnych, koniunktury w rolnictwie, rachunków emisji zanieczyszczeń do powietrza, odpadów zagospodarowanych w leśnictwie i rybactwie. Zakres badań stałych ujmowanych corocznie w programach badań ulegał również zmianom w dostosowaniu do potrzeb zgłaszanych w szeroko prowadzonych konsultacjach i uzgodnieniach tematyki badań w kolejnych latach, a także w ramach bieżącej współpracy służb statystyki publicznej z organami władzy oraz urzędami i instytucjami różnego szczebla.

Zmiany w badaniach wynikające z dostosowywania oferty informacyjnej do potrzeb odbiorców wymagają niejednokrotnie przeprowadzenia prac metodologicznych. Prace metodologiczne w latach 2012-2014 prowadzone były przede wszystkim ze względu na konieczność wypracowania rozwiązań w celu wdrażania nowych badań statystycznych, modyfikowania zakresu dotychczas realizowanych tematów badań, podejmowania prób integracji badań oraz zwiększania możliwości dokonywania porównań międzynarodowych. Istotnym powodem było również dążenie do zmniejszania obciążenia respondentów, m.in. poprzez pozyskiwanie danych ze źródeł administracyjnych. W okresie tym rozpoczęto realizację 43 nowych prac metodologicznych. Wśród prac z zakresu statystyki społecznej na specjalną uwagę zasługują takie tematy jak: rachunki pracy, kapitał intelektualny w Polsce, zasobność gospodarstw domowych, terytorialne zróżnicowanie jakości życia ludności, doskonalenie metodologii

zintegrowanych badań statystycznych w zakresie podróży, doskonalenie metodologii badania Polaków i Polonii na świecie, ubezpieczanie się gospodarstw domowych, metodologia rachunku satelitarne edukacji. Natomiast z zakresu statystyki gospodarczej szczególne znaczenie miały prace metodologiczne z zakresu: analizy możliwości oszacowania wieloczynnikowej produktywności gospodarki polskiej, międzynarodowego handlu usługami w podmiotach z udziałem kapitału zagranicznego, rachunku satelitarne gospodarki morskiej oraz analizy możliwości wykorzystania danych ze źródeł administracyjnych w badaniach dotyczących przedsiębiorstw i ludności.

W omawianym okresie wiele było też prac metodologicznych kontynuowanych, a część została zakończona, w tym odnoszące się do: opracowania wskaźników pomiaru dla badania dobrobytu społecznego w Polsce, wskaźników zrównoważonego rozwoju oraz wskaźników złożonych, rozpoznania skali oraz przyczyn zjawiska wykluczenia społecznego wśród osób bezdomnych, zbadania możliwości wykorzystania istniejących źródeł administracyjnych w celu wspomaganie realizowanych badań w obszarze rynku pracy, opracowania metodologii modułu badania podatków związanych ze środowiskiem (zgodnie z wymogami Komisji Europejskiej w ramach ekonomicznych rachunków środowiska), opracowania metodologii rachunku satelitarne edukacji, zbadania możliwości pozyskiwania danych z dziedziny oświaty i wychowania z informatycznego Systemu Informacji Oświatowej (SIO) i ich prezentacji w krajowej statystyce publicznej oraz przekazywania odpowiednich danych o edukacji do organizacji międzynarodowych, przygotowania metodologii i narzędzi badawczych do pozyskiwania danych o losach zawodowych absolwentów szkół wyższych, doskonalenia metodologii szacowania ruchu osób na granicy Polski z krajami Unii Europejskiej w związku z przynależnością Polski do strefy Schengen. W zakresie statystyki gospodarczej zakończone prace metodologiczne obejmowały: opracowanie metodologii szacowania wartości dodanej we wszystkich rodzajach działalności gospodarki morskiej w celu dostarczenia informacji o jej udziale w tworzeniu PKB, analizę źródeł danych i ich dostępności w celu wprowadzenia do kwartalnych rachunków narodowych metody tzw. szybkich szacunków, umożliwiającej uzyskanie wyników o wartości PKB w krótkim terminie, wypracowanie metodologii liczenia wskaźnika produkcji sektora usług dla Polski, opracowanie koncepcji badania e-administracji umożliwiającego monitorowanie wdrażania strategii informatyzacji kraju oraz przekazywanie wiarygodnych danych na zapotrzebowanie instytucji międzynarodowych, opracowanie metodologii sporządzania uproszczonego Rachunku Satelitarne Turystyki dla Polski, analizę możliwości zastępowania i łączenia danych administracyjnych oraz statystycznych z zakresu rolnictwa, wypracowanie nowej metody szacowania nakładów pracy w rolnictwie oraz nowej metody wyznaczania liczby osób pracujących w rolnictwie w okresach międzyspisowych na potrzeby rachunków narodowych.

Cel strategiczny:

◆ *Udoskonalenie procesu produkcji statystycznej i udostępniania danych*

Mając na względzie rosnące tempo zmian otoczenia, w jakim działa statystyka oraz silną presję na podnoszenie efektywności, tj. dostarczanie odbiorcom oczekiwanych produktów i usług statystycznych, o wysokiej jakości, w zakładanym terminie, mieszcząc się jednocześnie w ramach przewidzianego budżetu, opracowano w lipcu 2012 r. *Koncepcję organizacji badań statystycznych*, zawierającą propozycję modernizacji organizacji badań w oparciu o podejście procesowe. Zgodnie z tą koncepcją organizacja badań statystycznych statystyki publicznej powinna tworzyć spójny system, nazwany Zintegrowanym Systemem Realizacji Badań Statystycznych (ZSRBS), będących we wzajemnej relacji składników (jak: struktura organizacyjna wraz z zasobami ludzkimi, procesy pracy, środowisko informatyczne), których budowa, funkcje i powiązania zapewnią najbardziej efektywne funkcjonowanie całej struktury.

Korzystając z dotychczasowych europejskich oraz światowych doświadczeń innych organizacji statystyki publicznej, związanych z wypracowaniem branżowego modelu statystycznych procesów pracy (GSBPM), opracowano dostosowany do warunków polskich Zintegrowany Model Realizacji Badań Statystycznych (ZMRBS), stanowiący swoisty schemat funkcjonowania Zintegrowanego Systemu Realizacji Badań Statystycznych. Etapowe wdrażanie koncepcji rozpoczęto od czterech priorytetowych obszarów, dotyczących: strategii komunikacji z użytkownikami zewnętrznymi, badania potrzeb użytkowników, powołania zespołów analitycznych oraz integracji danych wejściowych.

Prowadzone działania rozwojowe zmierzają do standaryzacji procesów, a tym samym do poprawy efektywności pracy. Istotną rolę w ich realizacji odgrywają zaprojektowane i zbudowane w tym celu narzędzia informatyczne. Repozytorium metadanych w SMS zapewnia standaryzację i harmonizację badań poprzez metadane definicyjne i procesowe, tj. spójną, jednoznaczną i zunifikowaną definicję elementów badania statystycznego. Zmodernizowany Portal Sprawozdawczy, dzięki zwiększonej wydajności i stabilności, usprawnia i ułatwia proces zbierania danych statystycznych. Wprowadzenie elektronicznej formy gromadzenia danych w badaniach ankietowych (społecznych i rolnych) zwiększa efektywność pracy ankieterów statystycznych. System Przetwarzania Danych Statystycznych (SPDS) gwarantuje jednolity, spójny i kompletny proces zasilania Hurtowni Danych Statystycznych (HDS) danymi źródłowymi pochodzącymi z różnych źródeł.

Mówiąc o udoskonalaniu procesu produkcji statystycznej nie można pominąć kwestii dotyczących zmniejszania obciążeń respondentów, zwiększenia wykorzystania źródeł administracyjnych w badaniach statystycznych, doskonalenia jakości badań oraz powstających w ich wyniku produktów statystycznych, w szczególności analiz statystycznych. Wśród efektów działań rozwojowych z tego zakresu, zrealizowanych w latach 2012-2014, wymienić można m.in.: optymalizację zakresu i częstotliwości niektórych badań, ułatwienie realizacji obowiązku statystycznego poprzez zwiększenie wydajności i funkcjonalności (zarządzanie sprawozdawczością po stronie dostawcy danych) Portalu Statystycznego oraz umożliwienie przekazywania danych bezpośrednio z systemów informatycznych jednostek sprawozdawczych (system TransGUS), zapewnienie (m.in. poprzez zmiany w ustawie o statystyce publicznej) szerszego dostępu do danych z systemów informacyjnych administracji publicznej, czy doskonalenie metodologii i organizacji badań na skutek prowadzonych regularnie przeglądów jakości.

W omawianym okresie zrealizowano także wiele działań rozwojowych w zakresie udostępniania produktów procesu statystycznego. Realizacja zadania związanego z modernizacją Portalu Informacyjnego GUS i Banku Danych Lokalnych (BDL) oraz budową i udostępnieniem Platformy Analitycznej SWAiD – Dziedzinowe Bazy Wiedzy, poprzez wykorzystanie nowoczesnych narzędzi bazodanowych i publikacyjnych, umożliwiła użytkownikom szeroki dostęp do aktualizowanych na bieżąco informacji pochodzących z systemu statystyki publicznej. Utworzenie i rozwój Portalu Geostatystycznego pozwala dodatkowo na wizualizację przestrzenną udostępnianych danych statystycznych. W celu wsparcia procesu planowania i monitorowania strategicznego został utworzony system monitorowania rozwoju STRATEG. Zgromadzono w nim wskaźniki wykorzystywane do monitorowania realizacji strategii obowiązujących w Polsce (na poziomie krajowym, ponadregionalnym i wojewódzkim) oraz w Unii Europejskiej (strategia Europa 2020). Dodatkowo system udostępnia dane statystyczne istotne dla realizacji polityki spójności.

Usprawnienie obsługi bezpośredniej i elektronicznej poprzez modernizację Informatoriów Statystycznych oraz uruchomienie infolinii statystycznej daje większe możliwości inicjowania nowych i rozszerzania już realizowanych akcji dedykowanych określonym grupom odbiorców, jak również klientom indywidualnym.

Szybkie i profesjonalne reagowanie na zgłaszane przez środowiska lokalne zapotrzebowanie na informacje statystyczne zaowocowało umocnieniem pozycji urzędów statystycznych jako równorzędnego partnera w regionie oraz zacieśnieniem dotychczasowej współpracy. Uczestnictwo w konferencjach, seminariach, grupach zadaniowych oraz zespołach roboczych wpłynęło na zacieśnienie w regionie współpracy ze środowiskami naukowymi oraz jednostkami administracji lokalnej.

Powyższe inicjatywy są odpowiedzią na potrzeby użytkowników i wpływają na poprawę wizerunku statystyki publicznej.

Cel strategiczny:

- ◆ ***Udoskonalenie systemu zarządzania organizacją i zasobami ludzkimi służb statystyki publicznej***

Realizacja powyższego celu strategicznego skupiała się przede wszystkim na działaniach wynikających z: *Programu Zarządzania Zasobami Ludzkimi (ZZL) w Głównym Urzędzie Statystycznym na lata 2013- 2016*, projektu *System Edukacji Statystycznej* oraz z wdrażania systemu kontroli zarządczej.

Program ZZL oprócz diagnozy stanu obecnego, zawiera priorytety na kolejne lata, a także szczegółowy harmonogram ich wdrożenia. Do priorytetów procesu zarządzania zasobami ludzkimi w GUS należą:

- doskonalenie procesów i narzędzi zarządzania kapitałem ludzkim,
- doskonalenie systemu motywacji w celu optymalnego wykorzystania potencjału pracowników i zmniejszenia fluktuacji kadr,
- wspieranie rozwoju zawodowego członków korpusu służby cywilnej.

Warto podkreślić, że Program Zarządzania Zasobami Ludzkimi sporządzony w GUS został wyróżniony przez Kancelarię Prezesa Rady Ministrów spośród programów sporządzonych we wszystkich urzędach

i jako jeden z trzech określony jako wzorcowy.

W wyniku realizacji prac rozwojowych zmierzających do udoskonalenia zarządzania organizacją dostosowano regulacje wewnętrzne do wymagań przepisów prawa w zakresie standardów kontroli zarządczej dotyczących podziału kompetencji, odpowiedzialności i zakresu zadań jednostek organizacyjnych i poszczególnych pracowników.

Opracowanie profili kompetencyjnych dla pracowników Głównego Urzędu Statystycznego oraz urzędów statystycznych zintegrowało dotychczas prowadzoną politykę personalną ze zdefiniowaną misją i wizją statystyki publicznej. Prawidłowo opracowany model kompetencyjny stanowi narzędzie wspomagające główne procesy zarządzania personelem i wykorzystywany jest do tworzenia oraz aktualizacji opisów stanowisk, w procesie rekrutacji pracowników, przy sporządzaniu ocen okresowych, budowaniu ścieżek rozwoju lub planu awansu zawodowego, a także przy planowaniu potrzeb szkoleniowych.

W 2014 r. przystąpiono do projektu współfinansowanego ze środków UE *Procesy, cele, kompetencje – zintegrowane zarządzanie w urzędzie*, w ramach którego m.in.: zidentyfikowano kluczowe procesy w jednostkach statystyki publicznej, dokonano mapowania wybranych procesów, ich optymalizacji oraz analizy pod kątem alokacji zasobów.

Wyniki tych działań mają duże znaczenie w kontekście przygotowywania się służb statystyki publicznej do etapowego wdrożenia Zintegrowanego Systemu Realizacji Badań Statystycznych, opartego na procesowym podejściu do produkcji statystycznej. Dużo uwagi poświęcono również usprawnieniu komunikacji wewnętrznej w organizacji. Wprowadzono System Elektronicznego Obiegu Dokumentów (SEOD) oraz Portal Korporacyjny, udostępniając pracownikom nowoczesne środowisko wspomagające pracę, usprawniające komunikację oraz wymianę informacji.

Wdrożenie (w ramach systemu edukacji statystycznej) Portalu Edukacyjnego zapewnia systematyczne podnoszenie wiedzy i kompetencji kadr statystyki publicznej.

Rozdział II

KIERUNKI ROZWOJU POLSKIEJ STATYSTYKI PUBLICZNEJ DO 2017 ROKU WEDŁUG OBSZARÓW STRATEGICZNYCH

Obszar 1.

Polska statystyka publiczna na arenie krajowej i międzynarodowej

Cel 1. Wzmocnienie pozycji polskiej statystyki publicznej na arenie międzynarodowej

Zrealizowane działania rozwojowe

- Wypracowanie i realizacja założeń strategii współpracy międzynarodowej.
Działania rozwojowe mające na celu wzmocnienie pozycji polskiej statystyki publicznej na arenie międzynarodowej realizowane są zgodnie z założeniami strategii współpracy międzynarodowej, która została opracowana jako dokument komplementarny do *Kierunków rozwoju polskiej statystyki publicznej do 2017 roku* i zatwierdzona przez Prezesa GUS w marcu 2013 r. W dokumencie tym, zatytułowanym *Kierunki współpracy międzynarodowej w świetle rozwoju statystyki publicznej do 2017 roku* przedstawione są podstawowe kierunki i priorytety współpracy z innymi krajami i organizacjami międzynarodowymi w obszarze statystyki oraz szczegółowe zapisy dotycząc planowanych działań rozwojowych.
- Zwiększenie efektywności udziału służb statystyki publicznej w pracach międzynarodowych grup i zespołów.
 - GUS przygotowywał stanowiska krajowe, prezentowane przez Kierownictwo GUS na spotkaniach Komitetu ds. Europejskiego Systemu Statystycznego (ESSC), Konferencji Dyrektorów Generalnych Krajowych Instytutów Statystycznych (DGINS), Grup Dyrektorów oraz Grupy Partnerskiej ESS, której Prezes GUS został członkiem w lipcu 2014 r.,
 - przedstawiciele GUS zostali zaproszeni do udziału w pracach ważnych ciał statystycznych: DSS Board (Wiceprezes GUS), European Forum for Geography and Statistics (Dyrektor Departamentu Programowania i Koordynacji Badań – pełni funkcję prezesa tego Forum). Miało to przełożenie na zwiększenie wpływu polskich statystyków na wypracowywane rozwiązania i decyzje podejmowane w ramach ESS,
 - przedstawiciele statystyki polskiej brali aktywny udział w pracach wielu grup i zespołów działających na forum międzynarodowym, współtworząc wypracowywane tam rozwiązania metodologiczne czy organizacyjne (np. udział w pracach komitetów modernizacyjnych: High Level Group EKG ONZ i United Nations Geospatial Global Information Management, w pracach zespołu Framework Regulation Integrating Business Statistics, czy w pracach nad podręcznikiem EKG ONZ *Measuring Human Capital* oraz *Big Data Quality Framework*),
 - pracownicy służb statystyki publicznej aktywnie uczestniczyli w międzynarodowych projektach, realizowanych przez państwa członkowskie w ramach sieci współpracy ESSnet, dofinansowywanych z dotacji Komisji Europejskiej. W latach 2012-2014 Główny Urząd

Statystyczny uczestniczył jako współpartner w 10 projektach międzynarodowych (8 projektów ESSnet oraz 2 duże międzynarodowe projekty, dotyczące efektywności energetycznej ODYSSEE-MURE, skupiające 32 instytucje państw członkowskich UE i Norwegii). Z końcem 2014 r. GUS przystąpił do realizacji kolejnych dwóch projektów na rzecz ESS, tj. rocznego projektu SIMSTAT oraz dwuletniego projektu Geostat 2. Projekty te stanowiły kontynuację wcześniej rozpoczętych prac,

- na poziomie Rady, poza udziałem ekspertów z departamentów branżowych, we wszystkich spotkaniach Grupy roboczej ds. statystyki wprowadzono stały udział przedstawiciela jednostki GUS zajmującej się współpracą międzynarodową. Umożliwiło to prezentowanie spójnych stanowisk polskiej statystyki publicznej dotyczących projektów aktów prawnych przedstawianych na tym forum,
- nowym zadaniem stało się cykliczne opiniowanie dokumentów Eurostatu związanych z wypracowaniem Wizji ESS 2020. GUS bierze także aktywny udział w pracach nad projektami wchodzącymi w skład Programu ds. Wdrażania Wizji ESS VIP (Vision Implementation Programme).

- Wzmocnienie współpracy w ramach *Partnerstwa Wschodniego*.

W ramach *Wieloletniego programu współpracy rozwojowej na lata 2012-2015* Ministerstwa Spraw Zagranicznych resort statystyki realizował działania na rzecz poprawy funkcjonowania systemów statystycznych krajów partnerskich: Gruzji i Mołdawii. W roku 2013 wspierano krajowy system statystyczny Gruzji i Urząd Statystyczny w Gruzji (GEOSTAT) w obszarze rachunków regionalnych. W 2014 roku kontynuowano współpracę ze stroną gruzińską w ramach projektu dotyczącego statystyki regionalnej, w tym analiz rozwoju regionalnego oraz zestawienia rachunków regionalnych. Natomiast realizowany w 2014 r. projekt współpracy rozwojowej z Mołdawią, miał na celu przygotowanie statystyków mołdawskich do sporządzania bilansów produktów rolniczych.

Dodatkowo w 2014 r., w ramach posiedzenia Platformy Tematycznej Partnerstwa Wschodniego ds. integracji gospodarczej i konwergencji z politykami UE, GUS poparł ideę utworzenia panelu statystycznego *Partnerstwa Wschodniego* i zadeklarował gotowość do uczestnictwa Urzędu w inicjatywach Eurostatu w tym zakresie.

- Zintensyfikowanie współpracy transgranicznej

Współpraca transgraniczna odbywa się na poziomie regionalnych urzędów statystycznych. Współpracują one ze swoimi odpowiednikami z państw, z którymi graniczy Polska, np. US Białystok z Litwą i Białorusią, US Rzeszów ze Słowacją i Ukrainą, US Wrocław z Czechami i Niemcami, US w Zielonej Górze z Niemcami, US Lublin z Białorusią i Ukrainą, US Opole z Czechami, US Kraków ze Słowacją. Współpraca transgraniczna i euroregionalna obejmowała: bezpośrednie kontakty i konsultacje, prowadzenie badań statystycznych i prac metodologicznych, opracowanie i wydawanie publikacji oraz prace związane z budową, rozwojem i zasilaniem baz danych transgranicznych.

- Organizowanie międzynarodowych konferencji i spotkań roboczych GUS organizował i brał udział w wydarzeniach statystycznych o charakterze międzynarodowym.

Przedstawiciele służb statystyki publicznej przygotowywali wystąpienia na międzynarodowe konferencje:

- w 2012 r. 52 pracowników wzięło udział w 32 konferencjach, prezentując 11 referatów,

- w 2013 r. 55 pracowników wzięło udział w 40 konferencjach, prezentując 16 referatów,
- w 2014 r. 79 pracowników wzięło udział w 43 konferencjach, prezentując 22 referaty.

Poza regularnymi konferencjami w ramach ESS, jak DGINS, czy firmowanymi przez organizacje międzynarodowe, np. Międzynarodowy Instytut Statystyczny (ISI), przedstawiciele statystyki brali udział w konferencjach poświęconych aktualnym tematom statystycznym, jak Big Data czy jakość w statystyce.

GUS organizował również międzynarodowe konferencje w kraju. Do najważniejszych można zaliczyć:

- spotkanie grupy Voorburg dotyczące statystyki sektora usług (październik 2012),
- posiedzenie sieci LSO (Network on Labour Market, Economic and Social Outcomes of Learning) dotyczące wskaźników edukacji (wrzesień 2013)
- konferencja *Statystyka-Wiedza-Rozwój* dotycząca m.in. roli statystyki we współczesnym świecie oraz wyzwań stojących przed statystyką publiczną (listopad 2013),
- konferencja Europejskiego Forum ds. Geografii i Statystyki dotycząca współpracy w ramach Europejskiego Systemu Statystycznego w celu tworzenia wspólnej infrastruktury danych geostatystycznych oraz wypracowania najlepszych praktyk w zbieraniu, produkcji i rozpowszechnianiu statystyk w odniesieniu przestrzennym (październik 2014).

Ponadto GUS organizował specjalistyczne szkolenia statystyczne:

- warsztaty dotyczące metodologii badania LFS/BAEL (maj 2013),
 - szkolenie w ramach ESTP z zakresu statystyki sektora instytucji rządowych i samorządowych, ze szczególnym uwzględnieniem notyfikacji fiskalnej (styczeń 2014),
 - szkolenie EFTA z zakresu wykorzystania źródeł administracyjnych w statystyce (październik 2014).
- Organizowanie staży dla pracowników urzędów statystycznych krajów spoza UE
GUS organizuje staże dla ekspertów z różnych obszarów statystyki z krajów spoza UE, których głównym celem jest dzielenie się doświadczeniami dotyczącymi wykorzystywania wypracowanych standardów w procesie produkcji statystycznej. W 2013 r. rozpoczęło staże czterech stażystów, w 2014 r. – siedmiu. Staże realizowane są głównie w ramach Instrumentu Pomocy Przedakcesyjnej (IPA), ale też współpracy z Turcją lub w ramach projektu KPRM *Staż w służbie cywilnej*.
 - Przygotowania (najintensywniejsze w 2014 r.) do Przeglądu partnerskiego (peer review) dotyczącego stopnia wdrożenia zasad Europejskiego Kodeksu Praktyk Statystycznych (EKPS) w polskim systemie statystycznym. Ma on za zadanie ocenić, w jakim stopniu dany system statystyczny (NSS) realizuje zasady jakości zawarte w EKPS. Dodatkowo opisuje pełnioną przez krajowy urząd statystyczny (GUS) funkcję koordynacyjną w krajowym systemie statystycznym oraz poziom współpracy i stopień integracji kraju z Europejskim Systemem Statystycznym.

Ocena realizacji celów w obszarze

Zrealizowane działania rozwojowe przyczyniły się do skutecznego prezentowania interesów Polski podczas spotkań ESS oraz na forum grupy roboczej Rady. Poza utrzymaniem istniejących, nawiązano nowe kontakty międzynarodowe, również nieformalne. Wzmocnienie przygotowania ekspertów GUS

do efektywnego prezentowania stanowiska krajowego na forum międzynarodowym przyczyniło się do stopniowego umacniania pozycji polskiej statystyki na arenie międzynarodowej.

Rezultaty i produkty międzynarodowych projektów dotacyjnych należy ocenić jako zróżnicowane w zależności od specyfiki danego projektu. Dane, opracowania metodologiczne, analizy, wyniki badań, narzędzia informatyczne, wyniki przeprowadzonych testów czy raporty jakości zostały przekazane do międzynarodowych koordynatorów zgodnie z zapisami umów o dotacje. Jednostki autorskie przekazywały krajowe wkłady do raportów terminowo, mając na uwadze przewidziane do realizacji zakresy prac oraz stosownie do prowadzonych ustaleń z międzynarodowymi koordynatorami.

Projekty współpracy rozwojowej, zrealizowane przez służby polskiej statystyki publicznej na rzecz gruzińskiego i mołdawskiego systemu statystycznego, przyczyniły się do wzmocnienia tych systemów w obszarze odpowiednio: statystyki regionalnej (w tym rachunków regionalnych) oraz bilansów produktów rolniczych. Sprawozdania z realizacji projektów zostały zaakceptowane przez Ministerstwo Spraw Zagranicznych, pełniące rolę krajowego koordynatora w zakresie współpracy rozwojowej.

Uczestnictwo w panelu statystycznym *Partnerstwa Wschodniego* jest szansą na bezpośrednie włączenie się polskiej statystyki publicznej w działania koordynacyjne Eurostatu, mające na celu dostosowanie statystyk krajów Partnerstwa Wschodniego do standardów jakości stosowanych w ramach Europejskiego Systemu Statystycznego, co zwiększa znaczenie Polski na arenie międzynarodowej.

Organizowanie międzynarodowych konferencji i spotkań roboczych oraz przyjmowanie stażystów zaowocowało natomiast wzmocnieniem wizerunku polskiej statystyki publicznej wśród uczestników tych wydarzeń, przyczyniło się do pozytywnego odbioru Urzędu oraz promocji osiągnięć GUS w obszarze statystyki.

Następne działania

Działania rozwojowe opisane w *Kierunkach rozwoju* oraz w komplementarnym dokumencie *Kierunki współpracy międzynarodowej w świetle rozwoju polskiej statystyki publicznej do 2017 roku* będą kontynuowane. Planowane są:

- Dalszy aktywny udział polskich służb statystyki publicznej w pracach międzynarodowych grup i zespołów w zakresie rozwoju statystyk w ramach ESS, np. modernizacja statystyki społecznej, integracja statystyki gospodarczej (FRIBS).
- Kontynuacja działań rozwojowych prowadzonych w ramach międzynarodowych projektów dotacyjnych.
- Wzmocnienie przygotowania merytorycznego do spotkań na forum międzynarodowym.
- Prace w ramach wdrażania konkretnych projektów realizujących zapisy Wizji ESS 2020 (ESS Vision 2020) – wspólnego dokumentu strategicznego Europejskiego Systemu Statystycznego odpowiadającego na wyzwania, przed jakimi staje statystyka oficjalna. Działania będą realizowane między innymi w ramach powołanej Sieci ds. Wdrożenia Wizji (Vision Implementation Network – VIN), której GUS jest członkiem.
- Współpraca w ramach *Partnerstwa Wschodniego*

- w ramach *Planu współpracy rozwojowej MSZ na 2015 r.* polska statystyka publiczna realizować będzie projekt skierowany do statystyki publicznej Gruzji zatytułowany *Wsparcie rozwoju systemu statystyki publicznej w Gruzji w obszarze statystyki środowiska*,
- w ramach *Wieloletniego programu współpracy rozwojowej MSZ na lata 2016-2020*, planowana jest kontynuacja długoterminowej współpracy z Mołdawią i Gruzją oraz rozważane jest rozpoczęcie współpracy z Ukrainą,
- działania w ramach panelu statystycznego *Partnerstwa Wschodniego* (od początku 2015 r.), m.in. poprzez prezentację przez przedstawicieli GUS zagadnień dotyczących statystyk krótkoterminowych i statystyk z zakresu rynku pracy.
- Dalsze działania rozwojowe w obszarze współpracy transgranicznej, np.:
 - prowadzone są rozmowy w celu rozpoczęcia współpracy ze Słowackim Regionalnym Urzędem Statystycznym w Żylinie,
 - w roku 2016 planowane jest zorganizowanie w Polsce spotkania ekspertów Eurostatu, Słowacji i Republiki Czeskiej nt. badania cen obiektów budowlanych dla potrzeb ustalania Parytetu Siły Nabywczej Walut (PPP).
- Kontynuacja działań związanych z organizacją wizyt studyjnych oraz przyjmowaniem stażystów z krajów niebędących członkami UE. Przewiduje się, że np. w 2015 roku w ramach programu IPA staże odbędzie 5 osób.

Cel 2. Wzmocnienie pozycji statystyki publicznej jako głównego, rzetelnego, wiarygodnego i niezależnego źródła informacji statystycznych w kraju; poprawa współpracy i komunikacji z respondentami oraz użytkownikami informacji statystycznych

Zrealizowane działania rozwojowe

- **Rozwój współpracy ze środowiskiem naukowym**
 Główny Urząd Statystyczny oraz na szczeblu regionalnym urzędy statystyczne rozwijają współpracę z uczelniami i instytucjami naukowymi. Zawierane są nowe lub aktualizowane obowiązujące porozumienia o współpracy oraz umowy z uczelniami i instytucjami naukowymi. W zależności od potrzeb zawierane są porozumienia dwustronne, tj. między jednostką służb statystyki publicznej i podmiotem naukowym, lub trójstronne pomiędzy urzędem statystycznym i GUS oraz podmiotem naukowym. Współpraca obejmuje m.in. zaangażowanie w projekty badawczo-analityczne realizowane przez służby statystyki publicznej, organizację konferencji naukowych i seminariów, prace w zakresie doskonalenia metodologii badań statystycznych. Propozycje zmian w metodologii badań są opiniowane przez Komisję Metodologiczną, która jest organem doradczym Prezesa GUS, właściwym w tym zakresie. W skład Komisji Metodologicznej wchodzi przedstawiciele środowisk naukowych reprezentujących różne dziedziny nauki.
- Udostępnienie możliwości prowadzenia analiz dla celów naukowych na danych jednostkowych nieidentyfikowanych, tzw. stanowiska dla naukowców.

W GUS oraz urzędach statystycznych istnieje możliwość udostępnienia do celów naukowych danych jednostkowych nieidentyfikowalnych na specjalnie przygotowanych stanowiskach komputerowych. Dane jednostkowe są udostępnione w bezpiecznym środowisku, co oznacza, że mogą być tylko przetwarzane bez możliwości ich wykopiowania. Przetwarzanie odbywa się z wykorzystaniem oprogramowania SAS, dającego możliwość pracy na modelach ekonometrycznych.

- Współpraca z organami administracji rządowej i samorządowej, w tym udział w pracach zespołów, grup zadaniowych, komitetów monitorujących oraz w ramach zawartych porozumień.

Przedstawiciele służb statystyki publicznej, zarówno na szczeblu krajowym jak i regionalnym, współuczestniczą w opracowywaniu rozwiązań metodologicznych i organizacyjnych związanych z wdrażaniem wymogów prawnych krajowych i międzynarodowych w zakresie statystyki oraz z rozwojem badań wspólnych i wymianą informacji, pełnią funkcję ekspertów i konsultantów przy ustalaniu priorytetów i ocenie przyjętych rozwiązań w ramach strategii i programów rozwoju, przy ocenie efektów realizacji polityk i rekomendacji zmian dotyczących poprawy jakości projektowania i wdrażania programów, jak również ich analizy pod kątem skuteczności, efektywności i wpływu. Statystyka publiczna jest także dostawcą danych i wskaźników niezbędnych do tworzenia i monitorowania dokumentów rozwojowych.

- Rozwój współpracy z mediami, zwłaszcza na szczeblu regionalnym, poprzez: stworzenie bazy stałych kontaktów z mediami, przygotowywanie i wysyłanie notatek prasowych, organizowanie konferencji prasowych, wywiady i briefingi, artykuły poświęcone statystyce publicznej w periodykach, w tym mające charakter cykliczny.
- Działania promocyjne adresowane do odbiorców informacji statystycznych, m.in.: wykłady i stoiska informacyjno-promocyjne, bezpłatne przekazywanie publikacji i opracowań materiałów promocyjno-informacyjnych, organizacja dni otwartych w GUS i urzędach statystycznych, przesyłanie linków odwołujących się do strony z nowościami, honorowe patronaty Prezesa GUS i dyrektorów urzędów, udział w imprezach masowych (dożynki, targi pracy), prowadzenie bloga internetowego.
- Rozwój współpracy z samorządem terytorialnym, administracją rządową szczebla terenowego (komisja dialogu społecznego), środowiskiem biznesowym oraz szkołami m.in. poprzez: przygotowanie materiałów informacyjnych wspomagających procesy decyzyjne administracji publicznej, udział w projektach w zakresie przygotowania diagnozy sytuacji społeczno-gospodarczej i prowadzenia ewaluacji zachodzących zmian, aktywne uczestnictwo w zespołach roboczych, grupach zadaniowych prowadzonych przez lokalne jednostki administracji publicznej, opracowywanie tematycznych analiz regionalnych zgodnie z potrzebami władz lokalnych, konsultowanie programów kształcenia w szkołach wyższych.
- Modernizacja, w ramach projektu SISP-2, Informatoriów Statystycznych: w Głównym Urzędzie Statystycznym oraz w Regionalnych Ośrodkach Informacji działających w 16 urzędach statystycznych, połączona z podnoszeniem kwalifikacji i umiejętności pracowników w zakresie komunikacji z klientem (w tym prowadzenia szkoleń i wystąpień publicznych).

Funkcją Informatoriów jest edukacja statystyczna odbiorców oraz upowszechnianie wiedzy o statystyce. Każde Informatorium pełni również rolę biblioteki statystycznej i miejsca przechowywania zbiorów publikacyjnych statystyki oraz udostępnienia użytkownikom

wielofunkcyjnych katalogów elektronicznych, kompatybilnych pomiędzy wszystkimi jednostkami statystyki publicznej.

- Poszerzenie oferty informacyjnej poprzez umożliwienie użytkownikom korzystania z nowych i zmodernizowanych systemów do udostępniania i analizy danych statystycznych, jak: BDL, DBW, PGS, STRATEG.

Ocena realizacji celów w obszarze

Dzięki aktywnie rozwijanej współpracy ze środowiskami naukowymi wzrasta innowacyjność tematyczna i metodologiczna badań statystycznych prowadzonych przez statystykę publiczną, a także jakość analiz statystycznych. Wspólnie realizowane projekty badawczo-analityczne pozwalają identyfikować nowe potencjalne źródła informacji oraz rozwiązania badawcze, które po dokonaniu oceny jakości i dostosowaniu do standardów metodologicznych obowiązujących w statystyce publicznej mogą być implementowane do systemu informacji statystycznej. Przedmiotem prac oraz konsultacji i oceny w latach 2012-2014 były np.:

- kwestie związane ze zmianami metodologicznymi badań z zakresu: kapitału ludzkiego, rynku dzieł sztuki, e-administracji, transportu intermodalnego, działalności innowacyjnej przedsiębiorstw, działalności w zakresie nanonauk i nanotechnologii w sektorze publicznym i przedsiębiorstwach,
- kierunki rozwoju nowych metod (np. mixed mode – mogącej mieć istotny wpływ na trafność i rzetelność badań) i pomiarów w statystyce (np. w zakresie szybkich szacunków kwartalnego produktu krajowego brutto – flash estimates, identyfikacji mechanizmów i przebiegu cyklu koniunkturalnego dla Polski, obliczania wskaźników koniunktury w rolnictwie w rozszerzonych przekrojach, opracowania wskaźników pomiaru dobrobytu społecznego w Polsce, szacunków działalności nielegalnej w Polsce),
- kwestie dotyczące: integracji badań statystycznych (np. dotyczących podróży – na potrzeby statystyki turystyki, rachunków narodowych i bilansu płatniczego), rachunków satelitarnych (np. nauki, kultury), wykorzystywania danych ze źródeł administracyjnych i łączenia ich z danymi statystycznymi.

Podjęte dyskusje nad modernizacją systemu statystyki pozwalały na identyfikowanie problemów metodologicznych związanych z rozwojem systemu statystyki publicznej, w aspekcie programowym, organizacyjnym i technologicznym (np. wspólne zmienne dla potrzeb różnych badań). Organizowane wspólnie seminaria i konferencje naukowe przyczyniają się do postrzegania zasobów statystyki publicznej jako powszechnie dostępnego źródła wysokiej jakości danych statystycznych, opracowywanych według określonych standardów metodologicznych, a zasobów kadrowych statystyki jako dysponenta wiedzy doradczo-ekspertskiej w dziedzinie badań statystycznych.

Cel i zasadność umów z uczelniami i instytucjami naukowymi jest weryfikowana na bieżąco. Poziom współpracy jest uzależniony od potrzeb oraz możliwości jednostek służb statystyki publicznej i jednostek naukowych.

Efektorem nawiązania stałych kontaktów ze środkami masowego przekazu, w tym działań informacyjno-edukacyjnych, jest częstsze wykorzystywanie danych statystycznych w materiałach, jak również stopniowa poprawa jakości komentarzy prasowych wykorzystujących statystyczne informacje wynikowe, co w rezultacie powoduje, że społeczeństwo przychylniej odnosi się do działań statystyki publicznej.

Działania promocyjno-informacyjne, kierowane do szerokiego grona odbiorców, upowszechniają wiedzę o statystyce publicznej.

Aktywność jednostek statystyki publicznej, zwłaszcza w regionach, w rozwoju współpracy z administracją rządową, samorządem terytorialnym oraz otoczeniem biznesowym przyczynia się do systematycznego umacniania pozytywnego wizerunku statystyki publicznej i postrzegania jej jako partnera w bieżącej działalności oraz kreowaniu i monitorowaniu polityki rozwoju .

Celem modernizacji Informatoriów było zapewnienie właściwych warunków pracy dla użytkowników Systemu Informacji Skierowującej (SISk) oraz udostępnianych przy jego wykorzystaniu zasobów statystyki publicznej, w tym systemów zbudowanych i udostępnionych w ramach projektów SISP i SISP-2. Zadanie w zakresie modernizacji Informatoriów Statystycznych zostało zrealizowane w pełni. Informatoria Statystyczne zostały wyposażone w środki umożliwiające kontynuację pracy merytorycznej w zakresie budowy silnej pozycji statystyki publicznej w każdym regionie Polski.

Następne działania

- Kontynuacja działań zmierzających do zacieśniania współpracy z uczelniami oraz jednostkami naukowymi w zakresie niezbędnym do wzmocnienia potencjału statystyki publicznej.
- Usystematyzowanie współpracy z partnerami zewnętrznymi, dotyczącej projektów badawczo-analitycznych, w celu uniknięcia dublowania działań.
- Dalszy rozwój współpracy z organami władzy i innymi instytucjami przygotowującymi programy rozwoju i decyzje społeczno-gospodarcze.
- Kontynuacja działań związanych z:
 - upowszechnianiem wiedzy statystycznej,
 - edukacją statystyczną wszystkich grup użytkowników,
 - promocją statystyki publicznej, w tym rozszerzaniem wiedzy użytkowników na temat kierunków rozwoju badań regionalnych oraz nowych produktów oferowanych odbiorcom przez statystykę,
 - budową silnej pozycji urzędów statystycznych, jako rzetelnego źródła danych statystycznych o regionie dla wszystkich grup użytkowników, w tym współpracą w zakresie rozwoju badań statystycznych istotnych z punktu widzenia specyfiki regionu oraz doskonalenie form komunikacji z odbiorcami informacji statystycznych.

Cel 3. Zbudowanie systemu edukacji statystycznej stanowiącego źródło wiedzy statystycznej dla respondentów i użytkowników informacji statystycznych, a także narzędzie do podnoszenia kwalifikacji pracowników służb statystyki publicznej

Zrealizowane działania rozwojowe

- Przygotowanie zróżnicowanej oferty szkoleń tradycyjnych, jak i e-learningowych (zdalnych) dedykowanych odbiorcom wewnętrznym i zewnętrznym.

W 2014 r. zrealizowanych zostało ponad 2000 szkoleń dedykowanych pracownikom jednostek statystyki publicznej, w tym również ankietantom. Zostały także uruchomione dla pracowników szkolenia w formie e-learning (łącznie zostało opracowanych 20 szkoleń).

Do odbiorców zewnętrznych adresowanych było łącznie ponad 900 działań edukacyjnych (szkolenia, lekcje, konkursy, spotkania, konferencje, seminaria oraz dni otwarte).

W oparciu o wyniki, prowadzonego w 2014 r., badania potrzeb edukacyjnych wybranych grup odbiorców, oferta edukacyjna kierowana do odbiorców zewnętrznych została zróżnicowana i dostosowana do potrzeb poszczególnych grup odbiorców:

- administracja rządowa – szkolenia dotyczące systemu bazodanowego statystyki publicznej (w tym z obsługi systemu STRATEG), udział w spotkaniach roboczych związanych z opracowywaniem wybranych badań prowadzonych przez GUS, opracowywanie publikacji z wynikami badań,
 - administracja samorządowa – szkolenia związane z prowadzeniem badań i analiz statystycznych (ze szczególnym uwzględnieniem warsztatów z obsługi systemu STRATEG), możliwość udziału w konferencjach, opracowanie publikacji na temat poszczególnych regionów, stała współpraca w zakresie działań Ośrodków Badań Regionalnych (OBR),
 - dzieci i młodzież szkolna – lekcje (zapoznanie uczniów z pojęciami statystycznymi, umiejętnością analizy i prezentacji danych statystycznych), konkursy z wiedzy o statystyce, gry edukacyjne,
 - studenci – wykłady z zakresu statystyki połączone z warsztatami z analizy i prezentacji danych (w tym systemów i baz STRATEG, BDL oraz innych baz danych GUS), konkursy na pracę magisterską, możliwość udziału w konferencjach tematycznych, materiały do samodzielnego studiowania na Portalu Edukacyjnym, publikacje tematyczne, możliwość udziału w stażach i praktykach w poszczególnych jednostkach statystyki publicznej,
 - pracownicy naukowcy – możliwość udziału w konferencjach tematycznych, publikacje tematyczne,
 - ogół społeczeństwa – dni otwarte, Portal Edukacyjny; działania koncentrowały się na kreowaniu świadomości na temat istotności badań statystycznych.
- Organizacja w 2014 r. szkoleń w ramach projektu SISP-2.

Szkolenia w ramach projektu obejmowały swym zakresem zarówno szkolenia o charakterze informatycznym, z zakresu obsługi projektów, jak również z zakresu kompetencji miękkich, w 2014 r. pracownicy urzędów statystycznych zaangażowani w działalność edukacyjną wzięli udział w szkoleniach podnoszących kompetencje związane z prowadzeniem wystąpień publicznych oraz obsługą klienta.

- **Uruchomienie Portalu Edukacyjnego**

Portal Edukacyjny (dostępny jako jedna z zakładek tematycznych Portalu Informacyjnego GUS) jest miejscem, w którym przedstawione są najważniejsze informacje na temat statystyki publicznej, dotyczące m.in.: struktury organizacyjnej służb statystyki publicznej, najważniejszych badań prowadzonych przez statystykę publiczną, komponentów jakości danych statystycznych. Jest także źródłem informacji o długoletniej historii GUS oraz historii spisów ludności w Polsce.

Portal zawiera zakładki przeznaczone dla najmłodszych odbiorców. Znajdują się w nich gry edukacyjne dotyczące zagadnień statystycznych, adresowane do różnych grup wiekowych. Studenci oraz osoby bezrobotne mogą na Portalu Edukacyjnym zapoznać się z ofertą praktyk i staży przygotowaną przez Główny Urząd Statystyczny wraz z niezbędnymi do spełnienia wymaganiami, aby odbyć praktykę lub staż.

Na Portalu publikowane są również aktualne informacje na temat bieżących wydarzeń, organizowanych konferencji, seminariów, konkursów i olimpiad.

- **Prace na rzecz skoordynowania działań edukacyjnych.**

Ustalone zostały standardy działań edukacyjnych kierowanych do beneficjentów zewnętrznych oraz wewnętrznych, zarówno w zakresie samych działań edukacyjnych, jak i kadry realizującej powyższe zadanie. Wprowadzono m.in. system identyfikacji wizualnej dla działań związanych z edukacją statystyczną (logo, kolorystyka). Określony został również zakres oraz sposób prezentowania informacji w zakładkach edukacyjnych stron internetowych urzędów statystycznych. Dodatkowo na Portalu Korporacyjnym została stworzona witryna przeznaczona dla osób zajmujących się edukacją statystyczną. Służy ona upowszechnianiu dobrych praktyk, np. scenariuszy lekcji, wykładów oraz pracy wspólnej nad nowymi zadaniami.

- **Powołanie Rady Edukacji Statystycznej.**

Rada Edukacji Statystycznej (RES) została powołana zarządzeniem nr 17 Prezesa GUS dnia 22 maja 2014 r. na trzyletnią kadencję. Rada jest organem opiniotwórczo-doradczym Prezesa GUS w sprawach funkcjonowania i rozwoju edukacji statystycznej. Do głównych zadań RES należy rekomendowanie kierunków rozwoju systemu edukacji statystycznej, opiniowanie przedstawianych Prezesowi GUS projektów działań edukacyjnych (w tym rocznego planu edukacji statystycznej), ocena stanu funkcjonowania systemu edukacji statystycznej oraz formułowanie wniosków w tym zakresie, ocena realizacji współpracy statystyki publicznej z uczelniami i innymi krajowymi jednostkami naukowymi oraz z instytucjami Unii Europejskiej i innymi zagranicznymi jednostkami naukowymi w zakresie systemu edukacji statystycznej oraz opracowanie rekomendacji wynikających z oceny, a także wypracowanie wskaźników mierzących efekty działania systemu edukacji statystycznej. W skład RES wchodzi przedstawiciele jednostek podległych Prezesowi GUS oraz Ministerstwa Edukacji Narodowej, Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa Wyższego, Ministerstwa Finansów, Narodowego Banku Polskiego.

Ocena realizacji celów w obszarze

W wyniku podjętych do 2015 r. działań rozwojowych w zakresie edukacji statystycznej, różne grupy odbiorców informacji statystycznych, w tym przedstawiciele administracji rządowej i samorządowej, środowiska naukowo-akademickiego, jak również środowiska szkolnego, miały możliwość podniesienia poziomu swej wiedzy statystycznej. Dzięki realizowaniu działań edukacyjnych już wśród dzieci w wieku

przedszkolnym, poprzez wszystkie etapy edukacji i późniejszego rozwoju zawodowego, kształtowane są nawyki korzystania z informacji i wyników badań statystycznych. Bardzo duże zainteresowanie szkół prowadzonymi działaniami edukacyjnymi świadczy o potrzebie i skuteczności realizacji tego typu działań.

Upowszechnianie wiedzy o statystyce publicznej i różnych aspektach jej zastosowania, przyczynia się do wzrostu zainteresowania odbiorców wynikami badań statystycznych oraz szerszego wykorzystywania zasobów statystyki publicznej, a także do podnoszenia jakości sprawozdań i ankiet przekazywanych przez respondentów.

W przypadku pracowników służb statystyki publicznej, dzięki przygotowaniu zróżnicowanej oferty edukacyjnej, odpowiadającej na faktyczne potrzeby kadr statystyki publicznej, oraz dzięki udostępnieniu narzędzi edukacyjnych (jak Portal Edukacyjny), następuje systematyczny wzrost poziomu kompetencji pracowników, adekwatnie do zadań statystyki publicznej.

W związku z pojawianiem się nowych aspektów dotyczących koncepcji Systemu Edukacji Statystycznej, co wymaga analizy i zwiększonego nakładu pracy i czasu, harmonogram jej wdrożenia podlega okresowym aktualizacjom.

Następne działania

- Rozwój bazy szkoleń e-learningowych, a tym samym zastosowanie systemu blended-learning do edukacji zarówno beneficjentów wewnętrznych, jak i zewnętrznych.
- Powołanie w 2015 r. Redakcji Portalu Edukacyjnego, której zadaniem będzie zarówno przygotowywanie materiałów do publikacji w Portalu, jak również akceptacja artykułów przekazywanych przez autorów z komórek organizacyjnych jednostek statystyki publicznej. W skład Redakcji wejdą również osoby, których zadaniem będzie zapewnienie wsparcia technicznego w zakresie funkcjonowania Portalu.
- Systematyczne rozbudowywanie zawartości Portalu Edukacyjnego.
W przyszłości na Portalu Edukacyjnym znajdą się informacje na temat najbardziej interesujących zagadnień z zakresu statystyki na poziomie akademickim.
Część dedykowana nauczycielom różnych typów szkół będzie zawierała materiały i pomoce dydaktyczne poświęcone zagadnieniom statystycznym (np. gotowe scenariusze zajęć) – do wykorzystania na zajęciach prowadzonych w szkole oraz ofertę zajęć edukacyjnych dla różnych grup wiekowych przygotowaną przez GUS i urzędy statystyczne. Planuje się także wirtualne wystawy poświęcone dokumentom archiwalnym.
- Przygotowanie oferty edukacyjnej oraz uruchomienie na szeroką skalę działań edukacyjnych adresowanych do przedstawicieli mediów w celu efektywniejszego wykorzystania mediów do upowszechniania wiedzy o statystyce publicznej oraz jej roli dla gospodarki państwa, jak również podnoszenia świadomości użytkowników informacji statystycznej na ten temat.
- Doskonalenie umiejętności trenerskich pracowników służb statystyki publicznej realizujących działania edukacyjne. W 2015 r. będzie realizowany *Program trenerów wewnętrznych*, służący głównie podniesieniu jakości warsztatów oraz szkoleń prowadzonych przez pracowników służb statystyki publicznej dla beneficjentów zewnętrznych.

- Podjęcie działań o charakterze organizacyjnym oraz programowym, związanych z pełnym wdrożeniem Koncepcji Systemu Edukacji Statystycznej, w tym ujednoczenie procedur realizacji działań edukacyjnych w poszczególnych jednostkach statystyki publicznej. W chwili obecnej zadania edukacyjne zostały zestandaryzowane na etapie ich planowania, jednak nadal brakuje jednolitej procedury ich realizacji.
- Opracowanie koncepcji współpracy z krajowymi podmiotami naukowymi w zakresie edukacji statystycznej.
Zadanie to zostało zapoczątkowane poprzez wspólne uruchomienie wraz ze Szkołą Główną Handlową (SGH) I edycji Niestacjonarnych Studiów Doktoranckich dla pracowników jednostek statystyki publicznej. Planowane jest pogłębianie współpracy z podmiotami naukowymi zajmującymi się statystyką, w tym uruchomienie przy Kolegium Analiz Ekonomicznych SGH I edycji studiów podyplomowych *Metody analiz społeczno-gospodarczych* (w październiku 2015 r.)
- Zorganizowanie w roku szkolnym 2016/2017 I edycji Ogólnopolskiej Olimpiady Wiedzy o Statystyce.
- Kontynuacja prac zmierzających do rozwoju umiejętności, kompetencji i wiedzy odbiorców, w szczególności uczniów, studentów, pracowników administracji publicznej oraz przedstawicieli mediów.
- Rozwój współpracy z zagranicznymi podmiotami statystycznymi w zakresie edukacji statystycznej, w tym:
 - opracowanie koncepcji współpracy z innymi zagranicznymi podmiotami statystycznymi (planowane na 2016 r.),
 - zaangażowanie się w prace na rzecz uruchomienia programu europejskich studiów w zakresie statystyki – European Masters in Official Statistics (EMOS).

Obszar 2.

Integracja systemu statystyki publicznej

Cel 1. Przeprowadzenie zmian prawnych wzmacniających koordynacyjną rolę Prezesa GUS w systemie statystyki publicznej

Zrealizowane działania rozwojowe

- Przygotowanie projektu ustawy o zmianie ustawy o statystyce publicznej oraz niektórych innych ustaw.

W listopadzie 2014 r. projekt ustawy przyjęty został przez Radę Ministrów i przekazany do Sejmu. Pierwsze czytanie projektu odbyło się 17 grudnia 2014 r. Sejm uchwalił ustawę 9 kwietnia 2015 r., która następnie – przy braku poprawek ze strony Senatu – została podpisana przez Prezydenta RP (27 maja 2015 r.) i opublikowana w Dzienniku Ustaw pod pozycją 855 w dniu 22 czerwca 2015 r.

Ocena realizacji celów w obszarze

Działania rozwojowe związane z wprowadzeniem zmian prawnych wzmacniających koordynacyjną rolę Prezesa GUS w systemie statystyki publicznej, planowane na etapie opracowywania *Kierunków rozwoju* (2012 r.), zakładały wprowadzenie nowej ustawy o statystyce publicznej. W związku z koniecznością możliwie najszybszego uregulowania kwestii dostępu statystyki publicznej do danych wykorzystywanych na potrzeby realizacji corocznego programu badań statystycznych statystyki publicznej, podjęta została decyzja o zmianie koncepcji i przygotowaniu nowelizacji istniejących przepisów prawnych regulujących podstawy działania statystyki publicznej. Zakres nowelizacji koncentrował się głównie wokół kwestii pozyskiwania i przetwarzania danych, w tym danych osobowych. Ujęte zostały również przepisy odnoszące się do koordynacyjnej roli Prezesa GUS. W nowelizacji zaplanowano m.in.: nową formułę programu badań statystycznych statystyki publicznej, uwzględniającą zmiany technologiczne procesu zbierania danych statystycznych, w tym rezygnację z odrębnego aktu wykonawczego w sprawie wzorów formularzy statystycznych. W to miejsce wprowadzone zostały szczegółowe formaty przekazywania danych, które będą zamieszczane na stronie internetowej Głównego Urzędu Statystycznego oraz dodatkowo na stronach organów lub podmiotów prowadzących badania statystyczne. Przy wyborze źródeł danych nowelizacja kładzie nacisk na takie przesłanki jak: jakość danych, ich aktualność i obciążenia ponoszone przez respondentów, co związane jest z wykorzystaniem danych znajdujących się już w systemach informacyjnych administracji publicznej oraz rejestrach urzędowych. W związku z tym wprowadzone zostały przepisy umożliwiające zgłaszanie przez Prezesa GUS podmiotom i organom wniosków dotyczących zawartości informacyjnej i wymogów jakości danych administracyjnych w celu ich wykorzystania dla potrzeb statystyki publicznej.

Następne działania

- Opracowanie i wprowadzenie do systemu prawnego nowej ustawy, regulującej w sposób kompleksowy adekwatne do współczesnej rzeczywistości zasady funkcjonowania systemu statystyki publicznej oraz koordynacyjną rolę Prezesa GUS w tym systemie.

- Prace mające na celu wzmocnienie koordynacyjnej roli Prezesa GUS w polskim systemie statystycznym poprzez współpracę z innymi producentami oficjalnych danych statystycznych, w tym w ramach doskonalenia statystyk dziedzinowych, ze szczególnym naciskiem na jakość produktów statystycznych.

Cel 2. Koordynacja i standaryzacja badań prowadzonych w systemie polskiej statystyki publicznej

Zrealizowane działania rozwojowe

- Stworzenie (w ramach projektów SISP i SISP-2) narzędzi informatycznych wspomagających standaryzację i koordynację badań statystycznych statystyki publicznej:
 - zbudowanie Systemu Metadanych Statystycznych (SMS),
SMS stanowi centralne źródło metadanych statystycznych, utrzymywanych oraz używanych w statystyce publicznej, które mogą być grupowane na wiele sposobów, zależnie od przyjętych kryteriów podziału. Zastosowano następujący podział metadanych statystycznych:
 - metadane badania – metadane opisujące badania statystyczne,
 - metadane definicyjne – metadane opisujące pojęcia i główne założenia np. klasyfikacje, elementy Słownika Pojęć, pytania i zestawy pytań (precedensy),
 - metadane metodyczne – metadane odwołujące się do metodyk procesów produkcji statystyki, np. dobór próby, metoda zbierania danych, procesy edycji,
 - metadane systemowe – metadane wykorzystywane podczas przetwarzania danych, np. identyfikujące publikacje, zbiory i bazy danych, daty modyfikacji, rozmiary zbiorów, metody dostępu do baz danych, mapowania pomiędzy nazwami logicznymi a fizycznymi, notki dla poszczególnych komórek,
 - metadane operacyjne – metadane powstające w wyniku implementacji procedur np. czasy realizacji zapytań, częstotliwość błędów systemu,
 - metadane jakościowe – wskaźniki opisujące jakość i wydajność.

W SMS gromadzone są też informacje opisujące dane przechowywane w bazach danych GUS. Definicje powiązań metadanych z danymi w strukturze baz hurtowni GUS są natomiast utrzymywane po stronie tych hurtowni.

Dodatkowym koordynacyjno-standaryzującym elementem systemu SMS jest Repozytorium Standardów Informacyjnych (RSI), stanowiące bazę wiedzy (metadanych) o systemach informacyjnych administracji publicznej.

W ramach SMS zbudowano też moduł SPBS, którego funkcją jest usprawnienie procesu planowania badania statystycznego i umożliwienie monitorowania jego przebiegu.
 - utworzenie Serwera Klasyfikacji, w którym umieszczone zostały następujące klasyfikacje:
 - Polska Klasyfikacja Działalności (PKD) 2004 i 2007,
 - Polska Klasyfikacja Wyrobów i Usług (PKWiU) 2004 i 2008,
 - Klasyfikacja Środków Trwałych (KŚT),
 - Polska Klasyfikacja Obiektów Budowlanych (PKOB),
 - Nomenklatura Scalona (CN) 2011, 2012, 2013, 2014, 2015,

- Klasyfikacja według Głównych Kategorii Ekonomicznych (BEC),
 - Międzynarodowa Standardowa Klasyfikacja Handlu (SITC),
 - Klasyfikacja Zawodów i Specjalności (KZiS) 2012 i 2014,
 - Standardowa klasyfikacja towarów do celów statystyki transportu (NST) 2007,
 - Katalog Odpadów 2002,
 - Klasyfikacja Funkcji Sektora Instytucji Rządowych i Samorządowych (COFOG),
 - Klasyfikacja Wydatków Sektora Instytucji Niekommercyjnych Działających na Rzecz Gospodarstw Domowych według Celu (COPNI).
- Przeprowadzenie działań standaryzujących badania z zakresu statystyki społecznej i rynku pracy:
 - harmonizacja zakresu formularzy i definicji statystycznych resortu zdrowia, spraw wewnętrznych i GUS; integracja danych pochodzących z Ministerstwa Spraw Wewnętrznych, Ministerstwa Obrony Narodowej i Ministerstwa Zdrowia,
 - wprowadzenie zestandaryzowanych kluczowych zmiennych *core variables* do badań społecznych,
 - modyfikacja klasyfikacji spożycia indywidualnego według celu (COICOP),
 - opracowanie zharmonizowanego metodologicznie systemu badań w zakresie krajowych i zagranicznych podróży Polaków oraz cudzoziemców przyjeżdżających do Polski (przeprowadzono prace integrujące 4 badania z zakresu turystyki),
 - wdrożenie słownika synonimów zawodów wg Klasyfikacji Zawodów i Specjalności, jako standardu w badaniach z zakresu rynku pracy.

Ocena realizacji celów w obszarze

System Metadanych Statystycznych został przygotowany w celu realizacji zadań związanych z gromadzeniem metadanych w zaprojektowanych strukturach oraz ich udostępnianiem. Zgromadzenie w repozytorium SMS scentralizowanych zasobów metadanych, które będą bazą dla realizacji typowych procesów statystyki publicznej (projektowania badań, przetwarzania danych i udostępniania wyników), poprzez standaryzację przebiegu procesów, ich harmonizację, integrację oraz eliminowanie redundancji wykonywanych zadań usprawni koordynację procesów produkcji statystycznej i zarządzanie nimi. Centralizacja zasobów metadanych oznacza też spójne i jednolite rozumienie zmiennych statystycznych i stosowanych klasyfikacji, a dzięki temu dostarczanie użytkownikom danych pełniejszego i spójnego ich opisu. Bezpośrednimi użytkownikami systemu SMS są jednostki prowadzące i organizujące badania oraz właściciele systemów informacyjnych, stanowiących źródła danych dla statystyki. Pozostali użytkownicy statystyki korzystają z zasobów repozytorium SMS w sposób pośredni, tj. poprzez jednolity i spójny opis danych statystycznych lub poprzez obszar metadanych udostępniony na stronach GUS.

Repozytorium Standardów Informacyjnych stanowi bazę standardów informacyjnych. Zebranie w jednym miejscu wiedzy na temat zasobów informacyjnych różnych jednostek administracji publicznej, obejmującej zakres danych, przyjętą metodologię, definicje cech informacyjnych, stosowane klasyfikacje i identyfikatory oraz udostępnienie jej wszystkim zainteresowanym, umożliwia lepsze wykorzystywanie danych administracyjnych przez inne jednostki, co przyczynia się do podniesienia jakości systemu informacyjnego państwa i do zwiększenia interoperacyjności systemów. Istotną zaletą jest łatwość dostępu do tych informacji prezentowanych na stronie internetowej GUS.

Dzięki stworzeniu jednolitego środowiska projektowania zakresów przedmiotowych i podmiotowych badań oraz przy wykorzystaniu wspólnych definicji metadanych i stosowaniu tych samych reguł walidacyjnych, zmniejszy się ilość błędnych danych zebranych w trakcie przeprowadzania badań i zwiększy porównywalność wyników badań.

SMS oraz jego moduły zostały inicjalnie zasilone posiadanymi, ale dotychczas rozproszonymi informacjami. Trwają prace związane z ich weryfikacją i uspoźnieniem, a także z wprowadzeniem szerszego zakresu metadanych przewidzianych w poszczególnych modelach.

Zrealizowane obecnie i realizowane w dalszych latach działania pozwolą na podniesienie efektywności współpracy służb statystyki publicznej i innych organów prowadzących badania statystyczne w ramach systemu statystyki publicznej w zakresie standaryzacji badań.

Następne działania

- Szersze wdrożenie systemu SMS oraz jego utrzymanie i rozwój.
Działania związane ze standaryzacją, w tym wykorzystywanie wspólnych metod i narzędzi, które służą zapewnieniu jak najwyższej jakości danych statystycznych, wymagają dużego zaangażowania zarówno ekspertów z dziedziny statystyki, jak i specjalistów do spraw informatycznych. W prace związane z wdrażaniem SMS włączone są wszystkie jednostki statystyki publicznej, zgodnie z ich kompetencjami.
- Rozwój współpracy z obecnymi i przyszłymi gestorami systemów informacyjnych administracji publicznej zmierzającej doapełnienia repozytorium informacjami o standardach informacyjnych.
Sprawne funkcjonowanie Repozytorium Standardów Informacyjnych wymaga stałej współpracy Głównego Urzędu Statystycznego z innymi jednostkami administracji publicznej – gestorami systemów, szczególnie w zakresie opisu systemów oraz wyznaczania jednolitych i spójnych standardów informacyjnych w administracji publicznej. Jednostki administracji publicznej przy opisie systemów w RSI będą zarówno korzystać z informacji już zgromadzonych w innych elementach systemu, tj. ze standardów pojęciowych, identyfikacyjnych i klasyfikacyjnych, jak i wprowadzać niezbędne nowe informacje, będące w ich obszarze kompetencyjnym. Docelowo RSI stanie się miejscem gromadzenia opisów standardów informacyjnych administracji publicznej.
- Kontynuacja prac w zakresie krajowej i międzynarodowej harmonizacji badań statystycznych, w tym:
 - uczestnictwo w wypracowaniu wspólnych (OECD, Eurostat, WHO) międzynarodowych definicji i opisów metodologicznych pojęć, w celu zwiększenia porównywalności danych; wdrożenie przyjętych definicji w krajowych badaniach statystycznych,
 - bieżąca aktualizacja *core variables* oraz COICOP, w zależności od zaleceń Eurostatu oraz potrzeb odbiorców krajowych,
 - uaktualnianie zakresu zbieranych danych do zmian w rozporządzeniach dotyczących europejskiej statystyki w dziedzinie turystyki oraz bilansu płatniczego i rachunków narodowych; doskonalenie metodologii badań podróży oraz szacowania ruchu granicznego,
 - opracowanie metodologii integracji zmiennych dot. rynku pracy w ramach rachunków pracy.

Cel 3. Udoskonalenie narzędzi umożliwiających standaryzację rejestrów administracyjnych wykorzystywanych jako źródło informacji dla statystyki publicznej

Zrealizowane działania rozwojowe

- Wdrożenie elektronicznej wymiany danych o szkołach i placówkach oświatowych pomiędzy rejestrem REGON a Rejestrem Szkół i Placówek Oświatowych, wchodzącym w skład Systemu Informacji Oświatowej (SIO), prowadzonego przez Ministerstwo Edukacji Narodowej.
- Udostępnienie – na wniosek Centrum Systemów Informacyjnych Ochrony Zdrowia – usługi Web Service, umożliwiającej pobieranie do systemu Rejestru Podmiotów Wykonujących Działalność Leczniczą danych z rejestru REGON, w celu osiągnięcia spójności w zakresie wpisów podmiotów wykonujących działalność leczniczą.
- Wdrożenie elektronicznej wymiany danych między rejestrem REGON a Krajowym Rejestrem Sądowym (KRS) od grudnia 2014 r. oraz pozyskiwanie drogą elektroniczną danych uzupełniających dla podmiotów wpisanych do KRS z Centralnego Rejestru Podmiotów Krajowej Ewidencji Podatników od stycznia 2015 r.
- Automatyczne przekazywanie informacji o nadanych numerach identyfikacyjnych bezpośrednio po ich nadaniu) za pośrednictwem systemu teleinformatycznego do Centralnej Ewidencji i Informacji o Działalności Gospodarczej (CEIDG), Rejestru Szkół i Placówek Oświatowych oraz do Krajowego Rejestru Sądowego.
- Wdrożenie w 2014 r. nowego systemu rejestru REGON (zbudowanego w ramach projektu SISP), w tym:
 - udostępnianie, na stronie internetowej GUS, zmodernizowanej wyszukiwarki, umożliwiającej dostęp do informacji o podmiotach wpisanych do rejestru REGON, aktualizowanej na bieżąco danymi z rejestru,
 - umożliwienie korzystania z dostępu do danych rejestrowych REGON poprzez usługę sieciową – interfejsy API. Jest to usługa sieciowa udostępniająca dane z rejestru REGON uprawnionym organom administracji rządowej i jednostek samorządu terytorialnego oraz innym instytucjom rządowym (zgodnie z art. 44 ustawy o statystyce publicznej) i podmiotom komercyjnym. Interfejs programistyczny usługi (API) pozwala na przeszukiwanie zasobów rejestru REGON wg wybranych kryteriów oraz pobieranie i wyświetlanie wyników bezpośrednio na poziomie systemów teleinformatycznych odbiorców.
- Modernizacja dotychczasowych rozwiązań w zakresie udostępniania i przekazywania danych z rejestru TERYT, obejmująca:
 - rozbudowę obecnego modułu Bazy Publicznej Rejestru TERYT o dodatkową funkcjonalność TERYT_ADR, umożliwiającą udostępnienie poprzez portal internetowy GUS słowników: TERC (System identyfikatorów i nazw jednostek podziału terytorialnego, SIMC (System identyfikatorów i nazw miejscowości) i ULIC (Centralny katalog ulic) przystosowanych do kodowania adresów,
 - przygotowanie nowej usługi sieciowej (Ws1) umożliwiającej automatyczne udostępnianie wewnętrznym oraz zewnętrznym użytkownikom systemowym danych jednostkowych i masowych z katalogów: TERC, SIMC i ULIC (w wersji urzędowej, adresowej i statystycznej).

Ocena realizacji celów w obszarze

Zrealizowane działania rozwojowe w zakresie rejestru REGON usprawniły pozyskiwanie danych będących podstawą wpisów lub ich aktualizację w rejestrze. Dzięki modernizacji systemu rejestru REGON skrócił się czas rejestracji podmiotów, a informacje o nadanych im numerach identyfikacyjnych zwracane są drogą elektroniczną do właściwych rejestrów (KRS, CEIDG, SIO). Istotnym z punktu widzenia odbiorców zewnętrznych było przygotowanie narzędzi zapewniających swobodny dostęp do danych rejestru, umożliwiającym udostępnianie danych z rejestru na bieżąco, zaraz po aktualizacji danych podmiotów gospodarki narodowej. Wyznaczone cele zostały osiągnięte.

Zrealizowane działania rozwojowe w zakresie rejestru TERYT umożliwiły usprawnienie elektronicznej drogi dostępu do rejestru urzędom administracji publicznej, podmiotom życia społeczno-gospodarczego i obywatelom, przyczyniając się jednocześnie do upowszechnienia identyfikatorów tego rejestru jako standardu identyfikacji terytorialnej obiektów gromadzonych w innych rejestrach i ewidencjach.

Następne działania

- Kontynuacja działań zmierzających do zwiększenia stopnia integracji rejestru REGON z innymi krajowymi rejestrami i ewidencjami, wymienianymi w powszechnie obowiązujących przepisach prawa. Kontynuowane będą prace zmierzające do usprawnienia pracy systemu informatycznego rejestru REGON oraz przystosowania do zmieniających się uwarunkowań prawnych.
- Budowa nowego modułu Bazy Publicznej Rejestru TERYT, umożliwiającego udostępnianie katalogów rejestru na potrzeby użytkowników indywidualnych.
- Prace nad rozwiązaniami umożliwiającymi pozyskiwanie, dla potrzeb aktualizacji rejestru TERYT, danych z Ewidencji Miejscowości, Ulic i Adresów, prowadzonej przez urzędy gmin oraz z Państwowego Rejestru Granic i Powierzchni Jednostek Podziałów Terytorialnych Kraju.
- Kontynuacja współpracy z Głównym Urzędem Geodezji i Kartografii w zakresie tworzenia i wdrożenia infrastruktury technicznej zintegrowanego systemu informacji o nieruchomościach – stosownie do przepisów rozporządzenia Rady Ministrów w tym zakresie.
- Budowanie aplikacji internetowej, realizującej funkcjonalności związane z prowadzeniem i aktualizacją wykazu identyfikatorów, nazw jednostek podziału terytorialnego kraju oraz jednostek terytorialnych dla celów statystycznych – przystosowanej do nowej platformy bazodanowej.

a. Statystyka demograficzna i społeczna

Cel 1a. Rozwój statystyk istotnych dla oceny sytuacji demograficznej oraz perspektyw rozwoju ludności

Zrealizowane działania rozwojowe

- Opracowanie i upowszechnienie wyników narodowego spisu powszechnego ludności i mieszkań 2011 (NSP 2011) w powiązaniu z analizą aktualnej sytuacji demograficzno-społecznej Polski.

Zostały upowszechniony *Raport z wyników NSP 2011*, a także informacje (w tym analiza danych w retrospekcji czasowej) we wszystkich obszarach tematycznych, tj.:

- *Ludność. Stan i struktura demograficzno-społeczna,*
- *Gospodarstwa domowe i rodziny. Charakterystyka demograficzna,*
- *Ludność i gospodarstwa domowe. Stan i struktura społeczno-ekonomiczna (cz. I i II),*
- *Aktywność ekonomiczna ludności Polski,*
- *Wybrane aspekty aktywności ekonomicznej ludności,*
- *Dojazdy do pracy,*
- *Migracje zagraniczne ludności,*
- *Migracje wewnętrzne ludności,*
- *Wyniki z zakresu struktury narodowo-etnicznej, językowej i wyznaniowej ludności Polski.*

- Wdrożenie prac studialnych i badań pozwalających na monitorowanie procesów demograficznych oraz pozyskiwanie informacji o uwarunkowaniach demograficzno-społecznych i ekonomicznych ich przebiegu.

Jednym z elementów pozwalających na monitorowanie procesów demograficzno-społecznych jest informacja o przemianach następujących w obrębie rodziny. W 2014 r. podjęto prace nad rozpoznaniem dostępnych danych o rodzinach – pozyskiwanych w badaniach społecznych – w celu ich wykorzystania do opracowywania cyklicznych danych w tym zakresie. Prace dotyczą zagadnień metodologicznych oraz możliwości opracowywania wybranych wskaźników.

- Przygotowywanie i wdrażanie cyklicznych badań ankietowych dotyczących migracji ludności oraz badań ankietowych, obejmujących członków społeczności mniejszościowych zamieszkujących w Polsce; współpraca z krajami sąsiadującymi.

W II kw. 2014 r. zostało przeprowadzone badanie modułowe BAEL *Sytuacja na rynku pracy migrantów i ich potomków*.

Prowadzona jest współpraca z przedstawicielami urzędów statystycznych Wielkiej Brytanii i Niemiec, polegająca na wymianie doświadczeń w zakresie badania migracji.

- Opracowanie nowych długookresowych prognoz demograficznych ludności i gospodarstw domowych dla kraju, regionów oraz jednostek lokalnych – na bazie wyników NSP 2011.

W październiku 2014 r. została upowszechniona prognoza demograficzna ludności do 2050 roku dla Polski i województw, a w grudniu 2014 r. – prognoza demograficzna dla powiatów.

W 2014 r. rozpoczęte zostały prace metodologiczne nad prognozą rezydentów – w zakresie sposobów szacowania migracji długookresowych nierejestrowanych (emigracja i imigracja, odpływy i napływy), sporządzania prognozy ludności rezydującej (w zależności od rodzaju danych wejściowych), a także bilansów wstecznych ludności rezydującej i wstecznego przeliczenia współczynników demograficznych.

Podjęte zostały również prace metodologiczne w zakresie prognozy gospodarstw domowych.

- Prace zmierzające do wdrożenia systemu automatycznego kodowania przyczyn zgonów oraz pozyskiwanie danych o zgonach bezpośrednio z dokumentacji medycznej.

System automatycznego kodowania przyczyn zgonów (tzw. aplikacja IRIS) jest wyspecjalizowanym oprogramowaniem rekomendowanym przez Eurostat jako narzędzie wspierające pracę lekarza koodera poprzez usprawnienie procesu kodowania przyczyn zgonów.

Służby statystyki publicznej przygotowują system IRIS do wdrożenia w Polsce. Oprócz implementacji założeń informatycznych, adaptacja systemu do warunków polskich wymaga szerokiego wsparcia merytorycznego w zakresie przygotowania słowników oraz logicznych powiązań procesów chorobowych i zdarzeń medycznych ze strony ekspertów medycznych Ministerstwa Zdrowia – instytucji odpowiedzialnej za właściwe kodowanie przyczyn zgonów.

Obecnie system jest w trakcie testowania. Jego wdrożenie przewiduje się po wprowadzeniu elektronicznego przekazywania zapisów przyczyn zgonów, tj. po wprowadzeniu tzw. e-karty zgonu, umożliwiającej bezpośrednie wczytanie informacji do systemu.

Ocena realizacji celów w obszarze

Analizy w zakresie demografii oraz perspektyw rozwoju ludności, z uwzględnieniem retrospekcji przebiegu procesów i w powiązaniu z sytuacją społeczno-gospodarczą kraju, były prowadzone i wykorzystane przy ustalaniu założeń do prognoz demograficznych, w tym migracji. Wspomagały także opracowanie szacunków liczby emigrantów przebywających czasowo za granicą. Efektem tych prac jest opracowana i upowszechniona ogólnopolska, wojewódzka oraz powiatowa prognoza demograficzna ludności na lata 2014-2050.

Do opisu wybranych grup ludności wykorzystywane były w szerokim zakresie dane z NSP 2011 oraz z badań bieżących z zakresu zgonów, urodzeń oraz zawartych małżeństw. W 2014 r. przygotowano opracowanie analityczne dotyczące sytuacji demograficznej osób starszych i konsekwencji starzenia się struktury ludności w świetle prognozy na lata 2014-2050.

W okresie do 2014 r. nie zostało zrealizowane działanie rozwojowe w zakresie badań ankietowych obejmujących członków społeczności mniejszościowych zamieszkujących w Polsce oraz współpracy z krajami sąsiadującymi. Zaplanowano pracę metodologiczną dotyczącą społeczności mniejszościowych zamieszkujących w Polsce, zakładając m.in. współpracę z krajami sąsiadującymi. Podjęto pierwsze próby nawiązania współpracy z Ukrainą (kraju, z którego pochodzi największa liczba imigrantów) w zakresie migracji, jednak ze względu na brak zainteresowania ze strony Ukrainy współpraca taka nie została podjęta. Działanie to nie będzie kontynuowane do 2017 r., z uwagi na sytuację polityczną na Ukrainie.

Następne działania

- Upowszechnienie wyników prognozy gospodarstw domowych do 2040 r. oraz prognozy demograficznej ludności rezydującej w Polsce do 2050 r.
- Wdrożenie działań dotyczących budowy systemu badań nad rodziną.
- Wdrożenie badań ankietowych poświęconych specjalnym grupom ludności z wykorzystaniem danych pochodzących z badań społecznych prowadzonych w GUS m.in. BAEL, EU-SILC.
- Wdrożenie, przy współpracy z Ministerstwem Zdrowia, automatycznego kodowania przyczyn zgonów jako systemu wspierającego pracę lekarzy koderów oraz pozyskiwanie danych o zgonach bezpośrednio z dokumentacji medycznej poprzez platformę P-1 (Elektroniczna Platforma Gromadzenia, Analizy i Udostępniania Zasobów Cyfrowych o Zdarzeniach Medycznych).

Cel 2a. Rozwój badań i analiz dotyczących problematyki rozwoju społecznego, w tym jakości życia, kapitału ludzkiego i społecznego, zjawiska ubóstwa oraz wykluczenia społecznego

Zrealizowane działania rozwojowe

- Rozszerzenie zakresu analiz dotyczących problematyki rozwoju społecznego.
W wydanej w 2013 r. publikacji *Ubóstwo w Polsce w świetle badań GUS* zaprezentowano m.in. informacje dotyczące zasięgu ubóstwa ekonomicznego w oparciu o wyniki badań budżetów gospodarstw domowych. Na podstawie wyników *Europejskiego badania dochodów i warunków życia* (EU-SILC) omówiono zasięg ubóstwa w Polsce na tle Unii Europejskiej oraz zaprezentowano wskaźniki zagrożenia ubóstwem i wykluczeniem społecznym. W opracowaniu tym przedstawiono także analizę ubóstwa wielowymiarowego i korzystania przez gospodarstwa domowe z różnych form pomocy, na podstawie wyników nowego wieloaspektowego *Badania spójności społecznej*, które zostało przeprowadzone w 2011 r. Szerzej wyniki tego badania przedstawiono w publikacji z 2013 r. *Jakość życia, kapitał społeczny, ubóstwo i wykluczenie społeczne w Polsce*, która zawiera pogłębioną analizę ubóstwa wielowymiarowego i wykluczenia społecznego, jak również jakości życia, kapitału społecznego w wymiarze sieciowym oraz zaangażowania w działalność społeczno-religijną. W obu publikacjach dane prezentowane są wg różnych przekrojów terytorialnych (regionów, województw i klas miejscowości zamieszkania), jak również społeczno-ekonomicznych i demograficznych cech gospodarstw domowych i osób (wiek, płeć, niepełnosprawność, bezrobocie, aktywność ekonomiczna, źródło utrzymania, typ biologiczny gospodarstwa domowego, wykształcenie itd.).
- Prace w zakresie integracji danych na temat jakości życia, pochodzących z wielu źródeł. Opracowano około 60 obiektywnych i subiektywnych wskaźników opracowanych na podstawie prowadzonych przez GUS badań ankietowanych lub uzyskanych danych administracyjnych. Wskaźniki te pogrupowano w 10 obszarów tematycznych: materialne warunki życia, główny rodzaj aktywności i praca, zdrowie, edukacja, czas wolny i relacje społeczne, bezpieczeństwo

ekonomiczne i fizyczne, państwo i podstawowe prawa, aktywność obywatelska, jakość środowiska w miejscu zamieszkania, subiektywny dobrobyt.

- Przygotowanie drugiej edycji (pierwsza w 2011 roku) *Badania spójności społecznej* rozszerzono m.in. zakres pytań dotyczących kapitału społecznego (w tym o normy, wartości i poczucie zaufania), zmodyfikowano pytania dotyczące wykluczenia cyfrowego i wirtualnego kapitału społecznego, rozszerzono również zakres pytań dotyczących zaangażowania w działalność społeczno-religijną.
- Przebudowa i dostosowanie zawartości kwestionariuszy z badania budżetów gospodarstw domowych, badania kondycji gospodarstw domowych i badania budżetu czasu do zapotrzebowania zgłaszanego przez odbiorców danych.
- Przeprowadzenie szczegółowej analizy wyników badania budżetu czasu zrealizowanego w 2013 r. i zaprezentowanie ich w dwuczęściowej publikacji *Budżet czasu ludności w 2013 r.* Część pierwsza publikacji oprócz analizy wyników zawiera również wycenę wartości czasu pracy własnej w gospodarstwach domowych, nowatorską próbę szacunku produkcji gospodarstw domowych, analizę porównawczą z wynikami poprzedniego badania z przed dziesięciu lat oraz analizę budżetu czasu dzieci w wieku 10-14 lat (dane uzyskane po raz pierwszy dla tej grupy wiekowej). Część druga publikacji, która planowana jest na IV kwartał 2015 r., zawierać będzie m.in. analizę zjawiska czynności towarzyszących, rytmów zajęć, zmian związanych z cyklem życia, jak również badaną po raz pierwszy, subiektywną ocenę czasu poświęcanego wykonywanym czynnościom.
- Rozszerzenie badania społecznego i ekonomicznego wymiaru działalności organizacji sektora non-profit o brakujące grupy podmiotów – partie polityczne i związki zawodowe, tworząc kompleksowy system pozyskiwania i przetwarzania danych w tym zakresie, uwzględniający zarówno dane z badań sprawozdawczych, jak i z około 20 źródeł administracyjnych. W 2012 r. wydano publikację *Wolontariat w organizacjach i inne formy pracy niezarobkowej poza gospodarstwem domowym 2011*, prezentującą wyniki pierwszego w polskiej statystyce publicznej badania, mającego na celu pomiar społecznego oraz ekonomicznego znaczenia pracy dobrowolnie i niezarobkowo świadczonej poza własnym gospodarstwem domowym. Badanie, zrealizowane jako moduł do BAEL, było nie tylko spójne z metodologią opracowaną przez Międzynarodową Organizację Pracy w zakresie pomiaru wolontariatu, ale było też drugim na świecie i pierwszym w Europie wdrożeniem tej metodologii. Wypracowany w badaniu *Praca niezarobkowa poza gospodarstwem domowym* standard metodologiczny pomiaru wolontariatu został też implementowany do *Badania Budżetu Czasu* i *Badania Spójności Społecznej*.
- Opracowanie – w ramach działań z zakresu rozwoju analiz kapitału społecznego w 2013 r. – syntetycznych wskaźników przejawu kapitału społecznego na poziomie mezo (pomiędzy organizacjami i instytucjami), w oparciu o dane na temat współpracy organizacji non-profit z innymi podmiotami. Wskaźniki zostały opublikowane w notatce informacyjnej *Kapitał społeczny na poziomie mezo – współpraca organizacji trzeciego sektora*.
- Powołanie zespołu ds. kapitału ludzkiego, którego zadaniem jest opracowanie wskaźników z tego zakresu przy wykorzystaniu informacji pozyskiwanych z różnych źródeł. Wskaźniki te charakteryzują w szczególności: dostęp do edukacji, uczestnictwo na poszczególnych etapach edukacyjnych oraz umiejętności pozyskane w trakcie nauki.

Ocena realizacji celów w obszarze

Przyjęta i stopniowo wdrażana koncepcja wielowymiarowego pomiaru jakości życia, w tym wprowadzenie badania spójności społecznej, dają podstawę do prowadzenia kompleksowych analiz, zarówno obiektywnych, jak i subiektywnych aspektów jakości życia oraz różnych zjawisk i procesów społeczno-ekonomicznych.

Opracowane i opublikowane w omawianym okresie analizy przedstawiają obraz życia społecznego w Polsce, ze szczególnym uwzględnieniem ubóstwa wielowymiarowego i wykluczenia społecznego, jakości życia oraz kapitału społecznego.

Zaprezentowane wskaźniki zagrożenia ubóstwem i wykluczeniem społecznym wykorzystywane są do monitorowania realizacji celów Strategii Europa 2020.

W zakresie integracji danych, pochodzących z wielu źródeł, dotyczących szeroko rozumianej jakości życia, dokonano istotnego postępu. W ramach prac Zespołu ds. jakości życia opracowano zestaw wskaźników umożliwiający ocenę ważnych obszarów jakości życia. Wskaźniki te opublikowano w folderze *Jakość życia w Polsce. Edycja 2014*.

Rozszerzenie badań sektora non-profit umożliwiło stworzenie kompleksowego i spójnego systemu badań. Objęcie obserwacją statystyczną wszystkich typów podmiotów należących do sektora pozwala na prezentowanie danych o poszczególnych rodzajach organizacji: stowarzyszeniach, fundacjach, partiach politycznych i związkach zawodowych. Ponadto tworzy bogaty, wielowymiarowy obraz całego sektora i pozwala na ocenę jego znaczenia w gospodarce narodowej.

Prace nad zakresem kwestionariuszy do badania budżetów gospodarstw domowych, badania kondycji gospodarstw domowych i badania budżetu czasu oraz metodologią badania kapitału ludzkiego, były odpowiedzią na zapotrzebowanie zgłaszane przez odbiorców danych. Zebrane dzięki tym badaniom dane stanowią ważną podstawę do wnioskowania o wielu aspektach jakości życia ludności.

Następne działania

- Przeprowadzenie *Badania spójności społecznej* o rozszerzonym zakresie (publikacja wyników w IV kwartale 2015 i w 2016 r.).
- Dalsze doskonalenie i rozszerzanie analiz w zakresie szeroko rozumianej jakości życia, kapitału społecznego, ubóstwa i wykluczenia społecznego, w oparciu o wyniki *Badania spójności społecznej* i inne badania ankietowe; wydanie publikacji analityczno-metodologicznych z tego zakresu.
- Kontynuacja prac dotyczących wskaźników monitorujących jakość życia (opracowanie wskaźników uzupełniających i kontekstowych, budowa szeregów czasowych, obliczenie wskaźników z uwzględnieniem wybranych przekrojów oraz publikacja folderu *Jakość życia w Polsce*).
- Prowadzenie wdrożonych badań ankietowych i rozwijanie ich metodologii, w celu pełniejszej ich integracji i pokrycia luk informacyjnych dotyczących jakości życia.
- Rozszerzenie badań gospodarki społecznej o inne niż organizacje non-profit typy podmiotów gospodarki społecznej.
- Bieżąca aktualizacja badań w zależności od zaleceń Eurostatu lub potrzeb odbiorców krajowych.

- Kontynuowanie prac nad aktualizacją danych wykorzystywanych do wyliczenia wskaźników z zakresu kapitału ludzkiego oraz opublikowanie wskaźników w bazie danych STRATEG.
- Wydanie folderu informacyjnego na temat zróżnicowania stanu kapitału ludzkiego w podregionach Polski.

Cel 3a. Rozwój badań z zakresu rynku pracy; opracowanie kompleksowych analiz rynku pracy

Zrealizowane działania rozwojowe

- Realizacja zadań w zakresie rozwoju metodologii badań rynku pracy, mających na celu zaspokojenie potrzeb krajowych i zagranicznych odbiorców informacji, w tym:
 - rozszerzenie zakresu przedmiotowego badania warunków pracy w Polsce o dodatkowe zmienne (dotyczące stresu i mobbingu oraz zagrożeń czynnikami fizycznymi), w badaniu modułowym do *Badania Aktywności Ekonomicznej Ludności* (BAEL), realizowanym w 2013 r.,
 - współpraca z Centralnym Instytutem Ochrony Pracy – Państwowym Instytutem Badawczym (CIOP-PIB), Ministerstwem Pracy i Polityki Społecznej oraz Państwową Inspekcją Pracy w zakresie zbierania i udostępniania informacji o warunkach pracy w Polsce (wymiana nieidentyfikowanych danych, wspólne analizy, praca nad spójnością danych),
 - zrealizowanie przy badaniu BAEL w IV kw. 2014 r. badania modułowego, w którym pozyskano dodatkowe informacje o osobach wykonujących pracę w ramach nietypowych form zatrudnienia oraz o rodzaju umowy i przyczynie jej zawarcia,
 - przygotowanie *Badania organizacji i rozkładu czasu pracy*, które zostanie zrealizowane w 2015 r. jako badanie modułowe BAEL. Badanie dostarczy informacji na temat: osób pracujących w wieku 15 lat i więcej według cech demograficznych, możliwości korzystania z elastycznych form organizacji czasu pracy, dyspozycyjności oraz konieczności dostosowania czasu pracy do wykonywanych zadań, stopnia autonomii pracownika w zakresie wykonywanych zadań.
- Prowadzenie analiz rynku pracy uwzględniających różne czynniki jego rozwoju
Wykorzystując informacje pozyskane w ramach badań prowadzonych przez GUS oraz dane pochodzące z systemów administracyjnych Ministerstwa Finansów i Zakładu Ubezpieczeń Społecznych, oszacowano np.: liczbę osób pobierających wynagrodzenie w wysokości co najwyżej ustawowego minimum, samozatrudniających się oraz pracujących wyłącznie na podstawie umowy zlecenia lub o dzieło. Dane zostały opublikowane za lata 2012 i 2013.
- Opracowanie wskaźników jakości zatrudnienia wg zaleceń Europejskiej Komisji Gospodarczej ONZ (EKG ONZ).
Na podstawie międzynarodowych wytycznych dotyczących pomiaru jakości pracy, opracowano i przedstawiono (po raz pierwszy w jednym zestawieniu), 31 wskaźników jakości pracy, pogrupowanych w pięć grup tematycznych. Dla większości prezentowanych wskaźników dane dotyczą 2013 r. (w niektórych przypadkach 2012 lub 2011 r., co wynika z częstotliwości zbierania

informacji). Prezentowane wskaźniki wyliczone zostały na podstawie wyników badań prowadzonych przez GUS. Największa ich część pochodziła z reprezentacyjnego badania BAEL, w tym z modułu *Wypadki przy pracy i problemy zdrowotne związane z pracą*, ale także z innych badań takich jak: *Badanie struktury wynagrodzeń według zawodów*, *Badanie warunków pracy*, *Kształcenie dorosłych*.

- Analizy rynku pracy w aspekcie starzenia się społeczeństwa i wydłużania się wieku emerytalnego
W latach 2012-2014 opracowano trzy edycje publikacji *Osoby powyżej 50 roku życia na rynku pracy*. W publikacjach przedstawiono aktywność zawodową osób powyżej 50. roku życia oraz charakterystykę ich sytuacji na rynku pracy, w tym osoby pełnozatrudnione, niepełnozatrudnione oraz bezrobotne. Dane opracowane zostały według regionów, województw, sekcji PKD 2007, płci, wieku, poziomu wykształcenia, zawodów, stażu pracy i statusu zatrudnienia. Ponadto zaprezentowano podstawowe wskaźniki na tle krajów UE.
- Analiza danych o rynku pracy pozyskanych w spisach powszechnych PSR 2010 i NSP 2011, ze szczególnym uwzględnieniem pozyskiwania informacji ze źródeł administracyjnych, w aspekcie wykorzystania rejestrów administracyjnych do potrzeb statystyki rynku pracy, w tym:
 - opracowanie metody wykorzystania niektórych źródeł administracyjnych do pozyskania podstawowych danych o sytuacji na rynku pracy osób o nieustalonym w czasie spisu statusie aktywności ekonomicznej,
 - opracowanie metody wyboru pracy głównej oraz niektórych informacji charakteryzujących faktyczne miejsce pracy głównej (w tym o lokalizacji, statusie zatrudnienia) w ramach NSP 2011,
 - opracowanie sposobu pozyskiwania podstawowych danych o pracujących w rolnictwie indywidualnym wg poprzednio obowiązującej definicji gospodarstwa rolnego (na podstawie KRUS),
 - współudział w pracach nad operatem do badań społecznych, w zakresie pozyskiwania informacji dotyczących rynku pracy i aktualizacji zmiennych przy pomocy rejestrów administracyjnych ZUS.

Ocena realizacji celów w obszarze

W badaniach rynku pracy zostały uwzględnione wybrane dodatkowe aspekty – zgodnie z oczekiwaniami odbiorców. Zrealizowano prace, które pozwoliły na dokonanie oceny możliwości uzyskania z baz ZUS danych o rozmieszczeniu pracujących na poziomie niższych podziałów administracyjnych dla całej gospodarki. Wypracowany model współpracy z instytucjami uczestniczącymi w systemie zbierania informacji o warunkach pracy w Polsce będzie stosowany również w przyszłości.

W trakcie realizacji kolejnych edycji badania *Osoby powyżej 50. roku życia na rynku pracy* doskonalono narzędzie pozwalające na automatyzację procesu przetwarzania i generowania tablic wynikowych. Analiza zapotrzebowania na informacje dla osób powyżej 50. roku życia pozwoliła na ukierunkowanie działań rozwojowych w zakresie badania.

Wprowadzenie do badań rolniczych zmian metodologicznych (brak możliwości badania pełnej populacji osób związanych z rolnictwem) spowodowało konieczność weryfikacji założeń do opracowania metodologii szacunków nakładów pracy w rolnictwie. Trwają prace nad możliwością pozyskiwania

danych z rejestrów administracyjnych lub innych badań, które umożliwią identyfikację osób pracujących w gospodarstwach o powierzchni do 1 ha użytków rolnych.

Następne działania

- Kontynuacja prac nad rozwojem badań i analiz z zakresu rynku pracy, z uwzględnieniem nowych zjawisk mających wpływ na kształt i stan rynku pracy w Polsce, np.: nietypowe formy zatrudnienia i praca nierejestrowana, czy rosnące – w związku z wydłużeniem wieku emerytalnego – znaczenie osób powyżej 50 lat.
- Kontynuacja współpracy z CIOP-PIB w zakresie możliwości stworzenia wspólnego systemu informacyjnego dotyczącego warunków pracy w Polsce.
- Prowadzenie prac dostosowawczych do planowanych zmian w statystyce rynku pracy, (obecnie trwają uzgodnienia na forum międzynarodowym, w których GUS bierze udział). Ustalenia te będą miały wpływ na sposób przeprowadzania i rezultaty m.in. Badania Aktywności Ekonomicznej Ludności, powszechnego spisu ludności i mieszkań oraz spisu rolnego rundy 2020 r.
- Dalsze działania związane z wykorzystaniem administracyjnych źródeł danych w badaniach dotyczących rynku pracy (pozyskanie danych, poprawa kompletności) oraz w pracach nad zakresem i aktualizacją Operatu do Badań Społecznych.
- Opracowania analityczne dotyczące wpływu procesów demograficznych na podaż i popyt na pracę, różnic wynagrodzeń kobiet i mężczyzn, a także ofert pracy zgłaszanych do urzędów pracy, w ramach prac Zespołu analitycznego ds. analiz rynku pracy.

b. Statystyka gospodarcza

Cel 1b. Rozwój badań i analiz charakteryzujących zmiany w sferze gospodarczej kraju, w tym w zakresie funkcjonowania przedsiębiorstw, produkcji, gospodarki odpadami, rynku towarów i usług oraz transportu i łączności

Zrealizowane działania rozwojowe

- Przeprowadzenie prac mających na celu rozszerzenie zakresu informacyjnego badania demografii przedsiębiorstw.

We współpracy z Eurostatem opracowano metodologię i przygotowano dane dotyczące demografii przedsiębiorstw-pracodawców oraz przedsiębiorstw szybkiego wzrostu – zgodnie ze znowelizowaną regulacją europejską. W ramach prac przygotowawczych opracowano i przekazano do Eurostatu pilotażowe zestawy danych dotyczące przedsiębiorstw szybkiego wzrostu. Prowadzono także prace metodologiczne w zakresie demografii przedsiębiorstw w układzie regionalnym oraz dotyczące kwartalnych danych na temat liczby bankructw i rejestracji. Także w tym przypadku opracowano pilotażowe zestawy danych.

- Realizacja prac rozwojowych w zakresie badania wskaźników przedsiębiorczości:
 - analiza metodologii badań wskaźników przedsiębiorczości stosowanych przez inne kraje.
 - analiza opracowań opisujących sytuację gospodarczą, przy wykorzystaniu wskaźników przedsiębiorczości.
 - opracowanie zestawu wskaźników przedsiębiorczości w celu opisanie zjawiska przedsiębiorczości w Polsce.
 - opracowanie metodologii badania, zapewniającej pozyskanie i opracowanie ustalonego zestawu wskaźników przedsiębiorczości.
- Przeprowadzenie prac w zakresie rozwoju badań dotyczących powiązań przedsiębiorstw działających w Polsce z gospodarką międzynarodową, m.in.:
 - dokonanie analizy potrzeb odbiorców krajowych, analizy dostępnych źródeł danych oraz możliwości ich wtórnego wykorzystania.
 - uczestniczenie w pracach grup roboczych Eurostatu i OECD zajmujących się tematem międzynarodowych powiązań przedsiębiorstw.
- Prace rozwojowe w zakresie badań dotyczących cen producentów, m.in.: weryfikacja metod doboru próby do badania, udoskonalenie etapu redagowania gromadzonych danych, w tym imputacji braku odpowiedzi oraz aktualizacja systemów wagowych.
- Zrealizowanie pracy metodologicznej dotyczącej szacowania danych krótkookresowych o produkcji budowlano-montażowej wytworzonej przez małe firmy budowlane. W jej wyniku opracowano miesięczne szacunki tej produkcji za lata 2008-2013, które następnie porównano z odpowiadającymi im wynikami rocznego badania działalności przedsiębiorstw o liczbie pracujących do 5 osób.
- Udział w pracach nad doskonaleniem Centralnego Systemu Odpadowego (CSO) Ministerstwa Środowiska poprzez: rozszerzenie zakresu danych na wszystkie rodzaje działalności gospodarczej, w których powstają odpady, poprawę jakości danych oraz umożliwienie wersjonowania i archiwizowania danych jednostkowych.
- Uczestnictwo w pracach projektowo-wdrożeniowych dotyczących bazy danych o odpadach (BDO), prowadzonych przez Zespół do spraw Bazy danych o produktach i opakowaniach oraz o gospodarce odpadami, powołany przez Ministra Środowiska (nowe działanie rozwojowe)
- Wdrożenie w 2013 r. badania dotyczącego odpadów wytworzonych i zagospodarowanych w leśnictwie oraz rybactwie. Ostatnia edycja badania realizowana będzie w 2015 r.
- Rozpoznanie potrzeb informacyjnych krajowych i międzynarodowych (Eurostat), a następnie opracowanie wstępnej koncepcji badania w zakresie mobilności komunikacyjnej ludności.
- Dokonanie, w ramach prac nad rozszerzeniem zakresu podmiotowego badania *Ocena przedsiębiorstw świadczących usługi związane z obsługą działalności gospodarczej* o podmioty z liczbą pracujących 9 osób i mniej oraz badania *Popyt na usługi* o podmioty z liczbą pracujących 10-49 osób, analizy źródeł danych, dostępnych w ramach badań prowadzonych przez polską statystykę publiczną oraz danych administracyjnych, dla podmiotów z liczbą pracujących 9 osób i mniej oraz dla podmiotów z liczbą pracujących 10-49 osób, w odpowiednich sekcjach, grupach i działach rodzaju działalności.

Ocena realizacji celów w obszarze

Rozszerzono zakres informacji pozyskiwanych w badaniu demografii przedsiębiorstw o dane dotyczące przedsiębiorstw-pracodawców i przedsiębiorstw szybkiego wzrostu. Osiągnięto także znaczny stopień zaawansowania prac w kierunku dalszego rozszerzenia zakresu informacyjnego badania o dane w układzie regionalnym oraz kwartalne dane na temat liczby bankructw i rejestracji.

Badanie *Wskaźniki przedsiębiorczości* osiągnęło stabilną formę, która umożliwia przygotowanie publikacji prezentującej wyniki badania. Dzięki analizie metodologii badań przedsiębiorczości realizowanych w Unii Europejskiej oraz krajach członkowskich OECD, wyniki opracowywane są zgodnie z przyjętymi, ogólnymi zasadami dla tego typu badań i zachowują porównywalność.

Opracowywane i prezentowane w wydawanej publikacji zestawy wskaźników dotyczących wyników finansowych przedsiębiorstw powiązanych w grupy na tle efektów działalności wszystkich przedsiębiorstw oraz dane z zakresu powiązań przedsiębiorstw działających w Polsce z gospodarką międzynarodową uwzględniają potrzeby odbiorców krajowych i zagranicznych, pozwalają na opracowywanie analiz o rozmiarach i kierunkach tych powiązań, jak również ich efektach i wpływie na gospodarkę krajową.

Działania rozwojowe w zakresie badań dotyczących cen w przemyśle przyniosły efekty w postaci przeliczenia danych za lata 2010-2012 dla określonych zmiennych (według PKD – metoda podmiotowa) i przekazania do Eurostatu miesięcznych wskaźników cen dla tych zmiennych.

Utworzony nowy system obliczania indeksu cen producentów według PKWiU (metoda przedmiotowa) oraz opracowanie miesięcznych wskaźników cen producentów za lata 2010-2012 pozwoli udoskonalić system rachunków narodowych.

Zakończono realizację pracy metodologicznej dotyczącej opracowania kosztorysów modelowych dla wybranych obiektów inżynierii lądowej i wodnej (w tym obiektów drogowych i obiektów mostowych), wykorzystywanych jako systemy wagowe w badaniu cen. W oparciu o otrzymane kosztorysy modelowe zostały wybrane nowe obiekty modelowe drogowe i mostowe.

Zakończono realizację pracy metodologicznej *Rozpoznanie możliwości szacowania danych krótkookresowych o produkcji budowlano-montażowej zrealizowanej przez małe firmy budowlane*. Po dokonaniu porównania wyników opracowanej metody szacowania z wynikami rocznego badania z działalności przedsiębiorstw o liczbie pracujących do 5 osób oceniono, że przyjęte rozwiązania w szacowaniu danych nie zapewniają wiarygodnych danych miesięcznych i nie pozwalają w chwili obecnej na objęcie pełnej zbiorowości jednostek budowlanych badaniami krótkookresowymi z zakresu produkcji budowlano-montażowej. Otrzymane wyniki będą jednak przedmiotem interpretacji kierunków i skali różnic pod kątem możliwości modyfikacji przyjętej metody szacowania danych.

Zrealizowane w latach 2012-2014 działania rozwojowe w zakresie statystyki odpadów przyczyniły się do rozszerzenia i poprawy jakości informacji o odpadach, przekazanych do KE zgodnie z rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 2150/2002 w sprawie statystyk odpadów (transmisja danych w 2012 i 2014 r.). Zmiany w działaniach rozwojowych w tym zakresie wiążą się z wejściem w życie przepisów ustawy o odpadach, zgodnie z którymi zostanie utworzona baza danych o produktach i opakowaniach oraz o gospodarce odpadami (BDO), administrowana przez ministra właściwego do spraw środowiska. Wykorzystanie zasobów BDO pozwoli na realizację obowiązków

sprawozdawczych dotyczących odpadów, z uwzględnieniem informacji o stanie gospodarki odpadami w leśnictwie i rybactwie. Baza ta ma stanowić źródło danych dla wszystkich strumieni odpadów. Poprawi to spójność i jakość danych o odpadach przekazywanych do KE przez różne jednostki w kraju oraz usunie problemy metodologiczne, wiążące się z korzystaniem z różnych źródeł danych.

Zrealizowane prace dotyczące badania mobilności komunikacyjnej ludności, pozwolą na przeprowadzenie badania pilotażowego, uwzględniającego aspekty mobilności komunikacyjnej ludności w oparciu o pozyskane środki finansowe poza budżetem GUS.

Po dokonaniu analizy dostępnych źródeł danych oraz środków, w związku z planowanym rozszerzeniem zakresu podmiotowego badania *Ocena przedsiębiorstw świadczących usługi związane z obsługą działalności gospodarczej* o podmioty z liczbą pracujących 9 osób i mniej oraz badania *Popyt na usługi* – o podmioty z liczbą pracujących 10-49 osób ustalono, że rozszerzenie będzie możliwe do zrealizowania przy wykorzystaniu danych dostępnych w ramach polskiej statystyki publicznej, bądź źródeł administracyjnych. Metoda ta pozwoli na utrzymanie kosztów ww. badań na dotychczasowym poziomie, a także nie nałoży dodatkowego obowiązku sprawozdawczego na respondentów.

Następne działania

- Kontynuacja prac nad rozszerzeniem zakresu informacyjnego badania demografii przedsiębiorstw o dane w układzie regionalnym, kwartalne dane na temat liczby bankructw i rejestracji oraz prowadzenie prac metodologicznych w celu spełnienia wymogów, które będą wprowadzone w projektowanych, nowych aktach prawa europejskiego.
- Prowadzenie dalszych prac rozwojowych w zakresie badań i analiz dotyczących przedsiębiorczości oraz globalizacji, m.in. poprzez udział w pracach grup roboczych Eurostatu i OECD zajmujących się tymi tematami, uwzględnienie wyników powyższych prac w pracach rozwojowych oraz dalszą analizę potrzeb odbiorców krajowych.
- Zmiana systemu wagowego, dla zmiennych z zakresu cen produkcji sprzedanej przemysłu oraz dla budownictwa, opartego na wartości produkcji sprzedanej za 2015 r., w tym przeliczenie danych za lata 2015-2017 dla wymienionych zmiennych.
- Zwiększenie stopnia szczegółowości krajowych wskaźników cen producenta dla produkcji żywności i napojów na poziomie klasy wg NACE Rev. 2.
- Porównanie otrzymanych miesięcznych szacunków z wynikami miesięcznego badania produkcji budowlano-montażowej, zrealizowanej przez podmioty budowlane o liczbie pracujących powyżej 9 osób, za lata 2008-2013 oraz analiza otrzymanych wyników i próba ewentualnej modyfikacji opracowanej metody szacunków.
- Realizacja w 2015 r. kolejnej edycji badania statystycznego dotyczącego odpadów w leśnictwie i rybactwie. Po planowanym przez Ministerstwo Środowiska uruchomieniu bazy BDO w styczniu 2016 r. ww. badania statystyczne nie będą realizowane.
- Kontynuacja prac nad koncepcją badania mobilności komunikacyjnej ludności.

Wyniki badania pilotażowego zostaną wykorzystane do opracowania docelowej metodologii badania, uwzględniającej również wymogi Eurostatu (aktualnie w Eurostacie trwają prace nad wypracowaniem wspólnej metodologii dla krajów członkowskich) – ok. 2017 r., w zależności od postępu prac prowadzonych w Eurostacie.

- Opracowanie metodologii rozszacowania danych o obrotach dla podmiotów z liczbą pracujących 9 osób i mniej w badaniu *Ocena przedsiębiorstw świadczących usługi związane z obsługą działalności gospodarczej* oraz danych o zakupie usług obcych dla podmiotów z liczbą pracujących 10-49 osób w badaniu *Popyt na usługi*.

Cel 2b. Rozwój statystyk dotyczących wykorzystania środków produkcji oraz dywersyfikacji upraw w aspekcie bezpieczeństwa żywności, ochrony środowiska i realizacji postanowień Wspólnej Polityki Rolnej

Zrealizowane działania rozwojowe

- Dokonanie analizy danych jednostkowych w aspekcie czynników rolno-środowiskowych, np. dywersyfikacji upraw, płodozmianu, nawożenia oraz stosowania środków ochrony roślin, przy wykorzystaniu nowych narzędzi, udostępnionych po Powszechnym Spisie Rolnym (PSR) 2010.
- Podjęcie próby nawiązania współpracy z jednostkami zajmującymi się certyfikacją systemów jakości i bezpieczeństwa żywności, w ramach prac związanych z gromadzeniem danych dotyczących bezpieczeństwa żywności oraz poszerzeniem wiedzy w tym zakresie.
- Zainicjowanie działania grupy ekspertów ds. nawożenia w celu doskonalenia badania dotyczącego zużycia oraz dostaw na rynek krajowy nawozów mineralnych i wapniowych.

Z uwagi na zmianę zakresu badanych cech, w 2013 r. opracowano nowy kwestionariusz do zbierania danych dotyczących zużycia nawozów mineralnych i wapniowych oraz dostaw tych nawozów dla rolnictwa od producentów i importerów.

Ocena realizacji celów w obszarze

Uogólnione wyniki z PSR 2010 oraz badania metod produkcji rolnej zostały wykorzystane w opracowaniach branżowych GUS oraz publikacjach analitycznych, przygotowanych przez przedstawicieli instytutów naukowych. Ponadto umiejętności i doświadczenie zdobyte przez pracowników przy prowadzeniu pogłębionych analiz danych jednostkowych, są systematycznie wykorzystywane przy projektowaniu corocznych badań rolniczych. Propozycje nowych rozwiązań znajdują odzwierciedlenie w realizacji zadań związanych z przygotowaniem powszechnego spisu rolnego 2020.

Próby nawiązania kontaktu z jednostkami zajmującymi się certyfikacją systemów jakości i bezpieczeństwa żywności nie powiodły się. Działania w ramach tego celu ograniczyły się do pogłębiania wiedzy w zakresie bezpieczeństwa żywności oraz czynnego udziału w pracach komisji sejmowych, realizujących zadania związane bezpośrednio lub pośrednio z tym zagadnieniem, np. zgłoszone zostały uwagi do projektu ustawy o środkach ochrony roślin oraz projektu rozporządzenia w sprawie warunków stosowania środków ochrony roślin.

Utrzymywanie kontaktów z ekspertami, wykorzystywanie ich ocen i opinii, przyczynia się do doskonalenia badania zużycia i dostaw nawozów mineralnych i wapniowych, pełniejszej realizacji potrzeb użytkowników informacji statystycznych, jak również do realizacji zadań nakładanych na GUS przez Eurostat.

Następne działania

- Prace nad poszerzeniem zakresu działań związanych z celami rolno-środowiskowymi, które są istotnym elementem Wspólnej Polityki Rolnej na lata 2014-2020.

Obejmą one: rolnictwo ekologiczne, działania rolno-środowiskowo-klimatyczne, wsparcie dla obszarów z ograniczeniami naturalnymi i innymi szczególnymi ograniczeniami, inwestycje w środki trwałe o pozytywnych efektach środowiskowo-klimatycznych, zalesianie gruntów rolnych oraz płatności dla obszarów NATURA 2000. W związku z powyższym podjęte zostały, i będą kontynuowane, działania mające na celu:

- udoskonalenie metodologii szacowania współczynników wydalania azotu i fosforu, jako ważnego elementu szacowania przepływów tych pierwiastków w rolnictwie,
- wyliczenie jednostkowej produkcji poszczególnych nawozów naturalnych oraz koncentracji azotu i fosforu w tych nawozach
- ocenę możliwości wdrożenia metodologii modelu *Capri JRC* do szacowania elementów bilansu azotu brutto, na poziomie krajowym i wojewódzkim.

Działania prowadzone są w ramach umowy o dotację na realizację projektu *Badania pilotażowe mające na celu metodologiczne doskonalenie statystyki rolno-środowiskowej i rozwój statystyki użytkowników zielonych*.

- Ciągłe doskonalenie metodologii badań zużycia nawozów mineralnych i naturalnych oraz pogłównia zwierząt gospodarskich.

Wyniki prac prowadzonych w GUS zostaną wykorzystane jako wsparcie instytucji centralnych, w tym głównie Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi, w monitorowaniu kluczowych uwarunkowań w rolnictwie oraz w planowaniu, negocjowaniu, analizie, ocenie i wdrażaniu polityk na rzecz rozwoju polskiego rolnictwa. Działania GUS powiązane są m.in. z wdrażaniem dyrektywy unijnej, której głównym celem jest zmniejszenie zanieczyszczenia wód azotanami pochodzącymi ze źródeł rolniczych oraz zapobieganie dalszemu zanieczyszczeniu.

Cel 3b. Rozwój badań i analiz dotyczących zmian w sytuacji klimatyczno-energetycznej oraz zapobiegania negatywnym zjawiskom w tej dziedzinie

Zrealizowane działania rozwojowe

- Uczestnictwo w pracach legislacyjnych, dotyczących uregulowań prawnych wywierających wpływ na badania statystyczne z zakresu zagadnień klimatyczno-energetycznych:
 - na poziomie międzynarodowym:
 - Rozporządzenie w sprawie statystyki energii,
 - Rozporządzenie w sprawie europejskich rachunków ekonomicznych środowiska,
 - na poziomie krajowym:
 - Prawo energetyczne (zmiany do ustawy),
 - Ustawa o odnawialnych źródłach energii,
 - Ustawa o efektywności energetycznej.

- Rozwinięcie systemu wskaźników statystycznych, stanowiących narzędzie służące opisaniu, wyjaśnieniu i ocenie trendów w zakresie zużycia energii i efektywności energetycznej oraz planowania działań na rzecz poprawy efektywności wykorzystania energii (w ramach pracy metodologicznej *Wskaźniki efektywności energetycznej*).
- Opracowanie koncepcji zeszytu metodycznego, dotyczącego sprawozdawczości statystycznej z zakresu energii ze źródeł odnawialnych (w ramach pracy metodologicznej *Nowa energia*).
- Realizacja prac związanych z doskonaleniem badań z zakresu zużycia energii w sektorze transportu i gospodarstw domowych.
- Realizacja prac związanych z aktualizacją zakresu podmiotowego – badania *Bilanse paliw i energii* oraz przedmiotowego – badania *Transport drogowy*, do wykorzystania przy opracowywaniu rachunków fizycznych przepływów energii, będących modułem rachunków ekonomicznych środowiska.
- Przeprowadzenie pracy badawczej *Dezagregacja wskaźników ze strategii Europa 2020 na poziomie NTS-2: opracowanie metodyki i oszacowanie emisji zanieczyszczeń do powietrza wybranych substancji (gazów cieplarnianych oraz ich prekursorów) na poziomie wojewódzkim*.

Ocena realizacji celów w obszarze

Przeprowadzone działania rozwojowe przyniosły efekty w postaci:

- poprawy i zwiększenia szczegółowości bilansów paliw i energii,
- opracowania szczegółowej analizy czynników (za pomocą wypracowanych narzędzi, m.in. dekompozycji) wpływających na wielkość zużycia energii, przedstawionej w publikacji *Efektywność wykorzystania energii w latach 2002-2012*,
- opracowania i prezentacji wskaźników dla Strategii Europa 2020: *Udział energii ze źródeł odnawialnych w końcowym zużyciu energii brutto oraz Zużycie energii pierwotnej*.

Praca badawcza, wykonana w 2014 r. przez Instytut Ochrony Środowiska – PIB Krajowy Ośrodek Bilansowania i Zarządzania Emisjami na zlecenie GUS, osiągnęła zakładane cele badawcze, co pozwoliło na włączenie badania dotyczącego emisji zanieczyszczeń do powietrza na poziomie wojewódzkim do Pbssp 2016.

Wyniki pracy mogą zostać wykorzystane do szczegółowych analiz regionalnego rozkładu wielkości emisji gazów cieplarnianych oraz ich prekursorów przez wielu użytkowników. Przewiduje się zastosowanie opracowanej metodyki do wykonania obliczeń dla kolejnych lat, tj. po 2012 r.

Następne działania

- Podjęcie prac umożliwiających pozyskanie danych o nośnikach energii nie badanych do tej pory w statystyce energii, a wpływających na emisje zanieczyszczeń do powietrza.
- Opracowanie zestawu tablic rachunków fizycznych przepływów energii (PEFA), z danymi za lata 2014-2015.
- Podjęcie prac zmierzających do rozwoju badań w zakresie efektywności energetycznej budynków.
- Udział w pracach w zakresie doskonalenia obliczania wskaźników monitorujących Strategię Europa 2020.

- Uczestnictwo w pracach legislacyjnych UE, dotyczących statystyki cen gazu ziemnego i energii elektrycznej.
- Rozwój badań dotyczących zużycia energii w gospodarstwach domowych w celu pozyskania informacji o zużyciu energii wg kierunków jej użytkowania.

c. Statystyka makroekonomiczna

Cel 1c. Rozwój analiz makroekonomicznych dotyczących struktury wzrostu gospodarczego, cyklu koniunkturalnego, mierników rozwoju społeczno-gospodarczego

Zrealizowane działania rozwojowe

- Poszerzone opracowania statystyczno-analityczne, związane z aktualnymi wydarzeniami gospodarczymi w Polsce i jej otoczeniu, m.in. w postaci:
 - raportu analitycznego *Sytuacja makroekonomiczna w Polsce na tle procesów w gospodarce światowej*, uzupełnianego o pogłębione analizy związane z aktualnymi wydarzeniami gospodarczymi w Polsce i Unii Europejskiej (UE), takimi jak: analiza deficytu strukturalnego oraz przedstawienie ram analizy sytuacji fiskalnej przez Unię Europejską i Międzynarodowy Fundusz Walutowy, analiza nierówności dochodowych w Polsce i UE, proces wychodzenia z kryzysu krajów Unii Europejskiej.
 - Publikacji: *Powiązania gospodarki polskiej z Rosją, Ukrainą i Białorusią – wybrane aspekty*.
- Opracowanie metodologii oraz zestawu narzędzi analizy przebiegu cyklu koniunkturalnego dla Polski oraz konstrukcji zagregowanych wskaźników koniunktury: wyprzedzającego i jednoczesnego; wizualizacja wyników w postaci systematycznie aktualizowanego zegara koniunktury.
- Opracowanie i adaptacja do warunków polskich oraz rozwinięcie metodologii OECD dekompozycji Produktu Krajowego Brutto (PKB) oraz Wartości Dodanej Brutto (WDB) w zastosowaniu do analizy struktury różnic regionalnych.
- Adaptacja metodologii OECD dekompozycji PKB oraz WDB do analizy struktury wzrostu oraz różnic w poziomie rozwoju gospodarczego w Polsce i w krajach Unii Europejskiej (zamieszczonej w aneksie do publikacji *Sytuacja makroekonomiczna w Polsce w 2011 r. na tle procesów w gospodarce światowej*) oraz jej zastosowanie w corocznie publikowanych analizach.
- Adaptacja metodologii szacowania wieloczynnikowej funkcji produktywności (Multifactor Productivity - MFP) dla gospodarki polskiej, w nawiązaniu do metod wykorzystywanych przez krajowe urzędy statystyczne i inne ośrodki badawcze w UE i na świecie (metodologia EU KLEMS).
- Opracowanie koncepcji i realizacja zaawansowanych szkoleń dla ekspertów GUS z zakresu zaawansowanych metod analizy szeregów czasowych oraz wnioskowania na podstawie danych i wyników modeli statystycznych.

Ocena realizacji celów w obszarze

Wymienione zrealizowane działania rozwojowe mają nowatorski charakter, nawiązują do metodologii stosowanych przez ośrodki badawcze w UE i na świecie. Dzięki nim możliwe było dostarczenie wielu informacji na temat zjawisk zachodzących w gospodarce polskiej oraz jej powiązań z sytuacją gospodarczą innych krajów Europy i świata. Tematyka makroekonomiczna znajduje się w ostatnich latach w obszarze zainteresowań wielu grup użytkowników. Prowadząc prace zmierzające do rozwoju analiz makroekonomicznych oraz mierników rozwoju społeczno-gospodarczego GUS wyszedł naprzeciw oczekiwaniom odbiorców danych statystycznych w tym zakresie. Podjęte inicjatywy i działania mają charakter perspektywiczny i będą kontynuowane.

Następne działania

- Rozwój metodologii naliczania dekompozycji produktywności gospodarki KLEMS według rodzajów działalności oraz wydłużanie szeregów czasowych analiz. Wykorzystanie tej metodologii w ww. analizach zróżnicowania procesów rozwojowych w Unii Europejskiej i zróżnicowania regionalnego w Polsce.
- Dalszy rozwój metodologii dekompozycji PKB oraz WDB w zastosowaniu do pogłębionych analiz struktury różnic rozwoju w odniesieniu do zagadnień zróżnicowania procesów rozwojowych w Unii Europejskiej (poziom gospodarek krajowych) i zróżnicowania regionalnego w Polsce.
- Kontynuacja publikacji rocznego raportu analitycznego *Sytuacja makroekonomiczna w Polsce na tle procesów w gospodarce światowej*, uzupełnianego o pogłębione analizy wybranych tematów szczegółowych związanych z aktualnymi wydarzeniami gospodarczymi Polski i Unii Europejskiej, także w formie dodatkowych (oddzielnych) opracowań analityczno-statystycznych, wykorzystujących badania GUS.
- Kontynuacja prac nad specjalistycznymi szkoleniami dla ekspertów GUS i poszerzenie ich tematyki o problemy modelowania oraz wdrażanie metod analiz ilościowych (modelowania) w wybranych zastosowaniach w obszarze badań statystycznych.

Cel 2c. Rozwój systemu rachunków narodowych, zapewniającego spójność statystyk w ramach gospodarki narodowej i zintegrowanego ze standardami międzynarodowymi

Zrealizowane działania rozwojowe

- Wypracowanie nowych ram metodycznych do wdrożenia standardów rachunków narodowych i regionalnych zgodnie z zasadami ESA 2010, w związku z zastąpieniem w 2014 r., na mocy rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady nr 549/2013 z dnia 21 maja 2013 r. w sprawie europejskiego systemu rachunków narodowych i regionalnych w Unii Europejskiej (ESA 2010), dotychczas obowiązującego ESA 95 nowym systemem ESA 2010.
- Wdrożenie uszczegółowionego Podręcznika Deficytu i Długu Sektora Instytucji Rządowych i Samorządowych – Manual on Government Deficit and Debt (MGDD), edycja 2014.

- Przeprowadzenie prac metodycznych, polegających na analizie zakresu sektora instytucji rządowych i samorządowych oraz rozpoznaniu jednostek, które zgodnie z wytycznymi ESA 2010 i MGDD powinny być włączone do sektora, oraz odpowiedniej alokacji przychodów i kosztów do transakcji ESA (ze szczególnym uwzględnieniem podatków). Zmiany zostały opisane w komunikacie dotyczącym deficytu i długu sektora instytucji rządowych i samorządowych w 2013 r.
- Włączenie do rachunków narodowych i regionalnych wartości produkcji z tytułu działalności nielegalnej.
- Zastosowanie nowych rozwiązań przyjętych w statystyce bilansu płatniczego, ujętych w nowym Podręczniku Bilansu Płatniczego BPM6, który zastąpił dotychczas obowiązujący Podręcznik Bilansu Płatniczego BPM5.
- Przeprowadzenie rewizji danych z rachunków narodowych z tytułu wdrożenia dodatkowych zaleceń Komisji Europejskiej oraz wykorzystania nowych źródeł danych.
- Zmiana roku odniesienia dla rachunków narodowych, ze stosowanego dotychczas roku 2005 na rok 2010.
- Aktywna współpraca z Eurostatem przy opracowywaniu ujednoliconej 5-cio znakowej klasyfikacji COICOP, która następnie zostanie wdrożona do badania zharmonizowanych wskaźników cen konsumpcyjnych (HICP), badania budżetów domowych (HBS) oraz badania parytetu siły nabywczej walut (PPP) w roku 2015.
- Przygotowanie i przeprowadzenie działań informacyjno-edukacyjnych, skierowanych do użytkowników informacji statystycznych oraz pracowników statystyki, w związku z wdrożeniem nowych standardów metodologicznych. Polegały one m.in. na:
 - umieszczeniu podręcznika dotyczącego różnic między ESA95 i ESA2010 oraz notatek informacyjnych dotyczących rewizji standardu na stronach internetowych GUS,
 - prezentacji zagadnień związanych z wdrożeniem ESA 2010 na spotkaniach z użytkownikami danych z rachunków narodowych (konferencje naukowe, seminaria, konferencja prasowa).
- Działania rozwojowe w zakresie rachunków regionalnych, m.in.:
 - wdrożenie w rachunkach regionalnych klasyfikacji PKD 2007 (wykonanie retrospektywnych przeliczeń danych według rodzajów działalności),
 - dostosowanie metodologii obliczeń w rachunkach regionalnych do zasad ESA 2010 (opracowanie nowych metod regionalizacji) oraz dokonanie przeliczeń retrospektywnych szeregów czasowych danych z rachunków regionalnych,
 - wdrożenie zrewidowanego Programu Transmisji ESA 2010 – zwiększenie częstotliwości i zakresu danych z rachunków regionalnych przekazywanych do Eurostatu w tablicach regionalnych Kwestionariusza ESA 2010,
 - realizacja projektu dotacyjnego *Doskonalenie metodologiczne i techniczne rachunków narodowych*. Prace przygotowawcze do wdrożenia zrewidowanego programu transmisji ESA (szacunki wstępne wartości dodanej brutto na poziomie NUTS 2),
 - poszerzenie zakresu rachunków regionalnych o szacunki wstępne PKB/WDB ogółem w przekroju województw (w terminie t+12 miesięcy),

- realizacja pracy badawczej *Badanie obrotu uszlachetniającego w wymianie międzynarodowej dla potrzeb rachunków narodowych* – opracowanie metody regionalizacji danych dotyczących obrotu uszlachetniającego oraz wykonanie eksperymentalnych obliczeń w przekroju województw (NTS 2).
- Podjęcie prac, w ramach wymogu podnoszenia kompletności rachunków narodowych, w kierunku rozszerzenia szacunków szarej gospodarki (ujmowanej w PKB od 1995 r.) o podmioty o liczbie pracujących 50 osób i więcej.

Ocena realizacji celów w obszarze

Polskie rachunki narodowe, z uwzględnieniem rachunków regionalnych, zostały dostosowane do wymogów obowiązujących w UE. Wprowadzone zostały kluczowe zmiany metodyczne z tytułu wdrożenia ESA 2010, BPM6 i MGDD edycja 2014. Prace prowadzone były we współpracy z Eurostatem.

Wdrożenie do polskich rachunków narodowych i regionalnych zasad ESA 2010 zapewnia spójność ze standardami europejskimi oraz porównywalność danych pomiędzy państwami członkowskimi Unii Europejskiej, a także spełnienie wymagań statystycznych Komisji Europejskiej.

Wdrożenie ujednoczonej klasyfikacji COICOP do badań HICP, HBS i PPP zmniejszy ich pracochłonność i poprawi jakość uzyskanych wyników. Zapewni także lepszą porównywalność badanych agregatów na poziomie międzynarodowym.

Wdrożenie PKD 2007 zapewnia porównywalność danych z rachunków regionalnych z innymi statystykami oraz w ramach ESS.

Rozszerzenie zakresu danych z rachunków regionalnych oraz przyspieszenie terminu udostępniania podstawowych danych (PKB/WDB ogółem) stanowi realizację oczekiwań odbiorców danych statystycznych.

Następne działania

- Pełna implementacja ESA 2010 do rachunków narodowych i regionalnych, w tym opublikowanie pełnych szeregów czasowych danych z rachunków regionalnych (za lata 2000-2012), dalsze doskonalenie metodologii obliczeń w rachunkach regionalnych w celu pełnego dostosowania do zasad ESA 2010.
- Automatyzacja rachunków narodowych.
- Opracowanie szybkich szacunków kwartalnego PKB, publikowanych w terminie t+30 dni.
- Opracowanie danych, na które Polska otrzymała derogacje zgodnie z decyzją Komisji Europejskiej z dnia 26 czerwca 2014 r.
- Opracowanie i zastosowanie nowego narzędzia informatycznego SDMX w celu transmisji danych do Eurostatu (od sierpnia 2016).
- Współpraca z Eurostatem przy uzgodnieniu ostatecznej polskiej wersji językowej klasyfikacji COICOP, która zostanie ogłoszona w aneksie do rozporządzenia wykonawczego PPP. Badania cen artykułów konsumpcyjnych dla potrzeb PPP będą prowadzone zgodnie z nową ujednoczoną klasyfikacją COICOP-PPP.

- Opracowanie podręcznika: *Opis źródeł i metod obliczania Dochodu Narodowego Brutto wraz z Tablicami Procesu.*
- Opracowanie podręcznika: *Opis źródeł i metod wykorzystywanych w opracowywaniu danych na potrzeby procedury nadmiernego deficytu.*
- Przygotowanie opracowania: *Inwentaryzacja regionalnej wartości dodanej brutto*, zawierającego szczegółowy opis źródeł danych i przyjętych metod obliczeń poszczególnych transakcji w przekroju regionalnym oraz tablicę procesową.
- Prace związane z wdrożeniem Klasyfikacji Jednostek Terytorialnych do Celów Statystycznych NUTS 2013:
 - opracowanie metod regionalizacji danych dotyczących PKB i WDB według rodzajów działalności, w przekroju nowych podregionów,
 - przeliczenia retrospektywne danych dotyczących PKB i WDB za lata 2000-2012 w przekroju nowych podregionów.
- Kontynuacja działań w zakresie szacunków działalności nielegalnej, obejmujących bieżące uzupełnianie szeregów czasowych oraz poszerzenie zakresu szacunków o przemysł alkoholu.

Cel 3c. Modernizacja badań cen

Zrealizowane działania rozwojowe

- Realizacja, we współpracy z Eurostatem, projektu *Modernizacja systemu zbierania danych i obliczania zharmonizowanych wskaźników cen konsumpcyjnych (HICP)*, którego celem jest m.in. zbadanie możliwości wykorzystania danych skanowanych w statystyce cen konsumpcyjnych. Podpisano porozumienia z trzema sieciami handlowymi na regularne dostarczanie danych. Obecnie przeprowadzana jest analiza przedwdrożeniowa danych.
- Zmodyfikowanie sposobu uwzględniania we wskaźnikach cen konsumpcyjnych wybranych grup towarów i usług.
- Zwiększenie próby towarów i usług, których ceny notowane są przez Internet.
- Wdrożenie, począwszy od 2014 r., pięciostopniowej klasyfikacji COICOP w statystyce cen do obliczania wskaźników cen konsumpcyjnych.
- Powiększenie zakresu bazy danych z zakresu cen detalicznych.
- Opracowanie metodologii oraz wdrożenie systemu obliczania wskaźników cen mieszkań i domów nabywanych przez gospodarstwa domowe (OOH).
- Podjęcie działań mających na celu rozszerzenie zakresu przedmiotowego badania cen producentów usług.

W ramach pracy metodologicznej *Badanie cen producentów usług, doskonalenie metodologii i rozszerzenie zakresu podmiotowego badania* przeprowadzono badanie pilotażowe mające na celu zebranie informacji na temat czynników wpływających na kształtowanie się cen

poszczególnych rodzajów usług oraz mechanizmów ustalania cen stosowanych przez przedsiębiorstwa.

- Opracowanie eksperymentalnych wskaźników zmian cen dla gruntów zabudowanych budynkami mieszkalnymi oraz gruntów przeznaczonych pod zabudowę mieszkaniową.

Ocena realizacji celów w obszarze

W wyniku przeprowadzonych prac rozwojowych udoskonalono metodologię obliczania wskaźników cen konsumpcyjnych, a jednocześnie zrealizowano zobowiązania międzynarodowe w tym zakresie. Większość z przeprowadzonych prac wymaga ciągłego doskonalenia, adekwatnie do zmieniających się uwarunkowań rynku i wytycznych organizacji międzynarodowych.

Odpowiadając na zapotrzebowanie użytkowników danych, poza pracami ujętymi w dokumencie *Kierunki rozwoju*, podjęto działania nad opracowaniem tzw. szybkich szacunków w zakresie wskaźników cen konsumpcyjnych oraz nad założeniami do nowej aplikacji na tablety, służącej do notowania cen detalicznych, a także wdrożeniem nowego oprogramowania do kontroli cen detalicznych na poziomie wojewódzkim i ogólnopolskim.

Wyniki zrealizowanego badania pilotażowego na temat kształtowania się cen poszczególnych rodzajów usług oraz mechanizmów ustalania cen stosowanych przez przedsiębiorstwa, stanowią punkt wyjścia dla dalszych prac mających na celu poprawienie jakości wyników badania cen producentów usług.

Prace mające na celu opracowanie wskaźników zmian cen dla gruntów zabudowanych budynkami mieszkalnymi oraz gruntów przeznaczonych pod zabudowę mieszkaniową wykazały szereg problemów z jakością i kompletnością danych źródłowych (Rejestr Cen i Wartości Nieruchomości). Konieczne jest kontynuowanie prac w tym obszarze.

Następne działania

- Doskonalenie metod uwzględniania we wskaźnikach cen konsumpcyjnych specyficznych grup towarów i usług (np. usług turystycznych).
- Określenie możliwości wdrożenia nowych metod pozyskiwania danych o cenach bezpośrednio z aptek i innych źródeł administracyjnych.
- Rozwój prac nad wykorzystaniem metod korekt jakościowych, z uwzględnieniem metod regresji hedonicznej, dla grup o najczęściej zmieniających się cechach.
- Podjęcie prac nad wdrożeniem nowych metod pozyskiwania danych o cenach z zakresu energii, gazu i ubezpieczeń.
- Sukcesywne (w roku 2015 i 2016) rozszerzanie zakresu badania cen producentów usług o nowe rodzaje działalności wg PKD.
- Przygotowanie propozycji zmian do wdrożenia w badaniu cen producentów usług, które przyczynią się do poprawy jakości uzyskiwanych wyników.
- Kontynuowanie prac mających na celu opracowanie wskaźników zmian cen dla wybranych rodzajów nieruchomości.

Cel 4c. Rozwój badań i analiz sektora finansowego

Zrealizowane działania rozwojowe

- Zintegrowanie badań dotyczących podmiotów prowadzących działalność w zakresie pośrednictwa kredytowego, faktoringu i leasingu w zintegrowanym Formularzu Działalności Finansowej.
- Pogłębienie i rozszerzenie badania relacji sfery realnej i rynków finansowych (badanie instrumentów finansowych wykorzystywanych przez przedsiębiorstwa niefinansowe, w tym badanie relacji przedsiębiorstw z bankami, zakładami ubezpieczeń, windykatorami, itp.).
- Rozwój analiz wybranych segmentów sektora finansowego (sektor bankowy, ubezpieczyciele, leasingodawcy, pośrednicy kredytowi, faktorzy). Uzupełnienie publikacji tematycznych poświęconych poszczególnym segmentom sektora finansowego o rozbudowane części dotyczące uwarunkowań makroekonomicznych w Polsce, Unii Europejskiej i na świecie.
- Przygotowanie narzędzi i pozyskanie listy jednostek sektora finansów publicznych: współpraca z Ministerstwem Finansów (MF) w celu utworzenia nowych instrumentów prawnych służących opracowaniu listy jednostek sektora finansów publicznych. Modyfikacja odpowiednich systemów informatycznych służących zbieraniu tych danych w GUS, MF i Regionalnych Izbach Obrachunkowych (RIO).

Ocena realizacji celów w obszarze

Realizacja założonych celów w zakresie rozwoju badań i analiz sektora finansowego potwierdziła słuszność obranych kierunków rozwojowych. W efekcie podjętych prac zintegrowano formularze badawcze, poszerzono zakres podmiotowy i przedmiotowy badań, dodano do publikacji szereg analiz poszczególnych segmentów sektora finansowego. Nie odnotowano przy tym działań niezrealizowanych ani opóźnień w stosunku do zaplanowanych na lata 2012-2014.

Następne działania

- Prace nad zintegrowaną publikacją prezentującą pogłębione analizy dotyczące działalności finansowej podmiotów badanych przez GUS w ramach badań wyspecjalizowanych segmentów rynku finansowego, w ślad za integracją badań w tej dziedzinie.
- Pogłębienie dotychczasowych i budowa nowych narzędzi analitycznych dotyczących finansów publicznych jednostek samorządu terytorialnego (w tym analizy mechanizmów kreacji zadłużenia jednostek samorządu terytorialnego).
- Prace zmierzające do przygotowania metodologii badań podmiotów prowadzących działalność windykacyjną i kolejnych specjalistycznych segmentów rynku finansowego (nieobjętych nadzorem finansowym).

d. Statystyka wielodzinowa

Cel 1d. Zapewnienie informacji niezbędnych dla kompleksowego monitorowania procesów rozwojowych i efektów polityk rozwoju zawartych m.in. w krajowych i międzynarodowych programach oraz dokumentach o charakterze strategicznym

Zrealizowane działania rozwojowe

- Przeprowadzenie identyfikacji luk informacyjnych w zakresie monitorowania krajowych i międzynarodowych dokumentów o charakterze strategicznym oraz podjęcie prac zmierzających do ich wypełnienia.

Na podstawie porozumienia pomiędzy Prezesem GUS i Ministrem Rozwoju Regionalnego, został zbudowany oraz udostępniony we wrześniu 2013 r. system monitorowania rozwoju STRATEG, który wspiera procesy związane z prowadzeniem polityki rozwoju poprzez udostępnianie szeregu wskaźników (pochodzących również spoza systemu statystyki publicznej) kluczowych dla programowania i monitorowania działań oraz dostarczenie narzędzi do ich wszechstronnej analizy.

- Realizacja prac badawczych umożliwiających wyliczenie nowych wskaźników i/lub poziomów terytorialnych – w ramach projektu *Wsparcie systemu monitorowania polityki spójności w perspektywie finansowej 2007-2013 oraz programowania i monitorowania polityki spójności w perspektywie finansowej 2014-2020*, realizowanego w 2014 r. ze środków Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego w ramach Programu Operacyjnego Pomoc Techniczna (POPT) 2007-2013
- Realizacja prac analitycznych zmierzających do aktualizacji krajowej listy wskaźników zrównoważonego rozwoju w oparciu o cele i założenia zawarte w obowiązujących krajowych dokumentach o charakterze strategicznym, tj. w Długookresowej Strategii Rozwoju Kraju, Średniookresowej Strategii Rozwoju Kraju oraz 9 strategiach zintegrowanych.

Zgodnie z przyjętymi założeniami, zaktualizowany zestaw wskaźników obejmować będzie także aspekty, które nie zostały zapisane w krajowych dokumentach strategicznych, a które są istotne z punktu widzenia koncepcji zrównoważonego rozwoju. W związku z powyższym realizowano prace mające na celu opracowanie wskaźników odnoszących się do zapisów zawartych w dokumencie końcowym szczytu RIO+20 *Przyszłość jakiej chcemy*, w szczególności dotyczących równości płci i warunków życia, w tym ubóstwa.

- Aktywne uczestnictwo w procesie przygotowywania dokumentów o charakterze strategicznym na szczeblu regionalnym (wojewódzkie strategie rozwoju, branżowe strategie rozwoju województw, regionalne programy operacyjne) oraz budowania systemów monitorowania rozwoju polityk publicznych (dobór i konstruowanie wskaźników statystycznych).

Ocena realizacji celów w obszarze

Poprzez stworzenie i udostępnienie szerokiej grupie odbiorców zintegrowanego systemu monitorowania rozwoju STRATEG, wzbogacona została oferta publikacyjna statystyki publicznej. Dodatkowo, zastosowanie nowoczesnych i intuicyjnych w obsłudze narzędzi, służących wizualizacji danych, wspiera prowadzenie analiz danych statystycznych i interpretację wyników, a także pozwala zwiększyć

atrakcyjność graficzną opracowań i publikacji. Działania te są odpowiedzią na zapotrzebowanie użytkowników, dotyczące dostępu do spójnego zestawu danych statystycznych służących do monitorowania krajowych i międzynarodowych strategii rozwoju.

Uzupełniono część zidentyfikowanych luk informacyjnych w zakresie nowych wskaźników i/lub poziomów terytorialnych. W ramach projektu dotyczącego wsparcia systemu monitorowania polityki spójności w 2014 r. zakończono 6 projektów badawczych, których rezultatem było uzyskanie bardziej szczegółowych danych, np. dotyczących zagadnień monitorowanych w Strategii Europa 2020.

Efektem prac nad wskaźnikami zrównoważonego rozwoju jest przygotowanie propozycji nowych wskaźników w ramach czterech ładów: społecznego, gospodarczego, środowiskowego i instytucjonalno-politycznego.

Realizowane działania rozwojowe przyczyniły się do wzmocnienia roli GUS jako ważnego partnera w procesie monitorowania rozwoju. Przejawem tego są zapisy w Umowie Partnerstwa, gdzie, w ramach prac dotyczących spełnienia przez Polskę warunkowości ex-ante dla funduszy europejskich 2014-2020, GUS został wskazany jako instytucja współpracująca z Ministerstwem Infrastruktury i Rozwoju dla celu tematycznego 7.: *Systemy statystyczne i wskaźniki rezultatu*. GUS został określony jako horyzontalna instytucja dysponująca niezbędną wiedzą ekspercką oraz wyznaczającą standardy informacyjne, co jest kluczowe dla prowadzenia skutecznej polityki opartej na faktach i obiektywnych danych oraz zarządzania zorientowanego na wynik.

Następne działania

- Prowadzenie dalszych prac związanych z optymalizacją wydajności systemu STRATEG, jego rozbudową (nowe funkcjonalności, zawartość informacyjna) oraz bieżącą aktualizacją. Planowane jest m.in.: umożliwienie analizy uwzględniającej przekroje terytorialne krajów Unii Europejskiej na poziomie NUTS 2, udostępnienie wskaźników pochodzących z Regionalnych Programów Operacyjnych, a także opracowanie podręcznika wspierającego użytkowników we właściwej interpretacji wskaźników.
- Rozwój badań regionalnych mających na celu zwiększenie pokrycia informacyjnego, w tym wypracowanie nowych wskaźników statystycznych niezbędnych w procesie monitorowania rozwoju polityk publicznych. Na rok 2015 zaplanowane zostały 24 tematy w ramach projektu dotyczącego wsparcia programowania i monitorowania polityki spójności, dzięki którym planowane jest uzyskanie nowych wskaźników lub wskaźników niedostępnych dotychczas na niższych poziomach agregacji, m.in. z obszaru rynku pracy, ubóstwa, działalności badawczo-rozwojowej (B+R), innowacyjności, rachunków narodowych i regionalnych, usług publicznych.
- Utrzymanie aktywnych relacji z jednostkami samorządu terytorialnego (w tym z Regionalnymi Obserwatoriami Terytorialnymi), w celu uzgodnienia wspólnych kierunków działania oraz wzajemnego wsparcia, poprzez łączenie potencjału analitycznego, organizacyjnego i technologicznego, mając na uwadze racjonalne wykorzystywanie środków publicznych oraz konieczność wyeliminowania – tam gdzie to możliwe – dublowania działań.
- Kontynuowanie prac nad zestawem wskaźników zrównoważonego rozwoju, w celu ich aktualizacji, uwzględnienia nowych celów strategicznych oraz poszukiwania mierników najpełniej obrazujących koncepcję zrównoważonego rozwoju w warunkach krajowych.

Cel 2d. Rozwój statystyk i analiz regionalnych niezbędnych dla podejmowania właściwych decyzji rozwojowych i inicjatyw w regionach

Zrealizowane działania rozwojowe

- Wdrożenie systemu regionalnych opracowań analitycznych, obejmującego opracowania statystyczne łatwo identyfikowalne dla odbiorcy, stanowiące spójną serię i porównywalne pomiędzy województwami.
- Zrealizowanie, w latach 2010-2013, pracy metodologicznej *Typologia obszarów wiejskich*, która zakończyła się opracowaniem raportu, przedstawiającego klasyfikację użytkowania ziemi oraz typologię gospodarczą gmin w Polsce (z uwzględnieniem podziału gmin miejsko-wiejskich na miasta i obszary wiejskie).

Nowe podziały pokazują zróżnicowanie funkcjonalne obszarów wiejskich. Stanowią ponadto podstawę prowadzenia analiz regionalnego zróżnicowania ww. obszarów, a tym samym przyczyniają się do lepszego ustalania priorytetów i bardziej adekwatnych działań w zakresie realizowanej polityki spójności.

- Realizacja prac nad rozszerzaniem oferty informacyjnej statystyki publicznej w układach terytorialnych, w tym:
 - przygotowywanie, od stycznia 2013 r., i udostępnianie na stronach internetowych urzędów statystycznych comiesięcznej publikacji *Koniunktura gospodarcza w województwie* oraz odpowiednich danych w Internetowej bazie danych.
 - przygotowanie, w 2014 r., opracowania *Mapy ubóstwa na poziomie podregionów w Polsce z wykorzystaniem estymacji pośredniej*. Głównym celem prowadzonych prac było oszacowanie wskaźnika zagrożenia ubóstwem w Polsce na niższym od dotychczas publikowanego przez GUS poziomie agregacji przestrzennej, tj. podregionów. Na potrzeby realizacji zadania wykorzystano statystykę małych obszarów, bazującą na podejściu modelowym.
 - przygotowywanie przez urzędy statystyczne opracowań analitycznych dotyczących poszczególnych regionów. Opracowania obejmują tematykę istotną z punktu widzenia władz samorządowych i społeczności lokalnych.

Ocena realizacji celów w obszarze

Wprowadzenie od 2012 r. do oferty wydawniczej systemu regionalnych opracowań analitycznych umożliwiło dostarczanie odbiorcom zestandaryzowanych, ukazujących się regularnie publikacji, które stanowią kompleksową analizę każdego województwa, uwzględniającą zjawiska istotne z punktu widzenia specyfiki i rozwoju społeczno-gospodarczego danego regionu, a także gwarantują porównywalność w czasie oraz innymi regionami.

Ostatecznie wypracowany model umożliwił estymację wskaźnika zagrożenia ubóstwem w przekroju podregionów z akceptowalną precyzją. Model ten umożliwił również ocenę przestrzennego zróżnicowania ubóstwa w Polsce na tym poziomie agregacji przestrzennej.

Zarówno działania rozwojowe dotyczące systemu spójnych analiz regionalnych, jak i prace zmierzające do dostarczania danych na jak najniższym poziomie agregacji, przyczyniają się do wzmocnienia roli statystyki publicznej jako partnera w procesie monitorowania rozwoju.

Następne działania

- Rozwój publikacji i opracowań o charakterze analitycznym (zbiorczych i branżowych), atlasów (jako uzupełnienie analiz przestrzennych), infografik (zawierających podstawowe informacje przedstawione graficznie).
- Realizacja kolejnych prac metodologicznych, m.in. dotyczących zastosowania Systemu Informacji Geograficznej (GIS) w statystyce regionalnej oraz przestrzennego wymiaru suburbanizacji. Planuje się dalszy aktywny udział polskich służb statystyki publicznej w pracach nad:
 - rozwojem analiz i baz danych z wykorzystaniem narzędzi geoprzestrzennych,
 - podniesieniem jakości informacji ułatwiających prowadzenie polityki rozwoju na poszczególnych poziomach administracyjnych,
 - rozwojem udostępniania informacji statystycznych dla obszarów funkcjonalnych zarówno w formie publikacji analitycznych, jak i poprzez bazy danych statystycznych (w tym Bank Danych Lokalnych),
 - rozszerzaniem oferty informacyjnej statystyki publicznej w układach terytorialnych,
 - rozwojem systemu spójnych analiz regionalnych opracowywanych przez urzędy statystyczne.
- Wydanie, po raz pierwszy w 2015 roku, publikacji *Działalność przedsiębiorstw o liczbie pracujących do 9 osób* z danymi za 2013 rok, prezentującej szczegółowe wyniki badania działalności gospodarczej tych przedsiębiorstw na poziomie województw oraz według rodzaju prowadzonej działalności. Publikacja będzie wydawana cyklicznie w każdym roku, po zakończeniu realizacji badania za rok poprzedni.
- Kontynuacja rozpoczętych obecnie (w ramach projektów POPT) prac nad estymacją wskaźnika zagrożenia ubóstwem w Polsce w przekroju powiatów, z wykorzystaniem metodologii statystyki małych obszarów oraz wybranych wskaźników Europa 2020 z obszaru ubóstwa i wykluczenia społecznego, dla niższych poziomów agregacji przestrzennej niż było to dotychczas możliwe przy wykorzystaniu klasycznych estymatorów. Planuje się wydanie publikacji analitycznej w 2016 r. z tego zakresu.
- Ewaluacja pozycji wydawniczych z systemu regionalnych opracowań analitycznych; dostosowywanie form i tematyki wydawniczej do faktycznych potrzeb użytkowników w regionie, ze szczególnym uwzględnieniem opracowań analitycznych i problemowych.
- Przegląd tematyki i zakresu opracowań analitycznych i publikacji tematycznych dla poszczególnych regionów i dostosowywanie ich do zidentyfikowanych potrzeb informacyjnych.

Zrealizowane działania rozwojowe

- Pozyskiwanie i realizowanie projektów pilotażowych współfinansowanych ze środków UE, wspierających rozwój rachunków satelitarnych.

W ramach realizacji działania przeprowadzono w GUS, przy wsparciu ekspertów zewnętrznych, następujące projekty pilotażowe z zakresu rachunków środowiska:

- Europejskie rachunki ekonomiczne środowiska, moduł podatków związanych ze środowiskiem - EEEA TAX. Projekt realizowany był w latach 2012-2013. Raport do KE przekazano, zgodnie z umową, w lutym 2014 r.,
- Europejskie rachunki ekonomiczne środowiska, moduł wydatków na ochronę środowiska - EEEA EPEA. Projekt realizowany był w latach 2013-2014. Raport do KE przekazano, zgodnie z umową, w grudniu 2014 r.,
- projekt pilotażowy z zakresu rachunków sektora towarów i usług środowiskowych - EEEA EGSS. Projekt zakończy się w grudniu 2015 r.

- Rozszerzenie zakresu modułu rachunków przepływów materialnych, rozpoznanie źródeł danych, przygotowanie metodologii oraz wdrożenie opracowań eksperymentalnych nowych modułów europejskich rachunków ekonomicznych środowiska, we współpracy z właściwymi resortami, instytucjami współdziałającymi z GUS oraz przedstawicielami nauki.

Zgodnie z wymogami rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 691/2011 z dnia 6 lipca 2011 r. w sprawie europejskich rachunków ekonomicznych środowiska, opracowane zostały rachunki przepływów materialnych (MFA) oraz rachunki emisji do powietrza (AEA). Na mocy ww. rozporządzenia, kraje członkowskie zobowiązane są do dostarczania od 2013 r. do Komisji (Eurostatu) danych z zakresu ww. rachunków oraz modułu podatków związanych ze środowiskiem, dla którego Polska uzyskała derogację do 2015 r.

Metodologia dotycząca europejskich rachunków ekonomicznych środowiska rozwijana była również w ramach pracy metodologicznej oraz w trakcie realizacji projektów pilotażowych z zakresu ekonomicznych rachunków środowiska.

- Realizacja prac w zakresie rachunku satelitarnego leśnictwa:
 - opracowanie i przekazywanie corocznie (od 2013 r.) do Eurostatu priorytetowej tablicy IEEAF *Rachunki ekonomiczne leśnictwa i pozyskiwania drewna*,
 - opracowanie *Metodologii wyceny wartości gruntów leśnych i drzewostanów w Polsce* (pozytywnie zaopiniowanej przez Komisję Metodologiczną GUS),
 - opracowanie metodologii sporządzania bilansów węgla w biomasie drzewnej oraz w ekosystemie leśnym.
- Podjęcie w 2013 r. prac nad opracowaniem rachunku satelitarnego gospodarki morskiej, co było odpowiedzią na potrzeby informacyjne zgłaszane przez administrację rządową i samorządową oraz środowiska naukowe. Jest to działanie nowe w stosunku do zaplanowanych w *Kierunkach rozwoju*.

- W zakresie rachunku satelitarnego nauki:
 - wykonanie, w 2013 r., eksperymentalnego szacunku wpływu kapitalizacji prac B+R na produkt krajowy brutto, zgodnie z rekomendacjami zespołu zadaniowego Eurostatu ds. kapitalizacji prac badawczych i rozwojowych (Task Force on Research and Development - Implementation of capitalisation of R&D),
 - dostosowanie danych o nakładach wewnętrznych na działalność badawczą i rozwojową, poprzez zmiany przyporządkowania podmiotów gospodarczych do sektorów instytucjonalnych oraz eliminacji wydatków, które ujęte zostały w nakładach brutto na środki trwałe (w szczególności nakładów na prace B+R w zakresie oprogramowania, w tym oprogramowania tworzonego na własny użytek),
 - przygotowanie szeregów czasowych od 1995 r. dla działów PKD oraz jednostek NUTS 2 z produkcją globalną B+R, w celu oszacowania amortyzacji nakładów na prace B+R w sektorze instytucji rządowych i samorządowych. Zastosowanie geometrycznej deprecjacji środków trwałych (PIM), przy założeniu, że średni okres ich użytkowania wynosi 10 lat (zgodnie z rekomendacją zespołu zadaniowego Eurostat *Task Force on Research and Development - Implementation of capitalisation of R&D*),
 - oszacowanie, w 2014 r., wpływu kapitalizacji prac B+R na produkt krajowy brutto od strony produkcji, od strony dochodowej oraz od strony rozdysponowania (za lata 2008-2013).
- Prace nad wdrożeniem nowej, wspólnej dla OECD, Eurostat i WHO, metodologii sporządzania Narodowego Rachunku Zdrowia SHA2011 do warunków polskich, w tym:
 - opracowanie kluczy przejścia z klasyfikacji wydatków na ochronę zdrowia według starej metodologii SHA1.0 do klasyfikacji według nowej metodologii SHA2011,
 - pilotażowe wypełnienie Wspólnego Kwestionariusza (Joint Health Accounts Questionnaire SHA) za 2012 r.
- Opracowanie wstępnej metodologii rachunku satelitarnego kultury oraz opracowanie rachunku eksperymentalnego.
- Podjęcie prac mających na celu zestawienie istniejących źródeł danych finansowych z zakresu edukacji, służących do opracowania rachunku satelitarnego edukacji.
- Realizacja prac związanych z rachunkiem satelitarnym sportu:
 - przegląd metodologii tworzenia rachunków satelitarnych sportu stosowanych przez inne kraje europejskie.
 - dostosowanie wybranych kategorii produktów i działalności gospodarczych dotyczących sektora sportowego, zawartych w Definicjach wileńskich, do aktualnie obowiązujących klasyfikacji (przeklasyfikowanie zgodnie z PKD 2007 i PKWiU 2008).
 - wstępny szacunek liczby pracujących na rzecz sportu (z wyszczególnieniem kobiet) za 2013 r.

Ocena realizacji celów w obszarze

Podjęte działania w zakresie rozwoju rachunków ekonomicznych środowiska należy ocenić pozytywnie. Planowane na lata 2012–2014 prace zostały w pełni zrealizowane. Dalszy kierunek rozwoju rachunków ekonomicznych środowiska w GUS wyznaczany jest zgodnie z obowiązującym

prawodawstwem UE oraz zgodnie z wymaganiami Eurostatu, ujętymi w Europejskiej Strategii 2014 dotyczącej rachunków środowiskowych (ESEA 2014).

W ramach realizacji pracy metodologicznej *Rachunek satelitarny gospodarki morskiej* podjęto działania, których zakres obejmował m.in. stworzenie pełnego wykazu dóbr i usług charakterystycznych dla rodzajów działalności zaliczanych do gospodarki morskiej, wskazanie sposobu i miejsca ujęcia wydatków inwestycyjnych w gospodarce morskiej oraz identyfikację szczególnych rodzajów transakcji. Prowadzono również prace mające na celu zestawienie istniejących źródeł danych finansowych z zakresu gospodarki morskiej. Uzyskane wyniki posłużą do określenia wielkości udziału gospodarki morskiej w całości gospodarki. Dane te wykorzystywane będą przez instytucje krajowe oraz odbiorców indywidualnych i będą służyły do oceny obecnej sytuacji gospodarczej i kształtowania polityki gospodarczej.

Efektom prac nad oszacowaniem wpływu kapitalizacji prac B+R na produkt krajowy brutto jest ustalenie zasad, na podstawie których nakłady bieżące na działalność B+R traktowane mają być w systemie rachunków narodowych jako element nakładów brutto na środki trwałe (Gross Fixed Capital Formation – GFCF). Cele w tym zakresie zostały zrealizowane, a prace rozwojowe zakończono wdrożeniem i stosowaniem nowych standardów i metodologii w systemie rachunków narodowych (System of National Accounts – SNA 2008, European System of Accounts – ESA 2010).

Polska aktywnie uczestniczy w rozwoju międzynarodowych wspólnych metodologii pozyskiwania danych statystycznych z obszaru zdrowia i ochrony zdrowia, edukacji i turystyki. Podejmowane działania są zgodne z harmonogramem prac prowadzonych na międzynarodowym forum. Obecnie kontynuowane są prace nad wdrożeniem nowej metodologii sporządzania rachunku SHA2011, która będzie obowiązywała kraje członkowskie UE przy przekazywaniu wyników rachunku od 2016 r.

Działania związane z opracowaniem rachunków kultury i edukacji trwają. Prace zrealizowane w latach 2012-2014 zaowocowały przedłożeniem wstępnych projektów metodologii do zaopiniowania przez Komisję Metodologiczną.

Wybrane informacje związane z rachunkiem satelitarnym sportu, obrazujące wpływ sportu na gospodarkę narodową (np. o infrastrukturze sportowej, udziale w wartości dodanej brutto, wpływie sportu na różne dziedziny życia), są systematycznie dostarczane na potrzeby Ministerstwa Sportu i Turystyki.

Następne działania

- Kontynuacja działań mających na celu dalszy rozwój rachunków ekonomicznych środowiska:
 - w związku z wejściem w życie w 2014 r. rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 538/2014 w sprawie europejskich rachunków ekonomicznych środowiska, zgodnie z którym kraje członkowskie będą zobowiązane od 2017 r. do przekazywania z zakresu trzech nowych modułów, tj. rachunki wydatków na ochronę środowiska (EPEA), rachunki sektora towarów i usług związanych z ochroną środowiska (EGSS) oraz rachunki fizycznych przepływów energii (PEFA),
 - w związku z planowanym przez Eurostat wprowadzeniem do podstawy prawnej nowych rachunków (prawdopodobnie leśnictwa oraz wody).
- Kontynuacja prac nad opracowaniem rachunku satelitarnego gospodarki morskiej oraz nad doskonaleniem jakości rachunku satelitarnego nauki.

- Sporządzenie Narodowego Rachunku Zdrowia za 2013 r. według metodologii SHA 2011.
- Kontynuacja prac nad rachunkiem satelitarnym kultury oraz edukacji.
W ramach rachunku satelitarnego kultury doskonalona będzie metodologia rachunku zgodnie z ESA 2010, a także prowadzone będą prace związane z rozszerzeniem zakresu rachunku o sektor non-profit oraz rozwijaniem metodologii wkładu zasobów w tworzenie kapitału kulturowego.
W ramach rachunku satelitarnego edukacji kontynuowane będą prace rozwojowe dotyczące wykorzystania istniejących źródeł danych oraz wyszacowania i uwzględnienia dodatkowych usług edukacyjnych.
- Oszacowanie poszczególnych elementów rachunku satelitarnego sportu w oparciu o najnowsze dostępne dane.

Cel 4d. Rozwój badań i analiz opisujących proces budowy społeczeństwa informacyjnego, zmiany związane z rozwojem technologii informacyjno-telekomunikacyjnych oraz ich wpływ na życie społeczne i działalność gospodarczą

Zrealizowane działania rozwojowe

- Współpraca z Eurostatem i urzędami innych krajów, w ramach grup roboczych i zadaniowych, w celu opracowania spójnej metodologii.
- Współpraca ze wszystkimi zainteresowanymi stronami w zakresie metodologii oraz wyników badania społeczeństwa informacyjnego, w celu pełnego zaspokojenia potrzeb użytkowników informacji statystycznych.
- Analiza dostępnych informacji, które mogłyby być wykorzystane do przygotowania rozszerzonych badań społeczeństwa informacyjnego w zakresie nowych wskaźników będących odzwierciedleniem rozwoju nowych technologii, w tym wymaganych w przyszłości przez Eurostat.
- Realizacja prac metodologicznych zmierzających do obliczenia dodatkowych, uzupełniających informacji na temat sektora technologii informacyjnych i telekomunikacyjnych (ICT), przy wykorzystaniu danych zgromadzonych w badaniu społeczeństwa informacyjnego.
- Stałe publikowanie dodatkowych wskaźników opisujących zagadnienia społeczeństwa informacyjnego.

Ocena realizacji celów w obszarze

Stała współpraca z Eurostatem oraz urzędami innych krajów umożliwiła dokonanie rzetelnych porównań międzynarodowych. W wyniku współpracy na poziomie europejskim i krajowym uzyskano poszerzony zakres wskaźników w obszarze wykorzystania technologii informacyjno-telekomunikacyjnych w przedsiębiorstwach, w gospodarstwach domowych oraz przez osoby indywidualne.

W ramach współpracy zorganizowanej przez Śląskie Centrum Społeczeństwa Informacyjnego oraz Uniwersytet Ekonomiczny w Katowicach opracowano listę wskaźników monitorujących rozwój

społeczeństwa informacyjnego na poziomie województw. Wskaźniki te służą m.in. do tworzenia i monitorowania wojewódzkich strategii rozwoju społeczeństwa informacyjnego.

Dane zgromadzone w badaniu społeczeństwa informacyjnego wykorzystano także do opracowania szerszego zakresu informacji dotyczących sektora ICT i udostępnienia ich odbiorcom. Dodatkowe wskaźniki opublikowano w opracowaniu sygnałnym, publikacji dotyczącej społeczeństwa informacyjnego oraz w tablicach umieszczonych na stronie internetowej GUS.

Następne działania

- Kontynuacja wszystkich dotychczas prowadzonych działań rozwojowych dotyczących badań statystycznych z zakresu społeczeństwa informacyjnego oraz wykorzystania technologii ICT, zgodnie z zapisami w *Kierunkach rozwoju*.

e. Spisy powszechne

Cel 1e. Opracowanie koncepcji realizacji spisów powszechnych planowanych do przeprowadzenia około 2020 r., w tym sposobu wykorzystania nowych metod, źródeł i narzędzi do pozyskiwania danych na potrzeby spisów

Zrealizowane działania rozwojowe

- Prowadzenie prac nad metodologią i zakresem tematycznym nowego spisu ludności i mieszkań, planowanego do przeprowadzenia około 2020 roku – z wykorzystaniem doświadczeń NSP 2011, w tym:
 - współudział w tworzeniu rekomendacji oraz zaleceń implementacyjnych do spisów rundy 2020 (współpraca z Komisją ONZ dla Europy i Eurostatem) w opracowywaniu tematów obowiązkowych, w tym ustalaniu definicji i zakresu prezentowania danych (w trakcie realizacji),
 - prace nad wykorzystywaniem danych administracyjnych do aktualizacji Bazy Budynkowej o informacje na temat budynków i zlokalizowanych w nich mieszkaniach, wraz z cechami charakteryzującymi warunki mieszkaniowe, a także na temat formy własności i stanu wyposażenia w urządzenia i instalacje techniczno-sanitarne.
- Przeprowadzenie prac zmierzających do określenia pola obserwacji dla rolniczych badań statystycznych, w tym PSR 2020. Wynikiem podjętych działań była zmiana definicji gospodarstwa rolnego na potrzeby badań statystycznych.
- Rozpoznanie możliwości aktualizacji centralnego operatu do badań rolniczych danymi ze źródeł administracyjnych. Operat jest obecnie corocznie aktualizowany, przede wszystkim danymi administracyjnymi oraz, w przypadku gospodarstw biorących udział w badaniach, statystycznymi.

- Prace zmierzające do prezentacji wyników spisów powszechnych w ujęciu przestrzennym, przy wykorzystaniu technologii GIS (Portal Geostatystyczny).

Ocena realizacji celów w obszarze

W 2014 r., w zakresie działania rozwojowego dotyczącego prac nad metodologią i zakresem tematycznym nowego spisu ludności i mieszkań, planowanego na 2021 r., dokonano przeglądu doświadczeń wynikających z NSP 2011 i wykorzystano je w pracach nad przygotowaniem projektu koncepcji przeprowadzenia przyszłego spisu. Przygotowany został projekt struktury organizacyjnej wraz z przypisaniem zadań do poszczególnych zespołów. W ramach tego działania nie wystąpiły opóźnienia. Nie ma potrzeby wprowadzania modyfikacji ani zmian.

Ponadto pracownicy GUS uczestniczyli i nadal uczestniczą w pracach na szczeblu międzynarodowym nad wypracowaniem założeń metodologicznych do kolejnej rundy spisów 2020 oraz strategii po rundzie 2020 roku. Efekty tych prac będą miały wyraźne przełożenie na zakres podmiotowy i przedmiotowy NSP 2021 w kraju. Współpraca odbywa się zgodnie z harmonogramem ustalonym przez ONZ i Eurostat.

Baza Budynkowa, która ma zostać wykorzystana w następnej rundzie spisów, podlega ciągłej aktualizacji w oparciu o informacje pozyskiwane z badań statystycznych oraz ze źródeł administracyjnych. Ze względu na zmieniający się zasób budynków i mieszkań uzyskane efekty są oceniane według stanu na koniec roku.

Zaplanowane zadania dotyczące określenia pola obserwacji w spisach rolnych oraz aktualizacji operatu do badań rolniczych wykonano w całości. Należy zaznaczyć, że były to działania wstępne, które jednak przyczynią się do optymalizacji kosztów spisu rolnego. Określenie kolejnych zadań w zakresie metodologii i organizacji spisu rolnego 2020 oraz intensyfikacja działań w tym obszarze nastąpi w 2015 r.

W lipcu 2013 r. Główny Urząd Statystyczny uruchomił aplikację GIS Portal Geostatystyczny, w której prezentowane są wyniki spisów powszechnych PSR 2010 i NSP 2011 w ujęciu przestrzennym. W Portalu Geostatystycznym opublikowane zostały również wyniki analiz, wykonanych w ramach zrealizowanego projektu ESS, w kilometrowej siatce kwadratów 1km x 1km (grid). W listopadzie 2014 r. zawarte zostało porozumienie z Władzą Wdrażającą Programy Europejskie (Centrum Projektów Polska Cyfrowa) o dofinansowanie projektu Portal Geostatystyczny – Faza II. Celem tego projektu jest umożliwienie użytkownikom dokonywania zaawansowanych analiz geostatystycznych na bazie wynikowych informacji statystycznych opracowanych na podstawie danych pozyskanych w trakcie realizacji PSR 2010 i NSP 2011. Dodatkowo statystyka polska zaangażowana jest w prace grupy zadaniowej ds. integracji danych statystycznych z informacją geoprzestrzenną (GISCO) oraz w międzynarodowe projekty, inicjowane w ramach ESS, w zakresie wykorzystania informacji geograficznych w statystyce.

Następne działania

- Kontynuacja prac metodologicznych dotyczących:
 - opracowania metodologii spisu ludności i mieszkań, planowanego do przeprowadzenia około 2020 roku, która pozwoli na uzyskanie informacji z wielu obszarów tematycznych na możliwie najniższym poziomie podziału terytorialnego kraju,

- corocznego pozyskiwania danych administracyjnych w celu przygotowywania opracowań statystycznych w zakresie tematycznym ujętym w powszechnym spisie ludności i mieszkań 2011 oraz przewidywanym w kolejnej edycji spisu.
- Ciągła aktualizacja Bazy Budynkowej w oparciu o pozyskiwane informacje, w celu uzyskania wiarygodnego stanu zasobu budynków i mieszkań do wykorzystania jako wyniki kolejnej rundy spisów.
- Opracowanie koncepcji organizacji i metodologii spisu rolnego, w tym rozpoznanie możliwości szerszego wykorzystania źródeł administracyjnych oraz poprawy jakości i spójności danych administracyjnych.
- Przygotowanie projektów ustaw: o powszechnym spisie rolnym oraz o narodowym spisie powszechnym ludności i mieszkań.
- Udostępnienie, w wyniku realizacji projektu Portal Geostatystyczny – Faza II, funkcjonalności pozwalającej na dokonywanie zaawansowanych analiz geostatystycznych na bazie wynikowych informacji statystycznych opracowanych na podstawie danych pozyskanych w PSR 2010 i NSP 2011.
- Kontynuacja prac w zespołach i grupach zadaniowych dotyczących rundy spisów 2020.
- Dalsze prace związane z rozbudową Portalu Geostatystycznego w ramach działania Program Operacyjny Polska Cyfrowa, w zakresie prezentacji wyników spisów powszechnych w ujęciu przestrzennym.

Obszar 4

Zbieranie, przetwarzanie i analiza danych statystycznych

Cel 1. Zwiększenie efektywności procesu produkcji statystycznej oraz towarzyszących mu procesów organizacyjnych i koordynacyjnych

Zrealizowane działania rozwojowe

- Opracowanie, w oparciu o model GSBPM (Generic Statistical Business Process Model), polskiego Zintegrowanego Modelu Realizacji Badań Statystycznych (ZMRBS) oraz Koncepcji realizacji badań statystycznych, określającej wizję Zintegrowanego Systemu Realizacji Badań Statystycznych (ZSRBS) jako standardowego, zintegrowanego procesu produkcji statystycznej.
- Powołanie zespołów i grup roboczych odpowiedzialnych za przygotowanie i wdrożenie koncepcji realizacji badań w ramach zidentyfikowanych grup procesów w poszczególnych etapach produkcji statystycznej.
- Wyznaczenie obszarów priorytetowych w ramach ZSRBS i rozpoczęcie prac zmierzających do ich etapowej realizacji.
- Opracowanie koncepcji, budowa i etapowe wdrożenie Systemu Metadanych Statystycznych (SMS), umożliwiającego tworzenie i korzystanie z metadanych na każdym etapie procesu statystycznego.
- Zbudowanie systemu operatów do badań społecznych oraz operatu do badań rolniczych.
- Podniesienie jakości Bazy Jednostek Statystycznych (BJS), w tym zwiększenie częstotliwości pozyskiwania danych z Zakładu Ubezpieczeń Społecznych do jej aktualizacji.
- Przypisanie w systemie operatów do badań społecznych, w centralnym operacie do badań rolniczych i w Bazie Jednostek Statystycznych współrzędnych geograficznych.
- Analiza możliwości zastosowania w badaniach statystycznych rozwiązań zaprojektowanych i wdrożonych w spisach powszechnych, w tym:
 - realizacja pilotażu, dotyczącego zastosowania rozwiązań opracowanych na potrzeby projektu *PSR2010* i *NSP2011* w badaniu F-01/I-01 *Sprawozdanie o przychodach, kosztach i wyniku finansowym oraz o nakładach na środki trwałe*. Prace obejmowały: definiowanie obiektów w Podsystemie Metainformacji (PM), prace w środowisku Operacyjnej Bazy Mikrodanych (OBM) oraz przetestowanie na danych rzeczywistych procesów zaprojektowanych w OBM .
 - opracowanie metody wykorzystania niektórych źródeł administracyjnych oraz metody wyboru niektórych danych z zakresu rynku pracy na bazie doświadczeń z realizacji NSP 2011
- Modyfikacja i rozwój środowiska informatycznego wspomagającego proces zbierania, przetwarzania i analizy danych statystycznych.

Realizacja tego działania rozwojowego odbywała się głównie poprzez realizację projektu SISP, w szczególności należy wymienić:

- modernizację platformy serwerów aplikacyjnych – Portalu Sprawozdawczego, poprzez zastosowanie nowych znacznie wydajniejszych serwerów oraz migrację do nowej, 64-bitowej wersji oprogramowania, zapewniającego większą wydajność i stabilność działania systemu,
- budowę i wdrożenie Systemu Pozyskiwania, Przetwarzania i Integracji Danych Statystycznych (SPDS), służącego do zarządzania procesami przetwarzania danych z różnych źródeł, jak: integracja, autokorekta, imputacja i uogólnienie danych oraz walidacja poprawności i zapewnienie integralności danych oraz zasilania tymi danymi Hurtowni Danych Statystycznych.
- utworzenie Hurtowni Danych Statystycznych (HDS) jako centralnego miejsca przechowywania danych statystycznych pobieranych z Portalu Sprawozdawczego, pochodzących ze spisów powszechnych, ze źródeł administracyjnych oraz z innych systemów sprawozdawczych statystyki publicznej. HDS stanowi źródło danych do upublicznienia poprzez System Prezentacji Informacji (SPI), z zachowaniem zasad tajemnicy statystycznej.
- budowę i wdrożenie platformy analitycznej SWAiD – Dziedziczne Bazy Wiedzy, umożliwiającej dostęp do aktualizowanych na bieżąco informacji pochodzących z systemu statystyki publicznej.

Jednostki statystyki publicznej prowadziły także prace o charakterze rozwojowym poza pracami prowadzonymi w ramach projektu SISP, polegające na udoskonalaniu funkcjonalności systemów informatycznych wykorzystywanych podczas realizacji badań statystycznych.

- Wdrożenie narzędzi informatycznych umożliwiających zarządzanie realizacją badań ankietowych w wielu kanałach obsługi respondentów, w tym m.in. sterowanie przepływem danych w kanałach CAXI oraz monitorowanie i raportowanie w ramach poszczególnych kampanii badań ankietowych.
- Wdrożenie do eksploatacji nowych urządzeń mobilnych (tabletów), przeznaczonych do realizacji badań ankietowych w terenie oraz opracowanie dedykowanych aplikacji umożliwiających rejestrowanie danych na tych urządzeniach. Urządzenia te oferują znacznie większą (od dotychczas eksploatowanych) moc obliczeniową, a dzięki większej powierzchni ekranu dotykowego są bardziej ergonomiczne.

Ocena realizacji celów w obszarze

W lipcu 2012 r. została przygotowana i zaakceptowana przez Prezesa GUS *Koncepcja Organizacji Badań Statystycznych*, zakładająca wdrożenie modelu GSBPM do produkcji statystycznej oraz standaryzację poszczególnych etapów produkcji statystycznej. W koncepcji opisano poszczególne fazy dojścia do pełnego wdrożenia GSBPM poprzez opracowanie i zaimplementowanie Zintegrowanego Systemu Realizacji Badań Statystycznych.

Wdrożenie opisanych w koncepcji zmian jest zadaniem długofalowym, które ze względu na swój strategiczny charakter wymaga uwzględnienia zarówno przyszłych korzyści, jak i generowanych kosztów. Biorąc pod uwagę możliwości finansowe i organizacyjne, w pierwszym kroku dojścia do Zintegrowanego Systemu Realizacji Badań Statystycznych zdefiniowano cztery zagadnienia, od których rozpoczęło się etapowe wdrażanie koncepcji:

- strategia komunikacji z użytkownikami zewnętrznymi – opracowany został plan działań na 2015 r.;
- badanie potrzeb użytkowników – opracowana została koncepcja i metodyka diagnozowania potrzeb użytkowników;

- powołanie zespołów analitycznych;
- integracja danych wejściowych – opracowana została koncepcja, model opisu i narzędzie, które umożliwi zgromadzenie metadanych pozwalających na integrację danych wejściowych.

Realizacja działań w ww. zakresie pozwala usprawnić lub wdrożyć procesy pracy w obszarach najbardziej istotnych z punktu widzenia relacji statystyka publiczna – dostawcy oraz odbiorcy danych.

Dla zapewnienia spójnego, zharmonizowanego i zintegrowanego przebiegu procesu produkcji statystycznej niezbędne jest jego powiązanie z odpowiednimi obiektami metadanych. Zbudowany w tym celu System Metadanych Statystycznych (SMS) umożliwia projektowanie i tworzenie różnego rodzaju modeli metadanych, w tym związanych z badaniem statystycznym i jego przebiegiem, oraz zarządzanie tymi modelami i metadanymi zgromadzonymi w repozytorium SMS.

Dla użytkowników zewnętrznych zasoby repozytorium SMS (w tym RSI) są dostępne w połączeniu z zasobami danych lub jako metadane poprzez System Prezentacji Informacji. Osiągnięcie wszystkich korzyści związanych z gromadzeniem i zarządzaniem metadanymi będzie możliwe po zakończeniu trwającego obecnie procesu wdrażania SMS.

Spójne zarządzanie procesem pozyskiwania i integracji danych statystycznych, czego rezultatem jest poprawa jakości danych oraz skrócenie czasu potrzebnego na ich przygotowanie do dalszej analizy, umożliwia natomiast SPDS, zaprojektowany i zbudowany w ramach realizacji działań rozwojowych z zakresu zwiększania efektywności produkcji statystycznej. SPDS jest zintegrowany z HDS, co automatyzuje procesy jej zasilania oraz proces tworzenia dedykowanych produktów. Ułatwia również proces wtórnego wykorzystania danych oraz ich integracji do badań wtórnych. Jednolity sposób definiowania reguł walidacyjnych wpływa na zwiększenie jakości danych w podsystemie HDS. System zapewnia też pełne dokumentowanie procesu przetwarzania oraz bezpieczeństwo danych. Na platformie SPDS przetwarzanych jest obecnie około 30 % danych.

Duże znaczenie dla usprawnienia procesu produkcji ma wykonana modernizacja Portalu Sprawozdawczego, będącego kluczowym systemem sprawozdawczości elektronicznej GUS. Pozwoliła na zwiększenie jego wydajności i stabilności, a w konsekwencji efektywności pracy użytkowników systemu.

Prowadzone prace nad modernizacją założeń do systemów informatycznych badań pozwalają natomiast udoskonalać przebieg procesu przetwarzania i analizy danych oraz uzyskiwać dane statystyczne o coraz lepszej jakości.

Działania rozwojowe związane z wdrożeniem narzędzi informatycznych, wspomagających realizację badań ankietowych GUS, przyczyniły się do zwiększenia efektywności pracy ankietowników statystycznych.

Istotne znaczenie dla standaryzacji i harmonizacji badań statystycznych miały działania dotyczące operatów stosowanych w badaniach prowadzonych przez statystykę publiczną. W 2012 r. utworzony został centralny operat do badań rolniczych w oparciu o dane z PSR 2010 oraz dane administracyjne. W latach 2013-2014 operat był aktualizowany w oparciu o dane administracyjne oraz badania rolnicze przeprowadzane w danym roku. W operacie do badań rolniczych znalazły się wszystkie gospodarstwa rolne spełniające definicję gospodarstwa. Zakres przedmiotowy operatu pozwala na losowanie gospodarstw do różnotematycznych badań rolniczych. Podniesiona została jakość Bazy Jednostek Statystycznych (BJS) dzięki wyjaśnieniu różnic podmiotowych pomiędzy BJS a zbiorami pozyskiwanymi z administracyjnych źródeł danych (z ZUS i MF). Zwiększona została częstotliwość pozyskiwania zbiorów danych z ZUS (od 2013 r. kwartalnie). W 2014 r. utworzono system operatów do badań społecznych w oparciu o zewnętrzne źródła administracyjne. System operatów zawiera zmienne charakteryzujące

populację osób oraz mieszkań przez nie zamieszkałych, umożliwiające poprawę jakości badań w zakresie wiarygodności, spójności i precyzji wyników oraz zwiększenia możliwości badawczych statystyki publicznej. W 2014 r. trwały także prace nad wdrożeniem wykorzystania systemu operatów do badań społecznych w realizacji badań z tej dziedziny.

Funkcjonalność i jakość operatów do badań statystycznych zwiększyły w znaczącym stopniu działania zmierzające do identyfikacji przestrzennej jednostek wykazanych w operatach, tj. przypisaniu współrzędnych x i y na podstawie bazy punktów adresowych i współrzędnych pozyskanych z różnych źródeł (np. Państwowy Zasób Geodezyjny i Kartograficzny z Głównego Urzędu Geodezji i Kartografii, centroidy działki LPIS pozyskane z Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa), odpowiednio do: jednostek zidentyfikowanych w NOBC (System identyfikacji adresowej ulic, nieruchomości, budynków i mieszkań) – w przypadku operatu do badań społecznych, oraz do gospodarstw – w przypadku operatu do badań rolnych. Przypisanie współrzędnych geograficznych do adresów w operatach umożliwi tworzenie zharmonizowanych operatów do badań statystycznych w oparciu o dane przestrzenne. Ze względu na zmianę koncepcji budowy operatu do badań rolnych, proces przypisywania współrzędnych w następnych latach trzeba będzie powtarzać. W związku z wypracowanym doświadczeniem proces ten prawdopodobnie będzie przebiegał sprawniej.

Przeprowadzone prace pilotażowe, dotyczące zastosowania w badaniu na formularzu F-01/I-01 rozwiązań wdrożonych na potrzeby PSR2010 i NSP2011, dostarczyły wielu przydatnych informacji odnośnie możliwości wykorzystania systemów PM (Podsystem Metainformacji) i OBM (Operacyjna Baza Mikrodanych) w badaniach statystycznych i ograniczeń w tym zakresie.

Prace nad rozwojem metodologii badań z zakresu rynku pracy w oparciu o doświadczenia wynikające z realizacji PSR 2010 i NSP 2011 są kontynuowane. Zagadnienia dotyczące wyboru zmiennych rejestrowych do wykorzystania muszą być rozpatrzone ponownie po zakończeniu ustaleń dotyczących zmian w statystyce rynku pracy opisanych w Obszarze 3, cel: *Statystyka demograficzna i społeczna*.

Następne działania

- Monitorowanie realizacji działań na 2015 rok, w ramach Strategii komunikacji z użytkownikami zewnętrznymi.
- Przygotowanie narzędzi informatycznych wspierających prace nad etapowym wdrożeniem Metodyki diagnozowania potrzeb użytkowników.
- Integracja danych wejściowych – planowana jest weryfikacja modelu, w celu zapewnienia pełnej możliwości integracji danych wejściowych; będą kontynuowane prace nad opisem zmiennych w modelu w SMS.
- Rozwój Systemu Metadanych Statystycznych, w tym:.
 - dostosowywanie modeli metadanych SMS do zmieniających się warunków i potrzeb użytkowników oraz zaprojektowanie brakujących modeli (m.in. związanych z etapami procesu statystycznego),
 - przygotowanie procesu tworzenia Pbssp, z użyciem metadanych gromadzonych w repozytorium SMS dla przygotowania programu badań, uwzględniającego zmiany w ustawie o statystyce publicznej,

- pełne powiązanie pozostałych systemów wspierających proces realizacji badań, w tym tworzonych w ramach projektu SISP, z zasobami repozytorium SMS,
- tworzenie i aktualizacja metadanych statystycznych przez jednostki statystyki publicznej, zgodnie z rolą, jaką pełnią w procesie realizacji badań.
- Stopniowe standaryzowanie i przenoszenie na platformę SPDS wszystkich procesów przetwarzania danych oraz promowanie działań mających na celu rozbudowę warstwy wspólnej oraz zasady reużywalności wytworzonych obiektów.
- Uruchomienie, w ramach systemu sprawozdawczości elektronicznej, usług Portalu Sprawozdawczego, z przeznaczeniem dla użytkowników wewnętrznych z jednostek organizacyjnych statystyki.
- Kontynuacja prac związanych z udoskonalaniem założeń do systemów informatycznych badań.
- Rozbudowa, aktualizacja oraz poprawa jakości operatów do badań, m.in. poprzez:
 - szersze wykorzystanie danych ze źródeł administracyjnych,
 - powiązanie podmiotowe operatów dla wzbogacenia zasobów informacyjnych i możliwości analitycznych,
 - uzupełnienie brakujących informacji o lokalizacji przestrzennej oraz opracowanie i uzgodnienie procedury bieżącej aktualizacji współrzędnych w operatach.
- Kontynuacja działań nad zastosowaniem doświadczeń spisowych w metodologii badań realizowanych w oparciu o program badań. Planowane jest m.in.:
 - wykorzystanie administracyjnych źródeł danych do polepszenia kompletności danych o aktywności ekonomicznej osób/mieszkań/gospodarstw domowych, w przypadku braków odpowiedzi dla populacji biorącej udział w badaniu rynku pracy w ramach spisu rundy 2020,
 - rozwój metody wyboru pracy głównej oraz poprawy kompletności danych charakteryzujących faktyczne miejsce pracy głównej (w tym o lokalizacji, działalności przemysłowej, statusie zatrudnienia) w ramach spisu powszechnego ludności i mieszkań rundy 2020,
 - rozwój metody wykorzystania administracyjnych źródeł danych do określania aktywności ekonomicznej ludności związanej z rolnictwem,
 - kontynuacja prac nad operatem do badań społecznych, w zakresie pozyskiwania informacji dotyczących rynku pracy i aktualizacji zmiennych przy pomocy kolejnych dostępnych rejestrów administracyjnych.
- Dalszy rozwój funkcjonalny systemu zarządzania badaniami ankietowymi, w szczególności jego integracja z systemem zarządzania pracą ankieterów terenowych GUS.
- Zwiększenie potencjału sieci ankietarskiej poprzez wdrożenie kolejnej partii 250 urządzeń mobilnych typu tablet.

Cel 2. Doskonalenie jakości badań; budowa i wdrożenie systemu pomiaru i oceny jakości badań na wszystkich etapach ich realizacji

Zrealizowane działania rozwojowe

- Wdrożenie do praktyki statystycznej standardowych narzędzi doskonalenia jakości badań statystycznych, tj. raportów jakości, mierników jakości, list kontrolnych, przeglądów jakości badań statystycznych – na podstawie zarządzenia wewnętrznego nr 35 Prezesa GUS z dnia 28 grudnia 2011 r. w sprawie pomiaru, oceny oraz monitorowania jakości badań statystycznych w służbach statystyki publicznej.
- Przeprowadzenie, pod koniec 2012 r., pilotażu organizacji przeglądu jakości i narzędzi wykorzystywanych do jego prowadzenia, na podstawie badania *PNZ – Praca niezarobkowa poza gospodarstwem domowym*.
- Rozpoczęcie, od 2013 r., regularnych przeglądów jakości badań statystycznych w statystyce publicznej oraz opracowywanie raportów jakości i mierników jakości z badań statystycznych.
- Przeprowadzenie szkoleń o charakterze warsztatowym dla pracowników GUS i urzędów statystycznych, dotyczących jakości w statystyce publicznej, a także instruktaży dedykowanych dla uczestników przeglądów jakości.
- Opracowanie koncepcji szkoleń e-learningowych z zakresu jakości w statystyce dla pracowników resortu statystyki publicznej.
- Zorganizowanie szkoleń i spotkań informacyjnych dla przedstawicieli ministerstw i urzędów centralnych, w tym dostawców danych spoza GUS.
- Zaprezentowanie tematyki jakości w polskiej statystyce publicznej, w tym dobrych praktyk z wdrażania EKPS dla delegacji statystyków z Tureckiego Urzędu Statystycznego oraz aktywny udział w konferencji naukowej w Łodzi *Statystyka-Wiedza-Rozwój*, poświęconej problematyce jakości badań statystycznych.

Ocena realizacji celów w obszarze

W ramach doskonalenia jakości badań, dla każdej edycji badania przeprowadzana jest ocena ex-post, w wyniku której formułowane są zalecenia usprawniające. Mogą one dotyczyć m.in.::

- wprowadzenia nowych lub modyfikacji dotychczas stosowanych walidacji w procesie zbierania, przetwarzania i analizy danych,
- modyfikacji formularzy elektronicznych (rozszerzenie założeń do kontroli formalno-rachunkowej, umieszczanie dodatkowych informacji, pytania filtrujące),
- prowadzenia działań zmierzających do integracji badań.

Cele dotyczące budowy i wdrożenia systemu pomiaru i oceny jakości badań zostały zrealizowane zgodnie z założeniami. Prowadzone działania mają charakter ciągły.

Efektom dotychczasowych prac, prowadzonych w latach 2012-2014, jest:

- przeprowadzenie 12 przeglądów jakości badań statystycznych (w tym 1 pilotaż),
- stworzenie bazy jakości badań statystycznych, składającej się z dwóch modułów:

- moduł raportów jakości i mierników jakości – zawiera sprawozdania dotyczące jakości badań statystycznych, sporządzane regularnie przez jednostki autorskie, i jest dostępny dla upoważnionych pracowników statystyki publicznej,
- moduł przeglądów jakości – zawiera raporty z przeglądów jakości, dobre praktyki, rekomendacje usprawniające i wyniki monitorowania ich wdrażania w statystyce publicznej,
- realizacja szkoleń dotyczących jakości w statystyce publicznej dla pracowników resortu statystyki publicznej: 3 szkolenia o charakterze warsztatowym, 3 instruktaże dedykowane dla uczestników przeglądów jakości, 1 szkolenie o charakterze instruktażowym, dotyczące przygotowania służb statystyki publicznej do przeglądu partnerskiego,
- przeprowadzenie szkoleń dotyczących jakości w statystyce publicznej dla przedstawicieli ministerstw i urzędów centralnych: 2 szkolenia omawiające m.in. rolę Europejskiego Kodeksu Praktyk Statystycznych (EKPS) w doskonaleniu jakości badań oraz przygotowanie do przeglądu partnerskiego,
- opracowanie koncepcji szkolenia e-learningowego z jakości w statystyce publicznej.

Mierniki jakości zastosowane w raporcie, dotyczące przydatności, dokładności, terminowości, punktualności, dostępności i spójności, są przydatne do podejmowania dalszych działań podnoszących jakość danych wynikowych z badań.

Następne działania

- Stopniowe zwiększanie liczby przeglądów jakości badań statystycznych oraz uwzględnienie w nich udziału użytkowników danych statystycznych.
- Udostępnienie szkolenia e-learningowego z jakości w statystyce dla użytkowników zewnętrznych poprzez portal edukacyjny GUS.
- Prace związane z doskonaleniem funkcjonalności bazy jakości badań statystycznych oraz z wdrażaniem rekomendacji audytorów po przeglądzie partnerskim krajowego systemu statystycznego, który odbył się w GUS w dniach 23-27.02.2015 r.
- Dalsze prace związane z monitorowaniem jakości i udoskonalaniem badań.

Cel 3. Zmniejszenie obciążeń respondentów obowiązkami statystycznymi oraz ograniczenie redundancji zbieranych danych

Zrealizowane działania rozwojowe

- Sukcesywne monitorowanie liczby i terminów statystycznych badań ankietowych oraz dbałość o możliwie najbardziej równomierne rozłożenie ich w czasie.
- Powołanie, w ramach Programu *Koncepcja organizacji badań statystycznych*, grupy ds. integracji zmiennych wejściowych. Jej celem jest zredukowanie liczby zmiennych, a tym samym maksymalne uproszczenie i skrócenie kwestionariuszy w badaniach.

- Systematyczne zwiększanie liczby badań ankietowych, w których dane zbierane są za pomocą kwestionariuszy elektronicznych (metodami CAPI, CATI oraz CAII), w celu skrócenia czasu wywiadu. W celu poprawy jakości procesu gromadzenia i przetwarzania danych metodą CAPI zakupiono dla ankieterów statystycznych nowoczesne tablety.
- Zdiagnozowanie zasadniczych problemów występujących podczas realizacji badań ankietowych, mających wpływ na obciążenia respondentów i ankieterów.
- Dokonanie wstępnej analizy danych typu Big Data pod kątem ich przydatności w oficjalnych statystykach oraz przeprowadzenie roboczych rozmów na temat możliwości ich pozyskiwania i przetwarzania.
- Prace zmierzające do zwiększenia stopnia wykorzystania danych administracyjnych w badaniach statystycznych statystyki publicznej.
- Działania zmierzające do optymalizacji badań w zakresie organizacji, zakresu, częstotliwości, pod kątem zmniejszenia obciążeń obowiązkami sprawozdawczymi, np.:
 - zmiana próby podmiotów małych i średnich uczestniczących w badaniu rozmiarów szarej gospodarki,
 - połączenie i zmniejszenie częstotliwości (na dwuletnią) badań z zakresu gospodarki mieszkaniowej,
 - prace związane z udoskonalaniem formularzy elektronicznych w kierunku ułatwień dla respondentów, w tym: opracowywanie i aktualizacja treści dodatkowych objaśnień kontekstowych, doprecyzowanie treści pytań i objaśnień budzących wątpliwości sprawozdawców, aktualizacja wykazu najczęściej zadawanych pytań i odpowiedzi (FAQ) dostępnego w Portalu Sprawozdawczym, aktualizacja zawartości i sposobów działania słowników ułatwiających wypełnianie sprawozdań,
 - wdrażanie dobrych praktyk, w tym pochodzących z przeglądów jakości badań.
- Modernizacja Portalu Sprawozdawczego GUS, stanowiącego główny elektroniczny kanał realizacji obowiązków sprawozdawczych.
- Działania zmierzające do umożliwienia przekazywania danych bezpośrednio z systemów informatycznych jednostek sprawozdawczych, w tym:
 - udostępnienie systemu TransGUS, stanowiącego kanał przekazywania w postaci plikowej danych zbiorczych wygenerowanych w systemach informatycznych zarządzanych przez jednostkę sprawozdawczą. Transfer danych tym systemie zapewniono z podmiotów reprezentujących m.in. urzędy marszałkowskie, powiatowe i gminne oraz stowarzyszenia. W ramach rozbudowy realizowanej w 2014 r. wdrożono funkcjonalność autoryzowanej, bezpiecznej wymiany danych między GUS, a inną jednostką. Najbardziej efektywne zastosowanie tego kanału ma miejsce w dwustronnej wymianie informacji z Narodowym Bankiem Polskim.
 - opracowanie propozycji modyfikacji systemów zarządzania turystycznymi obiektami noclegowymi, która umożliwi automatyczne generowanie miesięcznych sprawozdań o wykorzystaniu turystycznego obiektu noclegowego (KT-1) i przesyłanie ich bezpośrednio na portal sprawozdawczy GUS. Dostawcom oprogramowania została przekazana instrukcja

do tworzenia aplikacji generującej automatycznie zawartość sprawozdania KT-1 w formie pliku XML. Prowadzone jest testowanie poprawności działania aplikacji oraz sprawdzanie jakości przekazywanych danych.

Ocena realizacji celów w obszarze

Zoptymalizowanie badań w zakresie ich liczby, częstotliwości, powtarzalności nadal wymaga stałego monitorowania. Redukcja zmiennych wejściowych jest uzależniona nie tylko od wypracowania wspólnej koncepcji przez autorów badań, ale również od uwarunkowań międzynarodowych (np. wymagań Eurostatu). Spodziewanym efektem będzie m.in. ograniczenie redundancji zbierania danych.

Efektom ankietowania przy użyciu kwestionariuszy elektronicznych (metody CAxI) jest skrócenie czasu pracy ankieterów poprzez wyeliminowanie etapu rejestracji danych z kwestionariuszy papierowych.

Zbieranie danych w badaniach ankietowych nowymi kanałami następuje stopniowo, poprzez systematyczne wdrażanie tych metod do nowych badań. W badaniach realizowanych w sposób ciągły stale wzrasta udział metod CAPI, CATI i CAII. Badania realizowane cyklicznie co kilka lat, będą włączane do nowego systemu zbierania danych w najbliższych edycjach, zgodnie z kalendarzem badań. Zastosowanie nowych metod zbierania danych i nowoczesnych urządzeń wspomagających pozwala na bardziej efektywne wykorzystywanie czasu pracy ankieterów oraz wpływa na poprawę jakości zbieranych danych poprzez zastosowanie kontroli w trakcie prowadzenia wywiadu u respondenta (kontrola zakresowa i logiczna).

Wypracowanie modelu wykorzystywania danych typu Big Data pozwoli na analizę dotychczas niezbadanych zjawisk, dostosowanie do zmieniających się potrzeb rynku, rozwój infrastruktury informatycznej, wzrost kompetencji personelu. W tym celu obecne działania koncentrują się na pozyskiwaniu wiedzy oraz wspólnym wypracowywaniu rozwiązań w ramach prac grup międzynarodowych oraz na planowanym projekcie badawczym z udziałem polskich pracowników naukowych.

Rozwój sprawozdawczości elektronicznej poprzez doskonalenie założeń do aplikacji formularzy elektronicznych zwiększył ich funkcjonalność, umożliwiając sprawozdawcom szybsze i łatwiejsze sporządzanie sprawozdań statystycznych oraz eliminację znacznej części popełnianych pomyłek i błędów.

Modernizacja Portalu Sprawozdawczego GUS, przeprowadzona w ramach projektu SISP, polegająca na zwiększeniu jego wydajności i funkcjonalności, m.in. poprzez udostępnienie jednostkom sprawozdawczym narzędzia do zarządzania sprawozdawczością oraz kompletu formularzy elektronicznych, była działaniem wspierającym realizację obowiązku statystycznego.

Przeprowadzona pilotażowo przez jeden z urzędów statystycznych akcja popularyzatorska, mająca na celu zachęcenie większej liczby podmiotów do aktywacji kont w Portalu Sprawozdawczym, nie odniosła oczekiwanego rezultatu. Ze względu na brak reakcji podmiotów na przekazane im pisma oraz znaczną liczbę niedostarczonej korespondencji odsetek aktywowanych kont w stosunku do liczby jednostek, do których akcja została zaadresowana był niewielki.

Następne działania

- Kontynuacja prac nad integracją zmiennych oraz finalizacja prac nad ujednoczeniem przyczyn nieprzeprowadzenia badania.
- Dalsze sukcesywne wdrażanie nowych metod zbierania danych (CAxI) w badaniach ankietowych.
- Prowadzenie działań mających na celu wyeliminowanie lub redukcję zdiagnozowanych problemów, utrudniających realizację badań ankietowych.
- Rozwój prac nad wykorzystaniem Big Data w oficjalnych statystykach, zwłaszcza w kontekście zmian w systemie prawnym umożliwiających ich pozyskiwanie i przetwarzanie.
- Szeroka popularyzacja nowej, opcjonalnej metody automatycznego przekazywania danych ze sprawozdania KT-1; wysyłanie do obiektów turystycznych wykorzystujących tę metodę miesięcznej informacji zwrotnej, pozwalającej na analizę ich działalności na tle podobnych obiektów w województwie i kraju.
- Dalsze prace nad udoskonalaniem formularzy elektronicznych pod kątem ułatwień dla użytkownika, w tym prace nad poprawą funkcjonalności aplikacji służących do kontroli i analizy zebranych danych.
- Organizacja spotkań edukacyjnych dla sprawozdawców, uwzględniających m.in. tematykę formularzy elektronicznych i pozostałych funkcjonalności Portalu Sprawozdawczego, ułatwiających realizację obowiązków sprawozdawczych, w tym przy współpracy z i jednostkami mającymi kontakt z przedsiębiorcami, jak urzędy pracy, ZUS, urzędy skarbowe).
- Rozwój funkcjonalny Portalu Sprawozdawczego GUS i jego modernizacja, zgodna ze zmieniającymi się wymaganiami prawnymi.
- Kontynuacja prac nad szerszym wykorzystaniem danych pochodzących ze źródeł administracyjnych w badaniach statystycznych.
- Podejmowanie dalszych prób dotyczących ograniczenia redundancji zbieranych danych w poszczególnych obszarach tematycznych statystyki.

Cel 4. Zwiększenie wykorzystania źródeł administracyjnych w badaniach statystycznych

Zrealizowane działania rozwojowe

- Opracowanie i wdrożenie zasad postępowania z danymi administracyjnymi, ujętych w dokumencie *Modernizacja procesów pozyskiwania, gromadzenia, udostępniania i opracowania danych z systemów informacyjnych administracji publicznej na potrzeby badań statystycznych*.
- Opracowanie modelu przekształcenia (kontroli i korekty) zbiorów danych administracyjnych w zbiór statystyczny na bazie rozwiązań, wiedzy i doświadczenia zdobytego w ramach prac objętych projektem PSR 2010 i NSP 2011.
- Wprowadzenie zmian organizacyjno-technicznych w obszarze pozyskiwania danych administracyjnych. Odbioru danych z systemów centralnych dokonuje wyłącznie specjalistyczna

jednostka statystyki – Centrum Informatyki Statystycznej, natomiast z systemów rozproszonych (funkcjonujących na poziomie województw, starostw powiatowych i gmin) dane transferowane są bezpiecznym kanałem teleinformatycznym z wykorzystaniem aplikacji internetowej TransGUS.

- Zaadaptowanie rozwiązań zastosowanych w projekcie PSR 2010 i NSP 2011, jako odpowiednich środowisk informatycznych do transferu i gromadzenia danych administracyjnych (źródłowych oraz po kontroli i korekcie):
 - TransGUS – aplikacja internetowa umożliwiająca transfer zbiorów danych do GUS w kanale bezpiecznym SSL v.3 z zastosowaniem szyfrowania kluczem 128 bitów, umożliwiająca w uzasadnionych przypadkach sprawdzenie poprawności struktury przesyłanych plików,
 - Operacyjna Baza Mikrodanych (OBM) – środowisko do gromadzenia, przekształcania w zbiory danych statystycznych i przetwarzania zbiorów identyfikowalnych danych administracyjnych (w tym osobowych),
 - Analityczna Baza Mikrodanych (ABM) – środowisko analityczno-raportowe do gromadzenia, przekształcania i przetwarzania zbiorów nieidentyfikowalnych danych administracyjnych, zagregowanych i po anonimizacji,
 - wykorzystanie środowiska informatycznego do transferu i gromadzenia metainformacji o metodach i regułach wykorzystania, przetwarzania danych, jakości źródeł administracyjnych i zbiorów danych.
- Modyfikacja procesu gromadzenia i aktualizacji informacji o systemach informacyjnych administracji publicznej. Zbudowanie Podsystemu Metainformacji – zewnętrznego (PMZ), z wykorzystaniem nowych rozwiązań opracowanych w Projekcie PSR 2010 i NSP 2011. Nastąpiła zmiana technologii i organizacji procesu zbierania informacji o systemach informacyjnych administracji publicznej, który odbywał się wyłącznie za pomocą aplikacji internetowej udostępnionej prowadzącym systemy. W PMZ zgromadzono blisko 600 opisów systemów informacyjnych administracji publicznej.
- Dokonanie analizy przepisów prawnych regulujących obszar działania innych krajowych urzędów statystycznych oraz przepisów prawa pod kątem możliwości transponowania odpowiednich zapisów w zakresie uprawnień organów statystycznych do gromadzenia danych z dostępnych źródeł administracyjnych, w tym danych osobowych, oraz roli tych organów w kształtowaniu treści i wymogów jakości dla źródeł administracyjnych do projektu ustawy o zmianie ustawy o statystyce publicznej, na etapie jego przygotowywania.
- Realizacja działań związanych z szerszym wykorzystaniem na potrzeby statystyki publicznej zawartości informacyjnej administracyjnych źródeł danych (zwiększenia zakresu danych z dotychczas wykorzystywanych źródeł lub pozyskania nowych źródeł), w tym:
 - prowadzenie uzgodnień z gestorami administracyjnych systemów informacyjnych w sprawie możliwości pełniejszego wykorzystania danych zgromadzonych w tych systemach,
 - realizacja prac metodologicznych mających na celu zwiększenie stopnia wykorzystania zbiorów administracyjnych w badaniach statystycznych, m.in. w meldunku o działalności gospodarczej, rachunkach pracy, badaniu gruntów komunalnych, ruchu budowlanego,
 - weryfikacja zakresu danych pozyskiwanych z systemów administracyjnych oraz przeprowadzenie analizy porównawczej danych jakimi dysponują gestorzy systemów i GUS, wskazanie przyczyn zaistniałych różnic i możliwości ich usunięcia, w celu poprawy jakości

danych administracyjnych, co umożliwi wspomaganie badań realizowanych przez GUS lub zastąpienie ich danymi pozyskiwanymi z systemów informacyjnych administracji publicznej.

Ocena realizacji celów w obszarze

Przygotowana zmiana zapisów do projektu ustawy o zmianie ustawy o statystyce publicznej, polegająca na wyraźnym określeniu roli tych organów w kształtowaniu treści rejestrów administracyjnych i wymogów jakości mających zastosowanie do danych administracyjnych, zwiększa uprawnienia organów statystycznych do gromadzenia danych z dostępnych źródeł administracyjnych.

Stworzenie jednolitego środowiska informatycznego do gromadzenia danych administracyjnych oraz do prowadzenia prac analitycznych i metodologicznych pozwoli na usprawnienie procesu pozyskiwania, gromadzenia, udostępniania i opracowania danych z zachowaniem bezpieczeństwa.

Unifikacja, standaryzacja metodyki przekształcania danych administracyjnych w mikrodane operacyjne (kontrola, normalizacja, standaryzacja i korekta danych), odbywająca się według ustalonego modelu i przyjętych reguł, przyczynia się do podniesienia jakości pozyskiwanych zbiorów, a tym samym ich przydatności w procesie statystycznym.

Przekształcanie zbiorów danych administracyjnych w zbiory danych statystycznych, dokonywane przez jedną wyznaczoną jednostkę statystyki na potrzeby dalszych opracowań i różnych form wykorzystania, zwiększa efektywność procesu przekształcania danych administracyjnych, ich spójność i stopień wykorzystania w badaniach statystycznych.

Zrealizowane działania rozwojowe w zakresie możliwości szerszego wykorzystania danych ze źródeł administracyjnych przyniosły, w zależności od obszaru tematycznego statystyki, efekty w postaci: oceny jakości udostępnionych zbiorów administracyjnych oraz oszacowanie ich przydatności jako źródła danych dla statystyki publicznej, opracowania koncepcji włączenia danych administracyjnych do badań oraz ustalenia katalogu zmiennych niezbędnych do ograniczenia liczby danych pozyskiwanych bezpośrednio od sprawozdawców, jak również opracowania metodyki pozyskiwania danych ze źródeł administracyjnych na potrzeby konkretnych badań.

Następne działania

- Szersze wprowadzanie nowoczesnych rozwiązań teleinformatycznych do pozyskiwania danych z systemów informacyjnych administracji publicznej, w tym sukcesywne wdrażanie formy transferu danych bezpiecznym kanałem teleinformatycznym (np. TransGUS) w celu usprawnienia procesu pozyskiwania przez GUS danych od gestorów systemów centralnych.
- Modernizacja bazy wiedzy o systemach informacyjnych administracji publicznej wykorzystywanej na etapie projektowania badań statystycznych poprzez rozwój Repozytorium Standardów Informacyjnych, które pozwala na rozszerzenie zawartości informacyjnej, m.in. o definicje i źródła definicji cech stosowanych w systemach informacyjnych administracji publicznej oraz umożliwiała prowadzenie prac analitycznych nad oceną jakości nowych źródeł danych dla badań, w tym w obszarze zgodności metodologicznej.
- Współpraca z gestorami systemów informacyjnych administracji publicznej, w oparciu o zmienioną ustawę o statystyce publicznej, w obszarze:
 - określania potrzeb statystyki publicznej,

- zakresu i jakości danych administracyjnych, w tym pozyskiwania danych osobowych,
- pozyskiwania metadanych o systemach informacyjnych, w tym zakresu gromadzonych danych i zgodności metodologicznej rejestrów z systemem statystyki publicznej.
- Kontynuacja prac związanych z wykorzystywaniem danych administracyjnych w badaniach statystycznych.

Cel 5. Rozwój analiz statystycznych; wdrożenie systemu wspomaganie analiz

Zrealizowane działania rozwojowe

- Udostępnienie systemu SWAiD – Działowe Bazy Wiedzy, jako platformy analitycznej wspierającej procesy decyzyjne na różnych poziomach terytorialnych.
- Opracowanie koncepcji zespołów analitycznych, a następnie powołanie Zespołu ds. prac analitycznych.
- Podjęcie prac zmierzających do uruchomienia Portalu Geostatystycznego, który będzie umożliwiał wykonywanie analiz geoprzestrzennych, opartych na danych pochodzących z badań statystycznych.
- Tworzenie nowoczesnego środowiska informatycznego wspierającego realizację badań statystycznych, w tym analizę i rozpowszechnianie danych statystycznych statystyki publicznej (w ramach projektu SISP-2).
- Budowa i rozwijanie kompetencji pracowników służb statystyki publicznej w obszarze prowadzenia analiz poprzez realizację instruktaży, szkoleń wewnętrznych i zewnętrznych.

Ocena realizacji celów w obszarze

Udostępniono użytkownikom platformę analityczną SWAiD – Działowe Bazy Wiedzy, zrealizowaną w ramach projektu SISP, zaliczaną do wysokiej klasy narzędzi o charakterze analitycznym (BI - Business Intelligence). W pierwszej części projektu SISP przygotowano podstawową infrastrukturę i środowisko analityczne SWAiD oraz opublikowano pierwsze zestawy informacji ujęte w czterech wybranych obszarach tematycznych. W ramach projektu SISP-2 rozbudowano infrastrukturę i środowisko analityczne SWAiD, zmodyfikowano model informacyjny systemu, a także opracowano ramowy zakres Działowych Baz Wiedzy (DBW), które prawie w pełni pokrywają obszary programu badań statystycznych polskiej statystyki publicznej.

Właściwy rozwój analiz statystycznych obejmuje nie tylko zapewnienie odpowiednich narzędzi analitycznych, ale także właściwe przygotowanie analityków. W tym celu powołano Zespół ds. prac analitycznych, którego kluczowe zadania związane są z koordynacją prac analitycznych w resorcie statystyki publicznej, wypracowaniem warunków dla tworzenia i funkcjonowania działowych zespołów analitycznych (DZA) oraz wspieraniem wdrażania ZSRBS w ramach programu *Koncepcja organizacji badań statystycznych*.

W pierwszym roku prace skupiały się na stworzeniu warunków dla uruchomienia dziedzinowych zespołów analitycznych oraz wypracowaniu ogólnych zasad ich funkcjonowania. Efektem prac zespołu były:

- szablon kompetencyjny i rozpoczęcie budowy zasobu analitycznego – zebranie i przeanalizowanie informacji o członkach zasobu,
- opracowanie wytycznych dotyczących funkcjonowania dziedzinowych zespołów analitycznych,
- opracowanie koncepcji systemu edukacji zespołów analitycznych,
- przygotowanie planu szkoleń dla członków zasobu analitycznego oraz Zespołu ds. prac analitycznych na 2015 r.

W ramach prowadzonych szkoleń i instruktaży pracownicy poszerzyli wiedzę oraz nabyli kompetencje do prowadzenia analiz i stosowania nowych narzędzi analitycznych.

Przy opracowywaniu zaawansowanych analiz danych wykorzystywane są specjalistyczne programy statystyczne (STATISTICA, SPSS, SAS).

Podjęcie działań związanych z przygotowaniem i realizacją projektu *Portal Geostatystyczny – Faza II* umożliwi użytkownikom dokonywanie zaawansowanych analiz geostatystycznych na bazie wynikowych informacji statystycznych, opracowanych na podstawie danych z PSR 2010 i NSP 2011.

Następne działania

- Promocja SWAID – DBW oraz szkolenia z zakresu jego funkcjonalności i możliwości wykorzystania,
- Rozwijanie i utrwalanie kompetencji analitycznych zdobytych w trakcie szkoleń.
- Podejmowanie dalszych działań na rzecz doskonalenia wiedzy i umiejętności analitycznych służb statystyki publicznej, poprzez inicjowanie szkoleń i wymianę doświadczeń oraz wspieranie jednostek autorskich w przygotowywaniu wysokiej jakości opracowań analitycznych.
- Rozszerzenie funkcjonalności dostępnych w Portalu Geostatystycznym oraz rozbudowa interfejsu pomiędzy Portalem Geostatystycznym a ABM (w wyniku realizacji projektu Portal Geostatystyczny – Faza II).
- Dalsze działania związane z rozbudową Portalu Geostatystycznego w zakresie prowadzenia analiz geoprzestrzennych, w ramach działania *Program Operacyjny Polska Cyfrowa*.
- Kontynuacja prac zmierzających do wdrażania dotychczas niestosowanych narzędzi i metod analizy, służących opracowywaniu pogłębionych analiz w zakresie najważniejszych obszarów społeczno-gospodarczych kraju i regionów.
- Rozszerzanie zakresu tematycznego analiz statystycznych.

Cel 1. Udoskonalenie sposobów i form udostępniania informacji statystycznych

Zrealizowane działania rozwojowe

- Prace nad uatrakcyjnieniem i podniesieniem funkcjonalności udostępnianych produktów statystycznych, w tym:
 - zwiększenie liczby publikacji udostępnianych w formatach umożliwiającym dalsze przetwarzanie,
 - prezentacja zjawisk w ujęciu wskaźnikowym,
 - opracowywanie infografik, folderów okolicznościowych oraz broszur,
 - wdrożenie standardów opracowywania informacji statystycznych przez urzędy statystyczne,
 - zwiększenie liczby publikacji w wersji dwujęzycznej (polsko-angielskiej).
- Udostępnienie użytkownikom w 2013 r. systemu STRATEG, oferującego funkcjonalne narzędzia ułatwiające analizę zjawisk w formie wykresów i map.
- Prace w zakresie budowy bazy Wskaźników Zrównoważonego Rozwoju Kraju, jako narzędzia służącego do udostępniania i prezentacji wskaźników w formie tabelarycznej oraz graficznej.
- Wprowadzenie zmian funkcjonalnych i wizualnych w Portalu Informacyjnym GUS, w tym unowocześnienie interfejsu użytkownika i udoskonalenie wyszukiwarki.
- Udostępnienie zmodernizowanej przeglądarki i wyszukiwarki REGON i TERYT.
- Udostępnienie użytkownikom w 2014 r. Systemu SWAiD, którego zawartość jest rozwijana w ramach prac nad Dziedzinowymi Bazami Wiedzy.
- Modernizacja Banku Danych Lokalnych (BDL) poprzez zmianę platformy bazodanowej oraz budowę Dziedzinowej Bazy Wiedzy Atlas Regionów w oparciu o dane BDL.
- Prace nad budową aplikacji mobilnej, mającej na celu udostępnianie i prezentację danych oraz informacji statystycznych z wykorzystaniem urządzeń i technologii mobilnych.
- Prace nad rozbudową i unowocześnieniem Banku Danych Makroekonomicznych (BDM).
- Prace zmierzające do szerszego zastosowania technologii GIS w prezentowaniu i udostępnianiu wyników badań statystycznych (rozbudowa Portalu Geostatystycznego).
- Opracowanie mechanizmów pozyskiwania opinii o jakości systemu udostępniania informacji statystycznych.
- Pozyskanie i wdrożenie nowych form prezentacji informacji statystycznych (np. emisja treści poprzez systemową sieć ekranów LCD w środkach komunikacji miejskiej w Warszawie).
- Modernizacja informatorów w urzędach statystycznych jako ważnych centrów informacji statystycznych w regionach.

Ocena realizacji celów w obszarze

W zakresie ilości udostępnianych przez statystykę zasobów oraz form prezentowanych danych statystycznych w okresie 2013-2014 r. odnotowano znaczącą poprawę, w tym istotnie zwiększył się zakres informacji prezentowanych w formie bazodanowej oraz innych formatach pozwalających na dalsze przetwarzanie danych. Produkty statystyczne w wersji elektronicznej umożliwiają pobieranie danych i metadanych w formatach umożliwiających ich dalsze wykorzystanie – ułatwiają proces eksploracji, wizualizacji i interpretacji danych podczas prac analitycznych i publikacyjnych, co przyczynia się do szerszego i twórczego wykorzystywania danych statystycznych. Opracowywanie publikacji w jednolity, zestandaryzowany sposób, pozwala odbiorcom danych statystycznych na porównywanie wybranych informacji dla różnych jednostek podziału terytorialnego. W omawianym obszarze nie odnotowano działań niezrealizowanych oraz opóźnionych, a podejmowane działania rozwojowe okazały się skuteczne.

System Wspomagania Analiz i Decyzji – Dziedzinowe Bazy Wiedzy stanowią nowoczesną platformę umożliwiającą dostęp do aktualizowanych na bieżąco informacji pochodzących z systemu statystyki publicznej. Wspierając realizację zadań analitycznych w ramach środowiska wewnętrznego, platforma wspomaga także udostępnianie użytkownikom zewnętrznym danych statystycznych o charakterze publicznym. Prace nad Platformą realizowano w dwóch etapach. W ramach projektu SISP przygotowano podstawową infrastrukturę i środowisko analityczne SWAiD oraz opublikowano pierwsze zestawy informacji, ujęte w czterech obszarach tematycznych: Przekroje terytorialne BDL, Edukacja – Studia wyższe, Przedsiębiorstwa niefinansowe oraz Handel Zagraniczny. W ramach projektu SISP-2 rozbudowano infrastrukturę i środowisko analityczne SWAiD, zmodyfikowano model informacyjny systemu oraz opracowano ramowy zakres Dziedzinowych Baz Wiedzy. DBW udostępniono dzieląc je na cztery grupy: Statystyka wielodziedzinowa (Rachunki narodowe; Nauka, technika i społeczeństwo informacyjne, Przekroje terytorialne BDL (Atlas Regionów), Gospodarka (Ceny, Przedsiębiorstwa niefinansowe, Statystyka krótkookresowa przedsiębiorstw niefinansowych, Rolnictwo, Produkcja przemysłowa, Budownictwo, Handel i usługi, Transport i łączność, Koniunktura gospodarcza, Gospodarka paliwowo-energetyczna, Handel zagraniczny), Społeczeństwo (Demografia, Edukacja, Rynek pracy, Warunki życia ludności, Infrastruktura komunalna i mieszkaniowa, Zdrowie i ochrona zdrowia), Środowisko (Ochrona przyrody, Leśnictwo, Stan i ochrona środowiska). Podstawowym celem SWAiD i DBW jest przygotowanie warunków oraz dostarczenie narzędzi do tworzenia i generowania raportów przez użytkowników. Z punktu widzenia użytkowników zewnętrznych, zaproponowane rozwiązania pozwalają zarówno na modyfikację opublikowanych na stronie internetowej dynamicznych raportów parametryzowanych (na podstawie udostępnionych miar i wymiarów), jak i przygotowywanie raportów konstruowanych przy wykorzystaniu funkcjonalności tablic przestawnych. Dane – w formie tablic, wykresów i map – można wyświetlać bezpośrednio w przeglądarce internetowej, a także eksportować do różnych formatów. W zależności od tematyki, możliwe jest prezentowanie danych rocznych, kwartalnych i miesięcznych. Do każdego kompletu danych przygotowano odpowiedni zestaw metadanych, które dodatkowo opisują prezentowane wielkości i wyjaśniają stosowane pojęcia.

Platforma analityczna SWAiD i DBW jest tym samym odpowiedzią na zapotrzebowanie na nowej klasy systemy informacyjne, które pozwalają dowolnie modelować zakres analizowanych danych, sprzyjając wykorzystywaniu danych statystycznych, np. w procesie podejmowania decyzji.

Nowy system udostępniania danych z BDL ułatwia użytkownikom korzystanie z informacji dostępnych w BDL poprzez zastosowanie nowoczesnego interfejsu, wykorzystującego najnowsze techniki wyszukiwania, pobierania, przetwarzania i prezentowania danych. Zakłada m.in. możliwość:

- korzystania z imiennych kont użytkowników (wraz z obsługą biblioteki wygenerowanych wcześniej zestawień),
- udostępnienia terminarza publikacji informacji (opartego na harmonogramach realizacji poszczególnych badań – źródeł danych),
- korzystania z wyszukiwarek: zakresu przestrzennego i informacyjnego z kontekstowymi podpowiedziami,

Opracowano 5 modułów BDL: Dane dla jednostki podziału terytorialnego, Portret terytorium, Ranking jednostek samorządu terytorialnego, Statystyczne Vademecum Samorządowca, Wskaźniki zrównoważonego rozwoju. Wybrane rozwiązania technologiczne budowanego Atlasu Regionów są spójne z rozwiązaniami przyjętymi w SWAID.

Baza Wskaźników Zrównoważonego Rozwoju Kraju oprócz wskaźników zawierać będzie także zestaw metadanych, w tym tzw. metryki wskaźników, obejmujące m.in. definicje, wyjaśnienia metodologiczne, znaczenie dla zrównoważonego rozwoju, monitorowane cele oraz obszary tematyczne odpowiadające tematom monitorującym zrównoważony rozwój w Unii Europejskiej. Budowa bazy znajduje się w fazie końcowej; baza została zasilona danymi dla wskaźników zrównoważonego rozwoju w ramach trzech modułów: krajowego, regionalnego i lokalnego. Obecnie modyfikowane są rozwiązania w zakresie jej funkcjonalności po wstępnym testowaniu proponowanych rozwiązań technicznych.

System STRATEG, stanowiący źródło dostępu do kompleksowego zestawu wskaźników wykorzystywanych do monitorowania realizacji strategii obowiązujących w Polsce i UE oraz do danych statystycznych istotnych dla realizacji polityki spójności, odpowiada na potrzeby informacyjne wynikające z programowania i monitorowania polityki rozwoju. Uzupełnieniem danych liczbowych są definicje pojęć i informacje metodologiczne oraz raporty i analizy tematyczne. Wraz z bogatym zestawem bazodanowym STRATEG oferuje funkcjonalne narzędzia ułatwiające analizę zjawisk w formie wykresów i map.

Nowy Portal Informacyjny GUS dostarcza użytkownikom wielu funkcjonalności, m.in.:

- ułatwia dostęp do zasobów informacji statystycznych, gromadzonych i publikowanych w Internecie przez instytucje zewnętrzne. Służy do tego System Informacji Skierowującej (SISk), oferujący zintegrowany z Portalem Informacyjnym katalog linków i wyszukiwarkę internetową,
- zapewnia m.in. dostęp do nowej Platformy analitycznej SWAID, systemu STRATEG, nowej aplikacji Regon, oraz systemu obsługującego wymianę danych i metadanych statystycznych – GUS SDMX,
- jest zintegrowany z Repozytorium Standardów Informacyjnych i Systemem Metadanych Statystycznych,
- jest responsywny (pozwala stronie internetowej dostosowywać się do rozdzielczości, w której jest przeglądana) oraz dostosowany dla osób niepełnosprawnych,
- umożliwia użytkownikom zapisanie się na dowolną kategorię Newsletter'a,
- pozwala na prezentację informacji statystycznych w różnorodnych, nowoczesnych formach, np. wykresów dynamicznych (widżetów).

Udostępniony użytkownikom na Portalu Informacyjnym GUS System Informacji Skierowującej jest narzędziem umożliwiającym łatwe dotarcie do zasobów informacji statystycznych w innych urzędach i instytucjach w Polsce i na świecie. Użytkownik może skorzystać z przygotowanego w tym celu tematycznego katalogu linków lub z wyszukiwarki, która pozwala na pełnotekstowe przeszukiwanie treści dostępnych na stronach internetowych instytucji zewnętrznych, udostępniających dane statystyczne.

Prowadzone działania w zakresie Banku Danych Makroekonomicznych pozwolą dodatkowo udoskonalić formy i sposoby udostępniania informacji statystycznej. Docelowo użytkownik będzie miał dostęp do wszystkich informacji zawartych w rocznikach statystycznych i innych opracowaniach. Dzięki wykorzystaniu aplikacji internetowej do udostępniania danych, sposób ich prezentacji będzie dostosowany do indywidualnych potrzeb różnych użytkowników (funkcjonalności tej nie posiadają obecne gotowe opracowania).

Przedstawiając działania rozwojowe zmierzające do udoskonalenia sposobów i form udostępniania danych, poza opisanymi powyżej należy wymienić także przygotowanie i udostępnienie aplikacji GIS Portal Geostatystyczny pozwalającej na prezentację wyników spisów powszechnych PSR 2010 i NSP 2011 oraz danych z Banku Danych Lokalnych w ujęciu przestrzennym. Realizacja projektu Portal Geostatystyczny – Faza II umożliwi użytkownikom dokonywanie zaawansowanych analiz geostatystycznych na bazie wyników informacji statystycznych, opracowanych na podstawie danych pozyskanych w PSR 2010 i NSP 2011.

Następne działania

- Dalszy rozwój Platformy Analitycznej SWAiD – Dziedzinowych Baz Wiedzy:
 - sukcesywne uzupełnianie opublikowanego zakresu danych oraz zapewnienie ich aktualizacji (dane liczbowe i metadane);
 - stopniowe wzbogacanie udostępnionego zestawu Dziedzinowych Baz Wiedzy o kolejne bazy w celu zapewnienia użytkownikom dostępu do jak najszerszego zakresu danych i informacji statystycznych pozyskiwanych i udostępnianych na podstawie programu badań statystycznych polskiej statystyki publicznej,
- Systematyczne uzupełnianie funkcjonalności systemu Banku Danych Lokalnych, w tym w obszarze graficznej wizualizacji danych oraz dostępu do podstawowych opcji analitycznych,
- Opracowanie systemu informowania użytkowników o zmianach lub/aktualizacji oferty informacyjnej GUS oraz rozwoju interaktywnych narzędzi udostępniania danych.
- Rozbudowa Portalu Informacyjnego GUS (PI GUS) o nowe funkcjonalności oraz dostosowywanie do aktualnych potrzeb. Planowane jest m.in.:
 - uruchomienie animowanych wykresów dla podstawowych wielkości,
 - zwiększenie liczby danych prezentowanych w postaci graficznej np. wykresów, tabel lub map zasilanych z baz danych,
 - rozbudowanie zakładki *Podstawowe dane według obszarów tematycznych*,
 - przygotowywanie publikacji w formie elektronicznej lub artykułów na stronie internetowej, ilustrowanych automatycznie aktualizowanymi wykresami, mapami lub zestawieniami dynamicznymi, generowanymi na podstawie informacji z baz danych,

- wdrożenie mechanizmu pobierania z publikacji w formacie PDF tablic w formacie Excela.
- przygotowanie sond tematycznych w formie Quizu, które będą umożliwiały uzyskanie opinii użytkowników na temat prezentowanych na portalu publikacji, opracowań czy zestawień.
- zastosowanie interfejsów programistycznych (API), umożliwiających automatyczne pobieranie danych z PI GUS.
- Aktualizowanie katalogu w ramach SISK, modernizowanie i dodawane nowych elementów, wraz ze zmieniającym się otoczeniem sieciowym.
- Dalsza rozbudowa zakresu informacyjnego i funkcjonalności bazy danych BDM (m.in. rozbudowa aplikacji umożliwiających automatyczny import danych ze źródeł internetowych oraz udostępnienie prostych narzędzi do analizy danych i prognoz),
- Przetestowanie, wprowadzenie niezbędnych modyfikacji, uzupełnień i aktualizacji, a następnie udostępnienie bazy Wskaźników Zrównoważonego Rozwoju Kraju na PI GUS.
- Dalsze działania (w ramach Programu Operacyjnego Polska Cyfrowa) związane z rozbudową Portalu Geostatystycznego w zakresie prezentowania i udostępniania wyników badań statystycznych w ujęciu przestrzennym.
- Poszukiwanie nowatorskich rozwiązań w zakresie udostępniania informacji statystycznych.

Cel 2. Udostępnianie produktów statystycznych w dostosowaniu do potrzeb określonych grup odbiorców, w tym mediów

Zrealizowane działania rozwojowe

- Działania monitorujące zapotrzebowanie na produkty statystyczne oraz podjęcie prac nad stworzeniem zintegrowanego systemu diagnozowania potrzeb użytkowników.
- Opracowanie jednolitej typologii grup użytkowników.
- Intensyfikacja bezpośrednich kontaktów pracowników statystyki publicznej z odbiorcami.
- Dostosowanie formy i tematyki tworzonych publikacji i opracowań do potrzeb odbiorców, w tym:
 - Podejmowanie, w odpowiedzi na zapotrzebowanie instytucji i władz lokalnych w regionach, wspólnych z nimi przedsięwzięć publikacyjnych,
 - opracowywanie zestawu informacji na zamówienie, np. terenowych organów administracji publicznej czy władz samorządowych,
 - opracowywanie informacji dla mediów centralnych i lokalnych, z uwzględnieniem ich specyfiki.
 - Działania edukacyjne kierowane do konkretnej odbiorcy, ze szczególnym uwzględnieniem projektów edukacyjnych dla dzieci i młodzieży.

Ocena realizacji celów w obszarze

W 2013 r. przeprowadzono pierwszą edycję badania satysfakcji z elementami badania potrzeb użytkowników korzystających z informacji statystycznych. Opracowana po *badaniu Analiza wyników badania satysfakcji z elementami badania potrzeb użytkowników korzystających z informacji statystycznych w roku 2013* i wynikające z niej wnioski, stanowią wytyczne dla jednostek służb statystyki publicznej do udoskonalania usług i produktów statystycznych.

Ponadto, podejmowane były inne działania zmierzające do rozpoznania potrzeb użytkowników, jak: ankiety satysfakcji i potrzeb realizowane lokalnie przez urzędy statystyczne, ankieta satysfakcji w BDL.

W ramach prac Zespołu ds. ZSRBS podjęto prace zmierzające do ujednoczenia i usystematyzowania procesu specyfikacji potrzeb użytkowników. Opracowano *Metodykę diagnozowania potrzeb użytkowników*, zgodnie z którą informacje o potrzebach będą zbierane kompleksowo, ze wszystkich dostępnych źródeł, według standardowego modelu opisu potrzeby, oraz gromadzone i analizowane w dedykowanym systemie informatycznym. Metodyka została zaakceptowana przez Kierownictwo Urzędu. Trwają prace nad ustaleniem sposobu i narzędzi monitorowania wykorzystania zasobów statystyki publicznej, udostępnionych na jej stronach internetowych oraz przygotowaniem założeń funkcjonalnych do systemu wspomagającego proces specyfikacji potrzeb użytkowników (SSPU).

W latach 2012-2014, zgodnie z przyjętym planem rozwoju, nastąpiła intensyfikacja bezpośrednich kontaktów służb statystyki publicznej z odbiorcami danych i informacji statystycznych. Organizowano spotkania, dni otwarte GUS z okazji Dnia Statystyki Polskiej, obsługiwano wizyty uczniów i studentów. Przedstawiciele GUS i US uczestniczyli w konferencjach, debatach, grupach roboczych, forach środowiskowych, targach pracy itp. Kontakty te przyczyniły się do poznania zainteresowań oraz oczekiwań odbiorców w zakresie produktów i usług statystycznych oraz wpłynęły na zacieśnienie współpracy z otoczeniem. Nastąpił rozwój współpracy jednostkami administracji rządowej i samorządowej, m.in. w celu zapewnienia tym instytucjom danych statystycznych niezbędnych do realizacji ich zadań statutowych oraz tworzenia i monitorowania polityk rozwoju. Nie odnotowano działań niezrealizowanych oraz opóźnionych, a podejmowane działania rozwojowe okazały się skuteczne.

Mając na uwadze stały rozwój tej współpracy oraz udoskonalanie oferty informacyjnej statystyki publicznej i sposobów udostępniania informacji, w ramach prac Zespołu ds. ZSRBS opracowana została *Strategia komunikacji statystyki z otoczeniem*, zawierająca m.in. analizę otoczenia, analizę działań komunikacyjnych obecnie prowadzonych przez statystykę oraz cele i propozycję nowych działań komunikacyjnych. Istotnym składnikiem strategii jest opracowana typologia grup użytkowników w procesie komunikacji statystyki publicznej z otoczeniem, która ułatwia działania zmierzające do zróżnicowania formy i sposobu udostępniania informacji statystycznej w zależności od rodzaju (typu) użytkowników (grup). Założenia strategii znajdują odzwierciedlenie w planie wdrożeniowym.

Następne działania

- Przygotowanie kolejnej edycji badania satysfakcji i potrzeb użytkowników korzystających z informacji statystycznej, w oparciu o doświadczenia zebrane w pierwszej edycji badania.
- Etapowe wdrażanie procesu diagnozowania potrzeb użytkowników informacji statystycznych, zgodnie z opracowaną metodyką.
- Opracowanie zasad i koordynowanie obecności GUS i urzędów statystycznych na portalach społecznościowych.
- Aktywne poszukiwanie nowych platform komunikacji z odbiorcami.
- Poszerzanie i spersonalizowanie oferty edukacyjnej dla zorganizowanych grup uczniów oraz studentów odwiedzających GUS.
- Kontynuacja działań w zakresie organizacji Dni Otwartych oraz innych spotkań z odbiorcami zewnętrznymi, w celu zapoznania użytkowników z działalnością i ofertą informacyjną statystyki publicznej, jak również możliwości poznania oczekiwań i potrzeb użytkowników.
- Rozwój współpracy z mediami, w tym rozszerzenie bazy mediów o lokalne portale i serwisy internetowe.
- Realizowanie zadań wspólnych z odbiorcami na rzecz dostosowania produktów do potrzeb odbiorców.
- Kontynuacja rozbudowy oferty informacyjnej (dane i metadane), zgodnie ze zgłaszanymi potrzebami informacyjnymi.
- Rozbudowa modułu Statystyczne Vademecum Samorządowca w Przekrojach Terytorialnych BDL – w ramach SWAiD – o pozostałe profile (gminny, powiatowy).

Cel 3. Zbudowanie systemu statystycznych informacji przestrzennych

Zrealizowane działania rozwojowe

- Kontynuacja prac nad budową i wdrożeniem systemu statystycznych informacji przestrzennych, który umożliwi, w oparciu o dane przestrzenne, tworzenie zharmonizowanych operatów do badań statystycznych. Planuje się, aby w przyszłości wszystkie dane statystyczne miały odniesienie do punktu adresowego zlokalizowanego w przestrzeni.
- Udział w budowie krajowej infrastruktury danych przestrzennych opartej na INSPIRE, tj. na dyrektywie 2007/2/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 14 marca 2007 r. ustanawiającej infrastrukturę informacji przestrzennej we Wspólnocie Europejskiej. Ustawą transponującą dyrektywę do prawa polskiego jest ustawa z dnia 4 marca 2010 r. o infrastrukturze informacji przestrzennej (Dz.U. 2010 Nr 76 poz. 489).
- Prace nad rozwojem operatów do badań poprzez dopisanie do adresów współrzędnych geograficznych.

Ocena realizacji celów w obszarze

W celu rozwoju, modernizacji oraz dostosowania procesu udostępniania informacji statystycznych do potrzeb interesariuszy wdrażane są działania związane z łączeniem danych statystycznych z ich odniesieniem przestrzennym. Służą do tego przestrzenne bazy adresowe (PBA) zawierające odniesienie przestrzenne (współrzędne x , y) punktów adresowych zintegrowanych z Krajowym Rejestrem Urzędowym Podziału Terytorialnego Kraju TERYT. Odzwierciedlają położenie w terenie każdego budynku mieszkalnego lub budynku, w którym znajduje się przynajmniej jedno mieszkanie. Zawierają również granice podziału statystycznego w zakresie obwodów spisowych i rejonów statystycznych. Działania związane z prowadzeniem oraz bieżącą aktualizacją PBA realizowane są przy użyciu specjalistycznych narzędzi GIS przez operatorów w urzędach statystycznych i ich oddziałach, w oparciu o informację różnicową z systemu NOBC. Działania te prowadzone są z częstotliwością kwartalną – w zakresie punktów adresowych oraz roczną – w zakresie podziału statystycznego. Proces koordynowania prac, uspoźnienia i integrowania oraz archiwizacji danych prowadzony jest centralnie.

Informacja wygenerowana z PBA stanowi podstawę tworzenia zharmonizowanych operatów do badań statystycznych, umożliwiających zbieranie danych i prezentowanie wyników w odniesieniu do punktu adresowego. Na podstawie danych z PBA oraz współrzędnych pozyskanych z Państwowego Zasobu Geodezyjnego i Kartograficznego z Głównego Urzędu Geodezji i Kartografii rozpoczęto proces identyfikacji przestrzennej adresów wykazanych w BJS. Celem przeprowadzonych działań była jednoznaczna identyfikacja adresowa zgodna ze słownikami Systemów SIMC i ULIC rejestru TERYT. Proces przypisania współrzędnych udało się uzyskać dla około 90% adresów z BJS.

Od kilku lat w statystyce publicznej widoczny jest znaczny wzrost wykorzystania technologii GIS. Stan ten został pośrednio wymuszony poprzez uregulowania prawne na szczeblu europejskim. W 2007 r. została przyjęta dyrektywa 2007/2/WE Parlamentu Europejskiego i Rady ustanawiająca infrastrukturę informacji przestrzennej we Wspólnocie Europejskiej (zwana Dyrektywą INSPIRE). W Polsce transpozycją tej dyrektywy jest ustawa z dnia 4 marca 2010 r. o infrastrukturze informacji przestrzennej (ustawa o IIP).

Z uwagi na fakt, iż Prezes GUS jest organem wiodącym dla dwóch tematów danych przestrzennych z załącznika III Dyrektywy INSPIRE, oraz w celu realizacji wymogów Dyrektywy INSPIRE, zarejestrowano następujące zbiory danych w ewidencji zbiorów i usług danych przestrzennych: rejonów statystyczne i obwody spisowe (w ramach tematu jednostki statystyczne), jednostki statystyczne NTS [Nomenklatura Jednostek Terytorialnych do Celów Statystycznych] (w ramach tematu jednostki statystyczne), rozmieszczenie ludności (demografia). W Portalu Geostatystycznym uruchomiono następujące usługi INSPIRE: wyszukiwania, przeglądania i pobierania. Opublikowane w formacie GML dane są zharmonizowane i zgodne z ostateczną (3.0) wersją specyfikacji danych INSPIRE dla tematów: dane przestrzenne, jednostki statystyczne oraz rozmieszczenie ludności (demografia).

Działania związane z budową systemu statystycznych informacji przestrzennych, przy wykorzystaniu technologii GIS, mają znaczący wpływ na usprawnienie procesu oraz zwiększenie zakresu pozyskiwanych informacji i metainformacji statystycznych w odniesieniu przestrzennym przez użytkowników danych. Należy podkreślić, że siła i unikalność procesu wynika z charakteru danych statystycznych podlegających agregacji i prezentacji (uprzestrzennione dane jednostkowe objęte tajemnicą statystyczną), będących w posiadaniu jedynie służb statystyki publicznej.

Następne działania

- Usprawnienie procesu i narzędzi informatycznych wspomagających proces bieżącej aktualizacji przestrzennej bazy punktów adresowych (działanie w ramach projektu Portal Geostatystyczny – Faza II).
- Uzupełnienie lokalizacji przestrzennej dla adresów jednostek statystycznych, dla których w dotychczasowych działaniach nie udało się ustalić lokalizacji oraz opracowanie i uzgodnienie procedury bieżącej aktualizacji współrzędnych w operatach.
- Wdrożenie (w ramach realizacji projektu Portal Geostatystyczny – Faza II) rozwiązań usprawniających procesy współpracy z regionalnymi urzędami statystycznymi w zakresie prowadzenia PBA. Planowana jest konsolidacja i uspoźnienie baz danych geoprzestrzennych, wspierających badania statystyczne poprzez automatyzację procesów centralizacji zasobu danych przestrzennych, stworzonych i utrzymywanych przez statystykę publiczną (statystycznych punktów adresowych oraz granic podziału statystycznego).
- Modernizacja istniejących oraz uruchomienie nowych usług danych przestrzennych (w ramach projektu Portal Geostatystyczny – Faza II). Wszystkie usługi dostosowane będą do aktualnych wersji standardów OGC/ISO oraz specyfikacji technicznych INSPIRE.
- Dalsze działania związane z rozbudową Portalu Geostatystycznego, w tym działania zmierzające do rozwoju systemu statystycznych informacji przestrzennych (w ramach działania *Program Operacyjny Polska Cyfrowa*).

Cel 1. Dostosowanie systemu zarządzania organizacją do procedur kontroli zarządczej oraz przyjętego modelu procesu produkcji statystycznej

Zrealizowane działania rozwojowe

- Dostosowanie regulacji wewnętrznych do wymagań przepisów prawa w zakresie standardów kontroli zarządczej.
- Wprowadzenie regulacji umożliwiających efektywne wykorzystanie środków finansowych.
- Monitorowanie wykonania celów postawionych w danym okresie czasu przed departamentami/biurami GUS oraz jednostkami organizacyjnymi statystyki publicznej.
- Przystąpienie GUS w 2014 r. do projektu współfinansowanego ze środków Unii Europejskiej *Procesy, cele, kompetencje – zintegrowane zarządzanie w urzędzie*.

W projekcie, w zakresie zarządzania procesowego, realizowane są m. in. następujące działania:

- identyfikacja kluczowych procesów w urzędzie,
 - mapowanie minimum dziesięciu wybranych, kluczowych procesów,
 - optymalizacja pięciu kluczowych procesów oraz zbadanie ich pod kątem alokacji zasobów.
- Wdrożenie w jednostkach organizacyjnych służb statystyki publicznej Systemu Informacyjnego Intranet (SII).

Składa się on z Systemu Elektronicznego Obiegu Dokumentów (SEOD) i Portalu Korporacyjnego (PK). Do realizacji elektronicznego zarządzania dokumentacją w jednostkach organizacyjnych wykorzystuje się aplikację eBiuro, do której dostęp z poziomu witryny intranetowej mają wszyscy pracownicy jednostek organizacyjnych. W jednostkach organizacyjnych służb statystyki publicznej obowiązuje elektroniczne zarządzanie dokumentacją (EZD), jako podstawowy sposób wykonywania czynności kancelaryjnych, dokumentowania przebiegu załatwiania i rozstrzygania spraw oraz gromadzenia i tworzenia dokumentów.
 - Realizacja działań związanych z profilaktyką przeciwdziałania niepożądanym zjawiskom w GUS i urzędach statystycznych, m.in. poprzez:
 - wprowadzenie regulacji wewnętrznych (np. *Procedura Antydyskryminacyjna i Antymobbingowa, Procedura antykorupcyjna, Zasady kontroli zarządczej*),
 - organizowanie szkoleń wewnętrznych oraz uczestnictwo w szkoleniach zewnętrznych, np. z zakresu równego traktowania, przeciwdziałania korupcji, przestrzegania zasad służby cywilnej,
 - zamieszczenie na stronie intranetowej Urzędu materiałów prezentujących standardy działania obowiązujące w jednostkach służb statystyki publicznej.

Ocena realizacji celów w obszarze

W Głównym Urzędzie Statystycznym, zgodnie z wymogami prawa i standardów kontroli zarządczej, zostały wprowadzone regulacje dotyczące podziału kompetencji, odpowiedzialności i zakresu zadań jednostek organizacyjnych jak i poszczególnych pracowników. Ustanowione zostały adekwatne mechanizmy kontroli zarządczej zapewniające realizację celów oraz obiektywne określenie ich realizacji.

Celem projektu *Procesy, cele, kompetencje – zintegrowane zarządzanie w urzędzie* jest wzrost jakości zarządzania w administracji rządowej poprzez wprowadzenie i doskonalenia zarządzania procesowego, przez cele i przez kompetencje, wypracowanie rekomendacji w zakresie optymalnej struktury organizacyjnej i alokacji zasobów w badanych procesach oraz wdrożenie w komórkach obsługowych wybranych usprawnień wypracowanych w ramach projektu Akademii Zarządzania Publicznego II etap. Dla każdego z działań przewidziano warsztaty oraz bezpośrednie wsparcie doradcze (konsultacje indywidualne, spotkania).

System Informacyjny Intranet, stanowiący podsystem Systemu Informacyjnego Statystyki Publicznej, łączy funkcje realizowane przez Portal Korporacyjny i Systemem Elektronicznego Obiegu Dokumentów. Podstawowym celem zbudowania SII jest udostępnienie pracownikom jednostek statystyki publicznej nowoczesnego i wydajnego środowiska wspomagającego pracę. System Informacyjny Intranet realizuje podstawowe założenia związane z:

- obsługą pism i spraw w jednostkach statystyki publicznej,
- polepszeniem dostępu do wewnętrznej informacji urzędowej i wybranej informacji zewnętrznej,
- usprawnieniem pracy grupowej,
- zarządzaniem procesami pracy.

Wyeliminowanie w procesach biurowych konieczności wytwarzania, kopiowania i dystrybuowania dokumentów w postaci papierowej, sprzyja ograniczaniu kosztów obsługi obiegu dokumentów, przyspieszeniu obiegu spraw oraz zwiększeniu bezpieczeństwa dokumentów, dzięki wprowadzeniu kontroli całego procesu. SII zapewnia szybki dostęp do dokumentów przechowywanych w formie elektronicznej i łatwość ich przetwarzania. Dodatkowo zapewnia możliwość jednoczesnej pracy wielu osób z tym samym dokumentem oraz pozwala na zarządzanie procesami pracy, zgodnie z procedurami jednostek statystyki publicznej.

Następne działania

- Wprowadzenie we wszystkich jednostkach statystyki publicznej formalnych procedur dotyczących identyfikacji oraz analizy ryzyka, w tym jego oceny.
- Wprowadzenie systemu dokumentowania procesu identyfikacji i analizy ryzyka.
- Dalsze prace związane z projektem *Procesy, cele, kompetencje – zintegrowane zarządzanie w urzędzie* i ostateczne jego zakończenie w 2015 r.
- Rozwój Systemu Informacyjnego Intranet (SII), w tym systemu SEOD i PK.
- Kontynuacja usprawniania systemu zarządzania organizacją poprzez wdrażanie procedur kontroli zarządczej.

Cel 2. Opracowanie i wdrożenie nowoczesnego systemu zarządzania kadrami służb statystyki publicznej w oparciu o model kompetencji

Zrealizowane działania rozwojowe

- Wdrożenie w Głównym Urzędzie Statystycznym modelu zarządzania kompetencjami w obszarach:
 - **Strategia GUS:** Model kompetencyjny z założenia ma wspierać realizację strategii organizacji, w której jest wdrażany. Kompetencje pracowników mają odpowiadać bieżącym potrzebom, ale także pomóc w realizacji nowych zadań, które będą stawiane przed nimi w kolejnych latach. Model został więc skonstruowany z uwzględnieniem strategii GUS (*Kierunki rozwoju*), regulacji prawnych dotyczących służby cywilnej (Ustawa o służbie cywilnej wraz z aktami wykonawczymi), a także oceny ze strony kadry kierowniczej Urzędu, w zakresie wyzwań czekających w najbliższych latach pracowników.
 - **Rekrutacja i selekcja:** Wiedza i kompetencje zamieszczone w profilu kompetencyjnym, mają odzwierciedlenie w opisach stanowisk pracy a następnie w ogłoszeniu o naborze. Ponadto rozmowa kwalifikacyjna jest prowadzona z uwzględnieniem wywiadu kompetencyjnego (behawioralnego), pomocnego w weryfikacji deklarowanych przez kandydata umiejętności i kompetencji.
 - **System szkoleń:** Model kompetencyjny pozwala na zebranie informacji na temat aktualnego zapotrzebowania pracowników (bilans kompetencyjny - Indywidualne Programy Rozwoju Zawodowego) oraz na zbadanie deficytów kompetencji na poziomie całej organizacji (monitoring, analiza całościowej dokumentacji ocen okresowych), które mogą wpłynąć na realizację strategii organizacji.
 - **Oceny okresowe:** Profile kompetencyjne w GUS zostały zbudowane w taki sposób, że kompetencje bezpośrednio przekładają się na kryteria oceny okresowej, której pracownicy korpusu służby cywilnej podlegają na mocy Ustawy z dnia 21 listopada 2008 o służbie cywilnej (Dz. U. z 2014 r. poz. 1111 z późn. zm.).
 - **IPRZ (Indywidualne Programy Rozwoju Zawodowego):** Przy określaniu obszarów wiedzy, umiejętności i kompetencji wymagających doskonalenia, w pierwszej kolejności uwzględnia się kompetencje zawarte w profilu przypisanym do stanowiska zajmowanego przez pracownika. Możliwy jest również rozwój kompetencji które nie są zawarte profilu (np. w związku z planowanym awansem). Narzędziem pomocniczym przy tworzeniu IPRZ są informacje uzyskane podczas bilansów kompetencyjnych.
- Wykorzystanie modelu zarządzania przez kompetencje do przeprowadzania rekrutacji wewnętrznej i zewnętrznej oraz selekcji pracowników (od lutego 2013 r. wszystkie rozmowy kwalifikacyjne w GUS przeprowadzane są w oparciu o kompetencje zawarte w profilach kompetencyjnych uwzględnionych w opisach stanowisk pracy).
- Wdrażanie systemu motywowania pracowników.

Biorąc pod uwagę jak ważnym aspektem w procesie motywowania jest tzw. motywacja wewnętrzna, związana m.in. z dążeniem do rozwoju, pozyskaniem uznania, poczuciem odpowiedzialności i swobody działania, niezbędne jest umożliwienie pracownikom zaspokojenia ich potrzeb w tym zakresie, a także wykorzystanie ich potencjału. Taką możliwość daje udział

w różnego rodzaju projektach realizowanych w Urzędzie. Uczestnictwo w działaniach związanych z projektem daje pracownikowi szansę na wykonywanie nowych, bardziej odpowiedzialnych zadań, wykorzystywanie własnych pomysłów, poszerzenie posiadanej wiedzy oraz zdobycie nowych umiejętności i doświadczeń, a także satysfakcję z pomyślnie zakończonych kolejnych etapów projektu. Udział w projekcie może być również elementem brany pod uwagę w przypadku wystąpienia z wnioskiem o awans, zwiększenie wynagrodzenia lub zmianę stanowiska pracy. W przypadku, gdy pozwolą na to możliwości finansowe Urzędu, pracownicy uczestniczący w projektach mogą, zgodnie z obowiązującymi przepisami w tym zakresie, otrzymać odpowiedni dodatek zadaniowy lub nagrodę z tytułu realizacji dodatkowych zadań związanych z projektem.

Pracownicy jednostek statystyki publicznej mogą podnosić swoje kompetencje również w ramach przygotowanych dla nich ścieżek rozwojowych.

- Tworzenie i wdrażanie mechanizmów mających na celu utrzymanie wysoko wykwalifikowanej kadry.

W roku 2012 i 2014 zorganizowano sesje Development Center(DC), w których uczestniczyło 59 pracowników służb statystyki publicznej. Sesje DC to metoda oceny kompetencji i potencjału rozwojowego pracowników w odniesieniu do obecnych jak i przyszłych zadań oraz planowania ścieżek ich rozwoju. Podczas sesji DC badane były kompetencje istotne z punktu widzenia rozwoju menadżerów oraz pracowników GUS i urzędów statystycznych, wynikające z opracowanych profili kompetencyjnych, m.in.: kierowanie pracownikami, decyzyjność, rozwiązywanie problemów, zarządzanie strategiczne, komunikacja interpersonalna, orientacja na cele, współpraca w zespole, myślenie analityczne, koordynowanie, kreatywność i otwartość na zmiany. Po przeprowadzonych sesjach DC opracowano indywidualne plany rozwoju, które uwzględniają zarówno wskazówki rozwojowe zawarte w raportach indywidualnych każdego uczestnika DC, jak i potrzeby szkoleniowo-rozwojowe uznane za istotne przez samego pracownika oraz jego przełożonego.

- Opracowanie i wdrażanie systemu oceny potencjału zasobów kadrowych.

W celu uzyskania pełniejszego obrazu kompetencji pracowników Urzędu, GUS wdrożył dodatkową (poza obowiązkową w służbie cywilnej oceną okresową, dokonywaną co dwa lata) ocenę roczną – bilans kompetencyjny. Bilans kompetencyjny przeprowadzono dotychczas dwukrotnie – we wrześniu 2013 i 2014 roku, przy zastosowaniu opracowanej na jego potrzeby aplikacji. Pozwolił on pracownikom różnych szczebli na praktyczne zapoznanie się z modelem i jego narzędziami, bez konsekwencji związanych z oceną okresową.

Ocena realizacji celów w obszarze

Dzięki wdrożeniu modelu zarządzania kompetencjami, a w szczególności dzięki opracowaniu profili kompetencyjnych dla określonych grup stanowisk (w GUS funkcjonuje 20 profili kompetencyjnych, dla urzędów statystycznych stworzono 10), możliwe stało się w GUS (oraz częściowo w urzędach statystycznych), zintegrowanie dotychczas prowadzonej polityki personalnej ze zdefiniowaną misją i wizją statystyki publicznej. Ponadto, szeroko pojęte zarządzanie kadrami w większym stopniu wspiera realizację celów strategicznych statystyki publicznej. Pozwala to na poprawę relacji w organizacji, wspiera komunikację oraz ułatwia planowanie działań rozwojowych i kierunków planowania dalszej kariery. Przede wszystkim umożliwiała jednak, w przypadku nowych pracowników, rekrutowanie osób

o wymaganych na danym stanowisku kompetencjach, a w przypadku osób już zatrudnionych, dzięki zdiagnozowaniu luk i nadwyżek kompetencyjnych, rozwijanie posiadanych kompetencji w kierunku zgodnym z potrzebami organizacji.

Wdrożenie systemu motywacyjnego oraz działania mające na celu zatrzymanie wysoko wykwalifikowanej kadry wpływają pozytywnie na zmniejszenie fluktuacji kadr i zwiększenie satysfakcji z wykonywanej pracy, co bezpośrednio przekłada się na jej jakość.

Udział pracowników jednostek statystyki publicznej w adresowanych do nich działaniach edukacyjnych, uwzględniających ścieżki rozwojowe, stanowi pozafinansowe narzędzie motywacji kadr statystyki publicznej. Oferta edukacyjna jest ściśle powiązana ze zdiagnozowanymi potrzebami pracowników i umożliwi pełniejsze dostosowanie działań do oczekiwań ich beneficjentów.

Podjęte działania w ramach sesji Development Center miały na celu ocenę potencjału oraz zapewnienie możliwości rozwoju wysoko wykwalifikowanych pracowników, a w konsekwencji usprawnienie realizowanych przez nich zadań, nakreślenie ścieżek kariery i silniejsze związanie ich ze statystyką publiczną.

W Programie Zarządzania Zasobami Ludzkimi, w ramach priorytetu *Doskonalenie systemu motywacji w celu optymalnego wykorzystania potencjału pracowników i zmniejszenia fluktuacji kadr*, jednym z celów jest opracowanie i wdrożenie nowoczesnego systemu motywacyjnego dla pracowników. W tym celu określono następujące działania:

- opracowanie, wdrożenie i monitoring zasad awansowania,
- monitoring procesu przyznawania nagród pieniężnych pracownikom GUS za szczególne osiągnięcia w pracy zawodowej,
- wprowadzenie systemu bieżącej informacji zwrotnej,
- monitoring i aktualizacja etatyżacji finansowej,
- monitoring zasad i organizacji elastycznych form zatrudnienia i czasu pracy,
- wdrożenie zasad organizowania naborów wewnętrznych w jednostkach statystyki publicznej,
- zwiększenie znaczenia ocen w służbie cywilnej w procesie zarządzania zasobami ludzkimi (powiązanie ocen z systemem nagród i awansów).

Działania realizowane są zgodnie z harmonogramem. Ewentualne zmiany dotyczące terminów, czy sposobów realizacji poszczególnych działań są przedstawiane do akceptacji Dyrektorowi Generalnemu Urzędu jako jeden z punktów dokumentu Aktualizacja diagnozy i sprawozdanie z realizacji Programu ZZL.

Następne działania

- Stworzenie systemu umożliwiającego planowanie kariery pracowników, w tym opracowanie i wdrożenie nowoczesnego systemu motywacyjnego dla pracowników, w szczególności w zakresie zasad awansowania.
- Szkolenia oraz inne działania mające na celu podniesienie kompetencji niezbędnych do właściwego wypełnienia zadań stojących przed statystyką publiczną.

Na podstawie badań zrealizowanych w roku 2014 ustalono, że w następnym roku priorytetowo traktowane będą zagadnienia związane z:

- podnoszeniem kompetencji pracowników prowadzących analizy danych,
- obsługą klienta zewnętrznego oraz budową pozytywnego wizerunku statystyki publicznej,
- komunikacją i współpracą.

Działania będą realizowane zgodnie z harmonogramem przyjętym dla programu ZZL.

- Wdrażanie i doskonalenie działań w zakresie zarządzania zasobami ludzkimi w urzędach statystycznych, dotyczących m.in.:
 - procedury związanej z naborem wewnętrznym i zewnętrznym, z możliwością opracowania reguł określających proces adaptacyjny w Urzędzie,
 - opisów stanowisk oraz procesu rekrutacji, a w dalszej perspektywie do ocen okresowych członków korpusu służby cywilnej oraz przygotowywanych po ocenie indywidualnych programów rozwoju zawodowego,
 - działań szkoleniowych i rozwojowych pracowników na etapie opracowywania planu szkoleń na dany rok (prawdopodobnie od 2016 r.),
 - wywiadu wyjściowego oraz rozmowy derekrutacyjnej dla pracowników odchodzących z Urzędu (2015-2016),
 - przygotowania i wprowadzenia (do końca 2016 r.) zasad stosowania bieżącej informacji zwrotnej dotyczącej osiągniętych efektów pracy, jak i oczekiwanych rezultatów.

***Cel 3. Ograniczenie rozproszenia zasobów teleinformatycznych (IT)
w organizacji i racjonalizacja kosztów eksploatacji infrastruktury IT***

Zrealizowane działania rozwojowe

- Rozwój oraz adaptacja ośrodków przetwarzania danych dzięki realizacji projektów SISP i SISP-2.
- W wyniku podjętych działań rozwojowych powstały następujące komponenty infrastruktury teleinformatycznej statystyki publicznej:
 - korporacyjna sieć informatyczna GUS, umożliwiająca komunikację pomiędzy wszystkimi jednostkami statystyki publicznej. Wspomniana powyżej sieć była wykorzystywana w procesie produkcji informacji statystycznej w systemach wspierających gromadzenie, przetwarzanie i udostępnianie danych statystycznych oraz zapewniała niezbędne usługi komunikacyjne: obsługę poczty elektronicznej, połączeń video, przesyłania głosu w ramach systemu Call Center oraz bezpiecznego dostępu do sieci Internet. We wszystkich lokalizacjach jednostek statystyki publicznej wykorzystywane były lokalne sieci komputerowe, w których działały stacje robocze PC, wirtualne desktpy, a także lokalne serwery usług realizowanych w tych jednostkach,
 - stanowiska pracy statystyków, na które składało się ponad 1 800 szt. wirtualnych stacji roboczych oraz blisko 7 000 szt. komputerów i notebooków z najnowszymi systemami operacyjnymi oraz pakietami biurowymi,
 - sieć dedykowana dla realizacji badań ankietowych przy wykorzystaniu metody elektronicznej rejestracji danych, wywiadu telefonicznego i transmisji danych. Na wyposażenie wspomnianej sieci składało się ponad 1400 przenośnych komputerów,

- około 700 serwerów, zarówno fizycznych jak i wirtualnych, pracujących w sieci w jednostkach służb statystyki publicznej, stanowiło platformę systemową, aplikacyjną i narzędziową dla realizacji zadań statutowych służb statystyki publicznej,
- W celu ograniczenia rozproszenia zasobów teleinformatycznych w organizacji i racjonalizacji kosztów eksploatacji infrastruktury została zbudowana oraz zmodernizowana sieć komputerowa LAN, zakupiono nowy sprzęt teleinformatyczny i oprogramowanie w GUS oraz regionalnych jednostkach statystyki publicznej.

Ocena realizacji celów w obszarze

Środki finansowe pozyskane w ramach projektów SISP i SISP-2 umożliwiły modernizację hardware'u i software'u w jednostkach organizacyjnych służb statystyki publicznej.

Zadanie polegające na modernizacji sieci LAN w budynku GUS i jednostkach statystyki publicznej zostało zakończone. Zakupiony sprzęt oraz oprogramowanie został wdrożony. Najnowsze rozwiązania pozwalają na ekonomiczne i ergonomiczne korzystanie z zasobów, jakimi dysponuje statystyka polska oraz uruchomienie usług dla klientów indywidualnych i instytucjonalnych. Dla zachowania trwałości przyjętych rozwiązań konieczne jest jednak ciągłe doskonalenie przyjętych rozwiązań, ze względu na zmieniające się otoczenie i potrzeby. Dzięki zbudowanym rozwiązaniom pojawił się potencjał, który stanowi bazę kolejnego etapu rozwojowego.

Następne działania

Utrzymanie i rozwój systemów koniecznych do zapewnienia stabilnej infrastruktury informatycznej, wspierającej funkcjonowanie Statystyki Polskiej.

Rozdział III

NOWE DZIAŁANIA ROZWOJOWE, PRIORYTETY ORAZ CZYNNIKI WARUNKUJĄCE REALIZACJĘ PLANOWANYCH DZIAŁAŃ

Przystępując do opracowania wizji rozwoju i strategii działania zmierzającej do realizacji tej wizji, służby statystyki publicznej dokonały rzetelnej i szczegółowej analizy potrzeb rozwojowych, niezbędnych do sprostania wyzwaniom stawianym statystyce publicznej przez zmieniające się warunki otoczenia (np. postęp technologiczny, warunki prawne i społeczno-ekonomiczne). Formułowanie działań rozwojowych, pogrupowanych w obszary strategiczne odpowiadające obszarom wymaganych zmian, uwzględniało także wyniki przeprowadzonej analizy możliwości, szans i zagrożeń ich realizacji.

W związku z powyższym przyjęty do realizacji w maju 2012 r. dokument *Kierunki rozwoju polskiej statystyki publicznej do 2017 roku*, w którym przedstawiono misję statystyki publicznej, wizję jej rozwoju, cele strategiczne, cele operacyjne w obszarach strategicznych oraz planowane działania rozwojowe i oczekiwane rezultaty tych działań, pozostaje aktualny.

Niewielkie modyfikacje w działaniach rozwojowych, wynikające z bieżących potrzeb czy uwarunkowań, nie wymagały opracowania nowej, zrewidowanej wersji ww. dokumentu strategicznego. Przedstawione zostały natomiast w niniejszym rozdziale *Raportu*.

W końcowej części rozdziału zamieszczono ponadto wstępną listę priorytetów rozwojowych, które będą przedmiotem działań rozwojowych po 2017 roku i zostaną przedstawione w następnym dokumencie strategicznym.

Nowe i zmodyfikowane działania rozwojowe w latach 2012-2017

Zmiany i modyfikacje w realizowanych działaniach rozwojowych w stosunku do zamierzeń przedstawionych w *Kierunkach rozwoju* są wynikiem elastycznego reagowania służb statystyki publicznej zarówno na nowe potrzeby i wyzwania, jak też na okoliczności i doświadczenia pojawiające się w trakcie realizacji planowanych działań. Nowe lub zmodyfikowane działania odnotowano w trzech z sześciu obszarów strategicznych zdefiniowanych w *Kierunkach rozwoju*.

Obszar 1. Polska statystyka publiczna na arenie krajowej i międzynarodowej

Działania nowe

- Opracowanie i realizacja założeń strategii współpracy międzynarodowej.

W 2013 r. został opracowany i przyjęty do realizacji dokument *Kierunki współpracy międzynarodowej w świetle rozwoju polskiej statystyki publicznej do 2017 r.*, który wyznacza podstawowe kierunki i priorytety współpracy z innymi krajami i organizacjami międzynarodowymi w obszarze statystyki oraz szczegółowo określa zadania wynikające z działań rozwojowych ujętych w *Kierunkach rozwoju*.

- Cykliczne opiniowanie dokumentów Eurostatu związanych z wypracowaniem Wizji ESS 2020. GUS opiniował zapisy dotyczące Wizji ESS 2020 oraz brał udział w dyskusjach nad projektami wchodzącymi w skład Programu ds. Wdrażania Wizji ESS VIP, m.in. poprzez uczestnictwo w pracach:
 - Zespołu Przygotowawczego ds. Opracowania Projektu SS.VIP.BUS.ADMIN dotyczącego wykorzystania administracyjnych źródeł danych w różnych dziedzinach statystyki,
 - Grupie VIN (Vision Implementation Network), której głównym celem jest stały monitoring wdrażania projektów ESS VIP.
- Przegląd partnerski (peer review) oraz realizacja działań usprawniających wynikających z rekomendacji audytorów.

Przegląd partnerski, realizowany w ramach ESS, dotyczy stopnia wdrożenia zasad Europejskiego Kodeksu Praktyk Statystycznych w polskim systemie statystycznym. Wymagał wielu działań przygotowawczych zarówno w zakresie wymaganych dokumentów, jak i organizacji oraz przeprowadzenia szkoleń i spotkań. W wyniku dokonanego przeglądu (na początku 2015 r.) zostały uzgodnione i będą wdrażane akcje usprawniające, zmierzające do zwiększania efektywności funkcjonowania systemu statystycznego. Będą one miały wpływ na działania podejmowane przez GUS w najbliższych latach.

Obszar 2. Integracja systemu statystyki publicznej

Działania nowe

- Dostosowanie formy i trybu opracowania Pbssp do zapisów znowelizowanej ustawy o statystyce publicznej, zgodnie z którymi od 2018 roku Pbssp będzie opracowywany w nowej formule, uwzględniającej zintegrowane podejście do procesu zbierania i przetwarzania danych, w tym opracowanie koncepcji nowej formuły Pbssp z wykorzystaniem narzędzi SMS, przeprowadzenie szkoleń oraz pilotaży wewnętrznych (służby statystyki publicznej) i zewnętrznych (inne organy uprawnione do prowadzenia badań) w zakresie tworzenia Pbssp w nowej formule.
- Rozwój produktów SISP i SISP-2, wspierających proces integracji badań w ramach systemu statystyki publicznej, tj. Systemu Metadanych Statystycznych, z wyodrębnionym modułem RSI (Repozytorium Standardów informacyjnych) oraz modułem wspierającym organizację i monitorowanie projektowania badań statystycznych (SPBS).

Obszar 3. Modernizacja badań statystycznych

Działania nowe i zmodyfikowane

- Współpraca z Ministerstwem Środowiska zmierzająca do stworzenia jednego źródła danych o odpadach i realizacji obowiązków sprawozdawczych w tym zakresie – bazy danych o produktach i opakowaniach oraz o gospodarce odpadami (BDO), dzięki czemu zwiększy się spójność i jakość danych z tego zakresu przekazywanych do KE przez różne jednostki w kraju.
- Podjęcie prac nad opracowaniem tzw. szybkich szacunków w zakresie wskaźnika cen konsumpcyjnych, a także nad przygotowaniem założeń do nowej aplikacji badania cen na tablety

oraz wdrożeniem nowego oprogramowania do kontroli cen detalicznych na poziomie wojewódzkim i ogólnopolskim.

- Podjęcie prac – w odpowiedzi na potrzeby informacyjne zgłaszane przez administrację rządową i samorządową oraz środowiska naukowe – nad opracowaniem metodologii rachunku satelitarne go gospodarki morskiej, który dostarczy informacji o udziale gospodarki morskiej w tworzeniu PKB.
- Prace nad usprawnieniem badań przyczyn zgonów poprzez wdrożenie automatycznego kodowania przyczyn zgonu oraz pozyskiwanie informacji o przyczynach zgonu bezpośrednio z jednostek ochrony zdrowia (platforma P1).

W celu usprawnienia badań dotyczących zgonów będą podjęte dodatkowe działania we współpracy z Ministerstwem Zdrowia:

- uruchomienie systemu szkoleń dla lekarzy, w szczególności w zakresie prawidłowego orzekania i rzetelnego wypełniania kart zgonu, ale też w celu zwiększenia świadomości znaczenia badania przyczyn zgonów,
 - opracowanie i stała aktualizacja słownika przyczyn zgonów stanowiącego integralną część systemu IRIS – słownik oraz reguły walidacyjne kodowania powinny być tworzone przez ekspertów medycznych,
 - wdrożenie elektronicznej karty zgonu (e-death certificate), warunkującej pozyskiwanie ustandaryzowanych opisów przyczyn zgonów w postaci elektronicznej bezpośrednio z jednostek ochrony zdrowia.
- Działania w zakresie rozwoju metodologii badań rynku pracy
 - wprowadzenie do badań rolniczych zmian metodologicznych (brak możliwości badania pełnej populacji osób związanych z rolnictwem) spowodowało konieczność weryfikacji założeń do opracowania metodologii szacunków nakładów pracy w rolnictwie i podjęcia prac nad możliwością pozyskiwania danych z rejestrów administracyjnych lub innych badań, które umożliwią identyfikację osób pracujących w gospodarstwach o powierzchni do 1 ha użytków rolnych.
 - rozszerzono zakres przedmiotowy badania warunków pracy, natomiast rozszerzenie zakresu podmiotowego po szczegółowej analizie uznano za niemożliwe z uwagi na koszty badań oraz obciążenie respondentów.
 - Próby nawiązania współpracy z jednostkami zajmującymi się certyfikacją systemów jakości i bezpieczeństwa żywności, w ramach prac związanych z gromadzeniem danych dotyczących bezpieczeństwa żywności oraz poszerzeniem wiedzy w tym zakresie.

Próby nawiązania kontaktu z jednostkami zajmującymi się certyfikacją systemów jakości i bezpieczeństwa żywności nie powiodły się. Działania w ramach tego celu skupiały się na pogłębianiu wiedzy w zakresie bezpieczeństwa żywności oraz czynnym udziale w pracach komisji sejmowych, realizujących zadania związane bezpośrednio lub pośrednio z tym zagadnieniem, np. zgłoszone zostały uwagi do projektu ustawy o środkach ochrony roślin oraz projektu rozporządzenia w sprawie warunków stosowania środków ochrony roślin.
 - Prace rozwojowe w zakresie modernizacji statystyki społecznej oraz integracji statystyki gospodarczej (FRIBS).

Czynniki warunkujące realizację działań rozwojowych planowanych na lata 2015-2017

Podstawowe czynniki warunkujące realizację działań rozwojowych, wskazane w dokumencie *Kierunki rozwoju polskiej statystyki publicznej do 2017 roku* pozostają aktualne, tj.:

- uwarunkowania prawne,
- dostępność środków finansowych,
- przychylność partnerów zewnętrznych,
- jakość i kompletność administracyjnych źródeł danych,
- współpraca międzyinstytucjonalna,
- zasoby ludzkie,
- zaangażowanie i motywacja pracowników,
- zasoby technologiczne/infrastrukturalne,
- uwarunkowania czasowe,

Zmiany przepisów prawa, regulujące ogólnie pojęty obszar gospodarki narodowej, mają znaczący wpływ na działalność służb statystyki publicznej, w tym na zakres prowadzonych badań statystycznych. Niezbędny jest zatem systematyczny i efektywny udział pracowników statystyki publicznej w konstruowaniu i opiniowaniu przepisów prawa krajowego i międzynarodowego, zwłaszcza w kontekście generowania zadań dla statystyki publicznej oraz możliwości wykorzystania przez statystykę administracyjnych źródeł danych. Planowane jest także podjęcie kolejnych prac dotyczących ustawy o statystyce publicznej, tym razem nad opracowaniem nowej ustawy, regulującej w sposób kompleksowy zasady funkcjonowania systemu statystyki publicznej.

Działania w zakresie rozwoju badań w poszczególnych dziedzinach statystyki zależą w dużym stopniu od decyzji podejmowanych w ramach dyskusji w OECD, ONZ oraz Eurostatie, a także od uzgodnień zawieranych przez kraje na spotkaniach grup i zespołów różnego szczebla. Jako przykład można podać rachunki narodowe, gdzie dla dalszych prac rozwojowych istotne są **decyzje Eurostatu** dotyczące m.in. wejścia w życie nowego rozporządzenia dotyczącego Dochodu Narodowego Brutto (DNB), w tym planowanego nowego cyklu kontroli DNB.

Dodatkowo 19 maja 2015 r. opublikowane w Dzienniku Urzędowym UE Rozporządzenie PE i Rady (UE) 2015/759 zmienia dotychczas obowiązujące rozporządzenie w sprawie statystyki europejskiej. Wprowadzenie nowych europejskich uregulowań prawnych będzie dotyczyć między innymi dookreślenia koordynacyjnych funkcji krajowych urzędów statystycznych (NSI) w Krajowych Systemach oraz wskazania obowiązków Prezesów NSI. Może to pociągać za sobą potrzebę tworzenia nowych lub modyfikacji istniejących działań rozwojowych.

Do realizacji działań rozwojowych konieczne jest **posiadanie odpowiednich zasobów kadrowych**. Pozyskanie i utrzymanie zasobów kadrowych z wysokimi kompetencjami, adekwatnymi do coraz trudniejszych i bardziej złożonych zadań statystyki, warunkuje m.in. dostępność środków finansowych na odpowiednim poziomie. Narastające trudności z motywowaniem pracowników w sytuacji zwiększania obowiązków i wymagań kompetencyjnych przy niesatysfakcjonujących wynagrodzeniach stanowią duże ryzyko dla realizowanych zadań. Aktualnie można zaobserwować duży odpływ pracowników oraz problemy z naborem nowych, odpowiednio wykształconych i wykwalifikowanych osób. W związku z tym dużego znaczenia nabiera właściwa polityka kadrowa i metody motywowania pracowników, np. motywowanie nie tylko w wymiarze finansowym, ale również poprzez wzmacnianie

wiedzy i umiejętności. Niezbędne jest także zapewnienie przepływu informacji, w tym szczególnie na temat oczekiwanych efektów i korzyści wdrażanych zmian rozwojowych.

Wdrożenie do realizacji nowych badań statystycznych odpowiadających potrzebom użytkowników krajowych i międzynarodowych oraz zapewniających informacje niezbędne do monitorowania różnych polityk rozwoju powinno być wspierane dążeniami do **pozyskiwania środków finansowych**, również z innych źródeł niż środki finansowe z budżetu państwa. Należy jednak zaznaczyć, że zarówno przystępowanie przez polskie służby statystyki do realizacji projektów międzynarodowych wdrażanych przez kilka państw członkowskich w ramach sieci współpracy (ESSnet), jak i do projektów współpracy rozwojowej na rzecz krajów partnerskich jest uzależnione od możliwości operacyjnych wykonawców projektów, a także ściśle uwarunkowane dostępnością środków finansowych na rzecz potencjalnych projektów (wkład własny).

Szczególnie istotnym czynnikiem warunkującym realizację zaplanowanych działań rozwojowych jest **jakość i kompletność administracyjnych źródeł danych** (skłonność gestorów systemów administracyjnych do stosowania wspólnych standardów klasyfikacyjnych oraz do prac nad poprawą kompletności i jakości gromadzonych danych). Współpraca międzyinstytucjonalna z gestorami administracyjnych i pozaadministracyjnych systemów informacyjnych, zmierzająca do uzyskania jak najwyższej interoperacyjności metodologicznej i klasyfikacyjnej tych systemów z systemem informacyjnym GUS, powinna być prowadzona jako systematyczne, priorytetowe działanie służb statystyki publicznej.

Dla pozytywnego przebiegu działań rozwojowych istotne jest także **uzyskanie przychylności partnerów zewnętrznych** (jednostki administracji rządowej i samorządowej, respondenci, instytucje naukowe itp.). Odbywa się to m.in. poprzez konsultowanie podejmowanych przez statystykę działań rozwojowych i uświadamianie partnerom znaczenia tych działań nie tylko dla statystyki publicznej, ale dla całego systemu informacyjnego państwa.

Współpraca międzyresortowa oraz współpraca z przedstawicielami nauki zarówno na szczeblu regionalnym, jak i na szczeblu centralnym, obejmująca m.in. doskonalenie metodologii badań, prace badawczo-analityczne, konferencje i seminaria naukowe, wzmacnia pozycję statystyki publicznej jako rzetelnego i wiarygodnego źródła informacji. Jest ona szczególnie istotna w tych obszarach statystyki, w których GUS potrzebuje wsparcia ekspertów zewnętrznych. Ważnym czynnikiem powodzenia prac rozwojowych, znajdujących odzwierciedlenie w programach badań statystycznych, jest ich akceptacja przez Radę Statystyki – organ opiniotawczo-doradczy w sprawach statystyki publicznej przy Prezisie Rady Ministrów, a także konsultacje udzielane przez ciała opiniotawczo-doradcze współpracujące z GUS, jak: Komisja Programowa, Naukowa Rada Statystyczna, Komisja Metodologiczna.

W obecnych czasach odpowiednie **zasoby technologiczno-teleinformatyczne** stanowią niezbędne wsparcie niemal wszystkich planowanych działań rozwojowych. Istotne jest więc zapewnienie odpowiedniego poziomu nakładów o charakterze inwestycyjnym na rozwój i utrzymanie zasobów teleinformatycznych (IT) oraz na tworzenie i utrzymanie odpowiednich zespołów programistów i administratorów. Efektywne wykorzystanie narzędzi informatycznych wspomagających realizację zadań wymaga przeprowadzenia systematycznych szkoleń w zakresie obsługi dla pracowników jednostek spoza IT.

Duża liczba oraz złożoność zadań stojących przed statystyką publiczną powoduje, że istotnym elementem warunkującym powodzenie realizowanych działań rozwojowych stają się **możliwości czasowe**. Konieczne jest w związku z tym ustalenie priorytetów, a następnie właściwy podział zadań i obowiązków oraz rozłożenie ich w czasie.

Priorytety rozwoju polskiej statystyki publicznej po 2017 roku

Doświadczenia zdobyte w latach 2012-2014, podczas realizacji celów i działań rozwojowych określonych w dokumencie strategicznym *Kierunki rozwoju polskiej statystyki publicznej do 2017 roku*, oraz prowadzone na bieżąco obserwacje zmian zachodzących w otoczeniu, które mogą bezpośrednio lub pośrednio oddziaływać na funkcjonowanie polskiej statystyki publicznej, dają przesłanki do sformułowania wstępnej (przedstawionej poniżej) listy priorytetowych obszarów i kierunków rozwoju po 2017 roku.

Współpraca międzynarodowa

- Działalność w ramach Europejskiego Systemu Statystycznego, z uwagi na wiążący charakter aktów prawnych UE, po 2017 r. będzie nadal uważana za priorytetowy obszar współpracy międzynarodowej. Kluczowe w tym zakresie będą działania wynikające z realizacji projektów powiązanych z wdrażaniem założeń Wizji 2020. Fundamentalne znaczenie będą miały również zapisy wypracowane w ramach planowanego przedłużenia Europejskiego Programu Statystycznego na lata 2018-2020.
- Priorytety rozwoju polskiej statystyki publicznej po 2017 r. w obszarze statystycznej współpracy międzynarodowej powinny być spójne z wytycznymi krajowymi (MSZ) w tym zakresie. Na obecnym etapie założenia ogólnokrajowe nie są dostępne.
- Zwiększenie udziału służb statystyki publicznej w pracach międzynarodowych grup i zespołów, do których zaliczyć można także działania prowadzone w ramach międzynarodowych projektów realizowanych przez kilka państw członkowskich w ramach sieci współpracy (ESSnet).
- Kontynuowanie współpracy z krajami Partnerstwa Wschodniego. Ustalenie długofalowych ram współpracy dotyczących priorytetowych obszarów statystycznych Gruzji, Mołdawii i Ukrainy, wymagających wsparcia ze strony polskich służb statystycznych.

Rozwój e-usług i udostępnianie danych

- Systematyczne dostosowywanie oferty informacyjnej statystyki publicznej do potrzeb odbiorców, ze szczególnym uwzględnieniem prezentowania danych w przekrojach terytorialnych.
- Doskonalenie metod i form udostępniania informacji statystycznych, ułatwiających użytkownikom samodzielne prowadzenie analiz.
- Opracowanie algorytmów i procedur umożliwiających dostęp do danych na możliwie najniższym poziomie agregacji bez naruszania tajemnicy statystycznej.
- Doskonalenie metod udostępniania metadanych zgromadzonych w repozytorium SMS, zapewniających użytkownikom danych pełną informację dotyczącą jakości danych, w tym dotyczących ich spójności w zakresie pojęciowym, klasyfikacyjnym i metodologicznym.
- Rozbudowa systemu Publicznej Hurtowni Danych.
- Umożliwienie przedsiębiorcom (składającym sprawozdania statystyczne) porównania swojego przedsiębiorstwa na tle innych podmiotów np. z danej sekcji PKD, danego obszaru terytorialnego.

- Automatyzacja zasilania danymi statystycznymi systemów zewnętrznych, w tym systemów polskiej administracji publicznej i Eurostatu.
- Rozbudowa systemu monitorowania wskaźników związanych z realizacją programów rozwojowych współfinansowanych ze środków Unii Europejskiej.
- Rozbudowa elektronicznego archiwum, umożliwiającego dostęp do archiwalnych zasobów statystyki publicznej.
- Upowszechnianie dostępu do informacji pochodzących ze statystyki publicznej poprzez systemy bazodanowe, w tym m.in. rozwój Dziedzinowych Baz Wiedzy.
- Doskonalenie prezentacji wyników badań statystycznych w ujęciu przestrzennym.

Przeważająca część priorytetów z obszaru udostępniania danych, wymienionych powyżej, została sformułowana jako działania na rzecz Programu Zintegrowanej Informatyzacji Państwa w projekcie *Wzmocnienie systemu informacyjnego państwa poprzez unowocześnienie procesu udostępniania danych statystycznych*, zgłoszonego w ramach celu szczegółowego nr 2 *Podniesienie dostępności i jakości e-usług publicznych* Programu Operacyjnego Polska Cyfrowa 2014-2020. Celem tego działania jest unowocześnienie kanałów dostępu, zwiększenie zakresu i jakości danych statystycznych dostępnych dla obywateli, przedsiębiorców i administracji publicznej.

Komunikacja z użytkownikami, popularyzacja działalności statystyki publicznej

- Doskonalenie metod i form komunikacji z odbiorcami danych.
- Regularne badanie potrzeb informacyjnych użytkowników, w tym badanie poziomu satysfakcji klientów i opracowanie systemu monitorowania wejść na strony poszczególnych produktów statystycznych.
- Realizacja działań mających na celu zwiększenie świadomości społecznej na temat znaczenia oficjalnych badań statystycznych dla funkcjonowania państwa i rozwoju na poziomie kraju i na poziomach terytorialnych.
- Zintensyfikowanie promocji produktów i usług świadczonych przez statystykę publiczną.
- Prowadzenie warsztatów i szkoleń dla różnych grup użytkowników informacji statystycznych.

Doskonalenie badań statystycznych

- Realizacja działań mających na celu wdrożenie do 2020 r. Zintegrowanego Systemu Realizacji Badań Statystycznych (ZSRBS).
- Rozpoznawanie i wykorzystywanie pozastatystycznych źródeł danych, np. systemów informacyjnych administracji publicznej czy Big Data.
- Szersze wykorzystanie danych administracyjnych jako danych wejściowych do badań statystycznych.
- Rozwój analiz z wykorzystaniem narzędzi geoprzestrzennych.
- Przygotowanie i przeprowadzenie spisów powszechnych około 2020 r. (powszechny spis rolny oraz narodowy spis powszechny ludności i mieszkań).

Ze względu na ogromną skalę tych badań oraz wiele różnych aspektów, które im towarzyszą, spisy powszechne wymagają kilkuletnich przygotowań w sferze organizacji, metodologii i technologii. Są to tak ważne badania statystyczne, że odbywają się pod szczególnym nadzorem Eurostatu, ONZ i innych organizacji międzynarodowych.

- Zapewnienie informacji i narzędzi do skutecznego monitorowania polityki spójności w latach 2014-2020, w tym w zakresie jakości i dostępności usług publicznych.
- Przeprowadzenie prac przygotowawczych do badania budżetu czasu w latach 2022-2023.
- Rozwój rachunków ekonomicznych rolnictwa oraz środowiska.
- Integracja badań społecznych na poziomie krajowym i w ramach UE.
- Podjęcie działań zmierzających do realizacji badań z zakresu efektów rzeczowych budownictwa mieszkaniowego z wykorzystaniem informatycznych administracyjnych źródeł danych, co pozwoliłoby na zmniejszenie obowiązków sprawozdawczych jednostek administracji budowlanej.
- Kontynuacja współpracy z Ministerstwem Infrastruktury i Rozwoju w zakresie dostarczania danych niezbędnych do monitorowania krajowego celu w zakresie oszczędnego gospodarowania energią. Jest to związane z realizacją obowiązku przedkładania przez państwa członkowskie UE sprawozdania ze wszystkich danych wejściowych i założeń użytych do wyznaczenia optymalnego pod względem kosztów poziomu wymagań w sprawie charakterystyki energetycznej budynków.
- Rozwój badań z zakresu efektywności energetycznej oraz energii ze źródeł odnawialnych, umożliwiający monitorowanie polityki energetycznej Polski.
- Doskonalenie badań cen detalicznych w zakresie systematycznego wdrażania danych z sieci handlowych do badań cen towarów konsumpcyjnych, automatyzacji pozyskiwania danych o cenach detalicznych z Internetu.
- Dostosowanie badań do wymogów europejskich, które będą określone w *Ramowym Rozporządzeniu Integrującym Statystykę Gospodarczą* (FRIBS), uwzględniających m.in. procesy globalizacji.
- Dalsza poprawa jakości rachunków narodowych i regionalnych w celu pełnej implementacji ESA2010.
- Opracowanie danych z rachunków narodowych, objętych derogacjami zgodnie z metodologią ESA 2010.
- Zapewnienie pełnej transmisji tablic programu *Transmisji ESA 2010*, wdrożenie systemu SDMX.
- Dalsze wdrażanie przez służby statystyki publicznej projektów statystycznych dofinansowywanych ze środków Komisji Europejskiej, mających na celu dostosowywanie statystyki krajowej do wymogów statystyki europejskiej oraz harmonizację danych statystycznych.

Załącznik 1. Wykaz skrótów

Skrót	Wyjaśnienie
ABM	Analityczna Baza Mikrodanych
B+R	Działalność badawcza i rozwojowa (<i>R&D</i>) <i>Research and Development</i>
BAEL	Badanie Aktywności Ekonomicznej Ludności
BDL	Bank Danych Lokalnych
BDM	Bank Danych Makroekonomicznych
BDO	Baza danych o produktach i opakowaniach oraz o gospodarce odpadami
BJS	Baza Jednostek Statystycznych
CAII	Przekazanie danych przez respondenta drogą internetową (formularz elektroniczny) <i>Computer Assisted Internet Interviewing</i>
CAPI	Wywiad realizowany przez rachmistrza/ankietera statystycznego u respondenta, rejestrowany na urządzeniu mobilnym <i>Computer Assisted Personal Interviewing</i>
CATI	Wywiad telefoniczny wspomagany programem komputerowym <i>Computer Assisted Telephone Interviewing</i>
CAXI	Systemy zbierania danych wspomaganego komputerowo, tj. CAII, CATI, CAPI <i>Computer Assisted (x=Internet, Personal, Telephone) Interviewing</i>
CEIDG	Centralna Ewidencja i Informacja o Działalności Gospodarczej
CIOP-PIB	Centralny Instytut Ochrony Pracy – Państwowy Instytut Badawczy
COICOP	Klasyfikacja Spożycia Indywidualnego wg Celu <i>Classification of Individual Consumption by Purpose</i>
CSO	Centralny System Odpadowy
CWPS	Grupa Robocza Rady ds. statystyki
EFTA	Europejskie Stowarzyszenie Wolnego Handlu <i>European Free Trade Association</i>
EKG ONZ	Europejska Komisja Gospodarcza Organizacji Narodów Zjednoczonych
EKPS	Europejski Kodeks Praktyk Statystycznych
ESA	Europejski System Rachunków Narodowych i Regionalnych <i>European System of National and Regional Accounts</i>
ESS	Europejski System Statystyczny <i>European Statistical System</i>
ESTP	Europejski Program Szkoleń Statystycznych <i>European Statistical Training Programme</i>
Eurostat	Urząd Statystyczny Unii Europejskiej

EU-SILC	Europejskie Badanie Warunków Życia Ludności <i>European Survey on Income and Living Conditions</i>
GIS	System Informacji Geograficznej <i>Geographic Information System</i>
GSBPM	<i>Generic Statistical Business Process Model</i>
GUS	Główny Urząd Statystyczny
HBS	Badanie budżetów gospodarstw domowych <i>Household Budget Survey</i>
HDS	Hurtownia Danych Statystycznych
HICP	Zharmonizowane wskaźniki cen konsumpcyjnych <i>Harmonized Indices of Consumer Prices</i>
ICT	Technologie informacyjne i komunikacyjne <i>Information and Communication Technologies</i>
IT	Technologie informacyjne <i>Information Technology</i>
KE	Komisja Europejska
KPRM	Kancelaria Prezesa Rady Ministrów
KRS	Krajowy Rejestr Sądowy
KRUS	Kasa Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego
MF	Ministerstwo Finansów
MSZ	Ministerstwo Spraw Zagranicznych
NACE	Statystyczna Klasyfikacja Działalności Gospodarczej we Wspólnocie Europejskiej <i>Statistical classification of economic activities in the European Community</i>
NSP	Narodowy Spis Powszechny Ludności i Mieszkań
NUTS	Klasyfikacja Jednostek Terytorialnych do Celów Statystycznych <i>Nomenclature of Territorial Units for Statistics</i>
OBM	Operacyjna Baza Mikrodanych
OECD	Organizacja Europejskiej Współpracy Gospodarczej i Rozwoju <i>Organisation for Economic Co-operation and Development</i>
OOH	Wskaźnik cen mieszkań własnościowych zamieszkałych przez właściciela <i>Owner Occupied Housing</i>
Pbssp	Program badań statystycznych statystyki publicznej
PHD	Publiczna Hurtownia Danych
PI GUS	Portal Informacyjny GUS
PK	Portal Korporacyjny

PKB	Produkt Krajowy Brutto
PKD	Polska Klasyfikacja Działalności
PKWiU	Polska Klasyfikacja Wyrobów i Usług
PPP	Parytet siły nabywczej walut <i>Purchasing Power Parity</i>
Program ZZL	Program Zarządzania Zasobami Ludzkimi
PSR	Powszechny Spis Rolny
REGON	Krajowy rejestr urzędowy podmiotów gospodarki narodowej
RIO	Regionalna Izba Obrachunkowa
RSI	Repozytorium Standardów Informacyjnych
SDMX	Standard wymiany danych statystycznych <i>Statistical Data and Metadata eXchange</i>
SEOD	System Elektronicznego Obiegu Dokumentów
SII	System Informacyjny Intranet
SIO	System Informacji Oświatowej
SISK	System Informacji Skierowującej
SISP	System Informacyjny Statystyki Publicznej
SNA	System Rachunków Narodowych <i>System of National Accounts</i>
SMS	System Metadanych Statystycznych
SPI	System Prezentacji Informacji
SPDS	System Przetwarzania Danych Statystycznych
SWAiD	System Wspomagania Analiz i Decyzji
TERYT	Krajowy Rejestr Urzędowy Podziału Terytorialnego Kraju
UE	Unia Europejska
US	Urząd Statystyczny
WHO	Światowa Organizacja Zdrowia <i>World Health Organization</i>
WDB	Wartość Dodana Brutto
ZMRBS	Zintegrowany Model Realizacji Badań Statystycznych (polski model realizacji badań opracowany na podstawie modelu GSBPM)
ZSRBS	Zintegrowany System Realizacji Badań Statystycznych
ZUS	Zakład Ubezpieczeń Społecznych